НАРОДНА АРМІЯ

16 березня, 2017

#11 (5491)

У РАЙОНІ АТО ГАРЯЧЕ ВЗДОВЖ УСІЄЇ ЛІНІЇ РОЗМЕЖУВАННЯ

стор. 4-5

ЕНЕРГЕТИЧНА СПЕЦОПЕРАЦІЯ,

або Про новий сценарій кремлівського «примушення до миру»

стор. 3

РОСІЙСЬКІ ЗМІ — ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОЛІГОН БРЕХНІ

«КОЛИ БУЛИ АКТИВНІ ВІЙСЬКОВІ ДІЇ, МИ ДУЖЕ БОЯЛИСЯ ПРИЇЗДУ ЖУРНАЛІСТІВ «ЛАЙФНЬЮЗ», «ЗВЕЗДА», «РОССИЯ 24», БО ТАМ, ДЕ ВОНИ З'ЯВЛЯЛИСЯ, БУЛА СМЕРТЬ»

стор. 6

УКРАЇНСЬКИЙ ФЛОТ ПОПОВНИТЬСЯ КОРАБЛЯМИ КРАЇН НАТО

Але це не єдиний шлях підсилення корабельного складу ВМС ЗС України

стор. 10

«УКРАЇНЦІ НЕ ХОДИТИМУТЬ ВУЛИЦЯМИ, НАЗВАНИМИ ІМЕНАМИ КАТІВ…»

Декомунізацію в Україні, розпочату 2015 року, завершено. Про її перебіг, проблеми, з якими довелося зіткнутись під час цього процесу, розповідає голова Українського інституту національної пам'яті, кандидат історичних наук Володимир В'ятрович стор. 20

ЖІНКИ В АРМІЇ: І ОКО МИЛУЮТЬ, І ПЛЕЧЕ ПІДСТАВЛЯЮТЬ

У Центрі медичної реабілітації та санаторного лікування «Трускавецький» завершився конкурс «Берегиня в погонах», організаторами якого стали Військово-медичний департамент МО України і газета «Народна армія». Знайомство з фіналістками конкурсу дасть нашим читачам уявлення про патріотизм, професіоналізм і творчий талант наших жінок-військовослужбовців медичної служби стор. 12-13

РНБО УКРАЇНИ УХВАЛИЛА РІШЕННЯ

ПРИПИНИТИ ПЕРЕМІЩЕННЯ ВАНТАЖІВ ЧЕРЕЗ ЛІНІЮ ЗІТКНЕННЯ

Ураховуючи захоплення українських підприємств та загострення безпекової ситуації в районі АТО, Рада національної безпеки і оборони України ухвалила рішення припинити переміщення вантажів через лінію зіткнення. Про це повідомив Секретар РНБО України Олександр Турчинов за результатами засідання Ради.

«Констатуючи різку ескалацію російської агресії проти України, насильницьке захоплення українських підприємств, розташованих на території окремих районів Донецької та Луганської областей, усвідомлюючи загострення загроз економічній та енергетичній безпеці України, спровоковане свідомими діями терористів, та враховуючи те, що РФ почала на державному рівні визнавати «документи» самопроголошених республік, з метою захисту прав і свобод громадян України та гарантування національної безпеки України РНБО вирішила: тимчасово, до реалізації пунктів 1–2 Комплексу заходів із виконання Мінських домовленостей від 12 лютого 2015 року, а також до повернення під українську юрисдикцію захоплених підприємств припинити переміщення вантажів через лінію зіткнення», — сказав Олександр Турчинов після закінчення засідання.

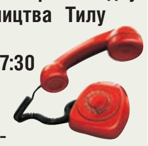
стор. 2

ГАРЯЧА ЛІНІЯ

З метою оперативного розв'язання нагальних проблем тилового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, учасників антитерористичної операції 23 березня 2017 року в Центральному друкованому органі Міністерства оборони України «Народна армія» відбудеться гаряча телефонна лінія за участю керівництва Тилу Збройних Сил України.

Чекаємо ваших дзвінків 23 березня з 16:00 до 17:30 за телефонами: (044) 489-50-06, (098) 639-88-58.

Читачі, які з певних причин не матимуть можливості зателефонувати до редакції, можуть завчасно надіслати свої запитання електронною поштою: n_army@army.kiev.ua

«МИ МУСИМО ЗУПИНИТИ СЦЕНАРІЙ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ»

Президент України Петро Порошенко

«Справжній патріотизм — це не гасла вигукувати, а захищати інтереси громадян України», — наголосив Президент України Петро Порошенко, відкриваючи засідання Ради національної безпеки та оборони України

— Я ініціював це екстрене засідання для того, щоб розглянути додаткові серйозні загрози національній безпеці, які виникли протягом останніх тижнів унаслідок так званої блокади Донбасу, безвідповідальної антидержавної поведінки її організаторів.

Блокувати чи не блокувати? Підтримувати з окупованими районами бодай мінімальні економічні стосунки чи обрубати все? На ці питання можна відповідати по-різному, все залежить від того, якої ми дотримуємося стратегії.

Наша мета очевидна — відновлення територіальної цілісності України політико-дипломатичним шляхом; реінтеграція неконтрольованих територій до складу країни. Це те, що покладено в основу нашої державної політики. Це те, за що віддають життя і проливають кров наші воїни. Це те, що підтримує переважна більшість українців і міжнародна спільнота.

Виходячи саме з такої стратегії, ми свого часу й залишили обмежені стосунки з підприємствами по той бік лінії зіткнення… Не з усіма, наголошую, а лише з тими, власники яких знайшли спосіб залишитися в правовому полі України. Хто зберіг свої підприємства під українською юрисдикцією. Хто платив податки до українського бюджету, включно, до речі, з військовим збором на підтримку українських Збройних Сил. Це гроші, які йшли Україні, які дозволяли вирішувати соціальні проблеми, проблеми людей, які жили на Донбасі, працювали на цих підприємствах і дозволяли зміцнювати обороноздатність нашої держави.

Подібна взаємодія утримувала на українській орбіті як мінімум сотні тисяч мешканців окупованих територій, які лише й тільки завдяки Україні мали роботу. Вона зменшувала негативний вплив війни на нашу економіку. Вона підживлювала металургію як одне з ключових джерел валютних надходжень до України. Створювала запас часу для остаточного вирішення проблеми енергетичної диверсифікації.

До речі, зима 2016–2017 років стала вже другою в нашій історії, яку ми прожили, не купуючи газу в Росії. Ми збільшили частку атомної енергетики і поклали край монополії росіян на постачання атомного пального за рахунок купівлі цього пального в США. Питома вага вугілля в енергетичному балансі країни також зменшується, але антрацит все ще потрібен, і в чималій кількості.

«Як можна говорити про гроші, коли йде війна і гинуть люди?!» — обурюються прибічники блокади. Насправді є аргументи відповісти і на цю емоцію. Хіба для того, щоб зміцнити оборону, щоб профінансувати контрактну армію, забезпечити її зброєю, не потрібні надходження до Державного бюджету? Хіба з мене хтось зняв за це відповідальність як з Верховного головнокомандувача? Хіба хтось позбавив Уряд України обов'язку дбати про відновлення економічного зростання, про зарплати, пенсії? Хіба не вимагаємо ми від Національного банку стабільності національної грошової одиниці, а від Міненерго — світла й тепла? Хіба нас перестали цікавити робочі місця й доходи громадян?

Справжній патріотизм — це не гасла вигукувати, а захищати інтереси громадян України.

Негативний ефект блокади для всієї України абсолютно очевидний, але кардинально вплинути на окупантів вона не здатна. Через сотні неконтрольованих Україною кілометрів українсько-російського кордону вони легко можуть отримати все, що їм треба, із Російської Федерації. І так само продати туди все, що їм треба. Пробні ешелони з українським вугіллям з окупованих територій уже пішли в РФ.

За півтора місяця блокадники не наблизили, а віддалили перспективу повернення цих районів. Не посилили, а послабили вплив України по той бік лінії зіткнення. Не розвіяли прищеплені російською пропагандою страхи серед наших співвітчизників, а посилили. Не повернули хоча б одного полоненого (саме ж з цієї вимоги починали акцію, чи не так?), а тільки погіршили їхнє становище. Не вгамували агресивність Росії, а ще більше її розпалили. Не сприяли відновленню територіальної цілісності України, а, навпаки, ще більше ускладнили це завдання. Воно стало ще дорожчим, іще важчим, іще небезпечнішим.

У західних ЗМІ, дивлячись на блокадних отаманів, дедалі частіше описують Україну як державу, якій загрожує хвиля некерованості та анархії. Це цілком вписується в російську стратегії дискредитації нашої країни.

Наші партнери не розуміють, чому ми просимо підтримки у відновленні цілісності України зовні, коли всередині низка політичних сил поставила собі за мету позбутися частини Донбасу та випхати до Росії кілька мільйонів українців. Юридично легалізувати це пропонується законом про окуповані території. Лише уявіть собі інші наслідки такої законодавчої ініціативи! Подібний закон зруйнує Мінський процес. Поховає міжнародні санкції проти Російської Федерації, оскільки вони прив'язані до Мінська. Місія ОБСЄ піде з Донбасу. Ми залишимося сам на сам з агресором на фоні неминучої ескалації воєнних дій.

Тому ми будемо пропонувати інший закон, який відповідає національним інтересам України, — закон про відновлення територіальної цілісності нашої держави.

Влада оперативно почула критику і відчула стурбованість суспільства. Іще 16 лютого ми провели засідання Ради національної безпеки та оборони України. На виконання рішення РНБОУ Уряд істотно скоротив перелік товарів, які можна провозити через лінію зіткнення. Постановив посилити боротьбу з незаконним переміщенням товарів і закликав громадських активістів до спільного контролю. Ця постанова набула чинності позавчора. Та провідників блокади не цікавлять аргументи. Їх не обходить вирішення проблем, у них на умі лише власний піар, безпідставні звинувачення та політичні потрясіння.

Місцеві ватажки терористів та Москва прийняли цей пас із боку низки українських політичних сил. Унаслідок таких синхронізованих дій ситуація на Сході України істотно погіршилася — на жаль, для України, а не для її ворогів. Загострилася обстановка на фронті. Окрім того, Росія визнала паспорти так званих республік. А їхнє самозване керівництво, за вказівкою Російської Федерації, конфіскувало і захопило українські підприємства. Попередньо вартість відібраних активів дорівнює мільярдам доларів. Частина власників, слід віддати їм належне, згорнула виробництво. А ті, хто його продовжує, звичайно ж, хай і не розраховують на реалізацію товарів як в Україні, так і в будь-якій країні світу. Завдяки спільним зусиллям блокадників та терористів Україна втратила свої підприємства, і це, на жаль, створило абсолютно нову реальність.

Тому пропоную Раді національної безпеки та оборони України ухвалити рішення про тимчасову повну зупинку транспортного — і не лише залізничного — сполучення з окупованою територією. Воно діятиме доти, доки окупанти не повернуть назад під юрисдикцію України вкрадені українські виробництва.

Виняток щодо переміщення вантажів буде зроблено лише для гуманітарних вантажів — українських та міжнародних гуманітарних організацій, ООН, Міжнародного комітету Червоного хреста. До речі, під час зустрічі з Президентом МКЧХ Пітером Маурером ми домовилися про те, що 60 додаткових мільйонів доларів буде виділено на вирішення гуманітарних проблем по обидва боки лінії зіткнення для доставки товарів найпершої необхідності. Ми не повинні допустити погіршення гуманітарної ситуації на окупованих територіях. Маємо подбати про достатню кількість харчів та медикаментів для наших співгромадян.

Уряд уже передбачив утворення мобільних контрольних груп. До цього ми пропонуємо долучити громадськість. Чесні, порядні, несудимі та неозброєні люди, які хочуть боротися з контрабандою, отримають цю можливість. Передусім до таких груп слід залучати учасників бойових дій. І ці групи мають забезпечувати ефективний контроль над дотриманням і виконанням рішення РНБОУ.

17 березня виповнюється сто років із початку Української національної революції 1917–1920 років. За ті чотири роки влада в Україні мінялася як мінімум 14 разів — поки не дісталася Кремлю аж на 71 рік.

Наші опоненти пропонують повторити той сумний експеримент. Я ж не хочу, щоб Україна ще раз наступила на подібні граблі. Ми мусимо зупинити сценарій дестабілізації ситуації в Україні і перегравти ті політичні сили, які свідомо чи всліпу за тим сценарієм діють.

РНБО УКРАЇНИ УХВАЛИЛА РІШЕННЯ ПРИПИНИТИ ПЕРЕМІЩЕННЯ ВАНТАЖІВ ЧЕРЕЗ ЛІНІЮ ЗІТКНЕННЯ

За словами О. Турчинова, Кабінетові Міністрів України доручено невідкладно розробити й запровадити план заходів із гарантування безпечного та надійного функціонування паливно-енергетичного й металургійного комплексів України, проаналізувати негативний вплив на економіку й бюджет країни та вжити заходів щодо їх мінімізації, повідомляє прес-служба РНБОУ.

«Міністерству внутрішніх справ України, Національній поліції України, Національній гвардії України з участю Служби безпеки України доручено невідкладно припинити переміщення вантажів через лінію зіткнення залізничними й автомобільними шляхами та створити умови для залучення громадського контролю щодо виконання цього рішення», — додав Секретар РНБО України.

Також МВС, Нацполіції, Національний гвардії та СБУ доручено вжити додаткових заходів щодо зміцнення громадської безпеки та протидії диверсійним і терористичним проявам, спробам порушення громадського порядку.

О. Турчинов також зазначив, що керівництво Антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях має вжити вичерпних заходів із нейтралізації можливих збройних провокацій.

«Крім того, **Національному банку України, Службі безпеки України доручено проаналізувати діяльність банківських установ України, у капіталі яких є частка державних банків РФ, та протягом доби внести відповідні пропозиції, зокрема, щодо запровадження проти них санкцій»**, — підсумував Секретар РНБО України.

Початок на 1-й стор.

Промисловість Донбасу — новий інструмент тиску агресора на Україну

ЕНЕРГЕТИЧНА СПЕЦОПЕРАЦІЯ,

АБО ПРО НОВИЙ СЦЕНАРІЙ КРЕМЛІВСЬКОГО «ПРИМУШЕННЯ ДО МИРУ»

Як відомо, однією з найбільш резонансних подій останнього часу на окупованих російськими гібридними збройними формуваннями українських територіях Донецької та Луганської областей стала так звана націоналізація підприємств, хоча й розташованих на окупованій території, але зареєстрованих на теренах України. Починаючи з 1 березня цілий ряд цих крупних промислових об'єктів Донбасу опинився під контролем збройних формувань гібридно-окупаційного війська. Більше того, було захоплено не тільки хімічні та металургійні комбінати, машинобудівні заводи та шахти, а й такі заклади, як стадіон «Донбас Арена», відділення «Укртелекому», готель «Донбас-Палас» та інші

Уже ввечері 1 березня під час брифінгу ватажок окупаційної адміністрації так званої ДНР, «підкорювач» Берліна й Лондона О. Захарченко заявив, що бойовики «націоналізували» майже 40 українських підприємств на контрольованій ними території.

За різними оцінками експертів, загальні втрати України від цих дій бойовиків можуть сягнути майже 30 мільярдів гривень на рік (за оцінкою ДФС — податки фінансово-виробничих фірм та компаній, які діяли на підконтрольній та непідконтрольній територіях Донбасу) та близько 2 мільярдів доларів валютних прибутків від торгівлі металопрокатом й іншою продукцією, виробленими або на окупованій частині Донбасу, або із сировини звідти, на неокупованій території (оцінка Президента України Петра Порошенка). У зв'язку з цими подіями постає питання: що саме відбувається і яких наслідків може очікувати Україна?

Якщо детально розібратися в тому, що зараз відбувається, відкинути увесь той інформаційний шлак, який останнім часом вивалюють на голови читачів та глядачів численні ЗМІ, перестати вірити різноманітним пліткам з інтернету та соцмереж стосовно «націоналізації», то все стає на свої місця.

По-перше, насправді ніякої націоналізації на окупованих територіях не відбулося. Сталося «введення зовнішніх державних адміністрацій» так званих ДНР та ЛНР, а це зовсім різні речі, адже перше жодним чином не передбачає зміну власника на цих підприємствах. Навіть у тій «фільчиній грамоті», яка називається «Постанова ради міністрів «ДНР» № 35–8» від 26.09.2014 року «Про порядок вводу тимчасових державних адміністрацій на підприємствах та установах» і якою, за словами Захарченка, нібито, користувалися окупанти, віджимаючи українські підприємства, відсутній сам термін «націоналізація». Воно й зрозуміло: за такі дії можна отримати не тільки міжнародні обмежені санкції, а й повномасштабні конфіскації та міжнародну ізоляцію (і мова зараз не про карткові «республіки», а про тих, хто за ними стоїть). Адже у міжнародному праві приватна власність охороняється законом так само, як у будь-якій розвинутій демократичній країні. І всі маніпуляції в цій сфері навряд чи зустрінуть розуміння з боку міжнародних правових інституцій.

НАМАГАННЯ СПРОВОКУВАТИ КОЛАПС В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ТА МЕТАЛУРГІЙНІЙ СФЕРАХ УКРАЇНИ СПОНУКАЛО АГРЕСОРА ЗАТІЯТИ СПЕЦОПЕРАЦІЮ НА ПРОМИСЛОВО-ЕНЕРГЕТИЧНОМУ ФРОНТІ

По-друге, однією з найважливіших причин введення на українських підприємствах цих так званих тимчасових державних адміністрацій окупантів є зовсім не зміна власника, а питання перерозподілу грошових відрахувань. Про це говорять самі окупанти та їхні колаборанти з числа місцевих «революціонерів», «вождів» або просто відвертих бандитів. Так, колишній «міністр національної безпеки «ДНР», командир батальйону «Восток» Олександр Ходаковський саме на цьому наголосив під час свого нещодавнього інтерв'ю одному з окупантських телеканалів. Тобто ті самі 30 мільярдів гривень, які раніше йшли до українського бюджету, відтепер, на думку колаборантів та їхніх керманичів із Кремля, потечуть у кишені бандитів та їхніх господарів у Москві. Принаймні вони на це дуже сподіваються…

У такому разі в нинішнього кремлівського режиму та його посіпак на Донбасі з'явиться досить потужний важіль впливу на українських власників цих підприємств, тому що тепер їхні прибутки та статки, а також власність напряму залежатимуть від окупантів. Вони можуть погодитися на подальше функціонування віджатих підприємств і відповідно на отримання їхніми власниками певних прибутків, а можуть і не погодитися. Все залежатиме від ступеня «правильності» поведінки власників, звичайно, з точки зору агресора та окупанта.

Нагадаємо, що «націоналізовані» бандитами українські підприємства на Донбасі складають разом із іншими об'єктами на вільній території єдиний виробничий ланцюг, у якому діяльність окремих ланок в автономному режимі просто неможлива. Металургійні підприємства на окупованій території не можуть працювати без коксу, в виробництві якого беруть участь підприємства на вільній території, так само як українським ТЕС критично потрібен луганський антрацит і т. ін. У такому разі стає зрозуміло, що безглуздо зупиняти одні підприємства, не очікуючи того, що інші з цього ланцюга залишаться «неушкодженими». Лише один приклад: для того щоб Ясиновський та Макіївський коксохіми не зупинилися, РФ змушена собі у збиток завозити на окупований Донбас вугілля спеціальних марок та типів (російська газета «Взгляд»).

Однак сподівання колаборантів та зрадників на те, що в цьому питанні, як в історії з «воєнторгом», Росія і надалі буде безоплатно надавати допомогу, навряд чи виправдані. Вона й сама сьогодні в умовах міжнародних санкцій відчуває значні труднощі з продукцією власних вугільних, металургійних та енергетичних підприємств і відповідно у своїй бюджетній сфері. Ніхто в Кремлі заради примарних зовнішньополітичних надбань якихось маріонеткових республік не піде на значне скорочення особистих прибутків. Навіщо ж була вся ця колотнеча з «націоналізацією»? Навіщо агресору було затівати досить ризикований з огляду на реакцію міжнародної спільноти та ще й із значними збитками віджим чужої власності?

Усе просто: якщо жертва агресії не здається у військовому відношенні й не погоджується на вимоги агресора (читай — відмовляється виконувати «Мінськ-2» у путінському його розумінні), то варто поміняти стратегію й натиснути на неї в іншій сфері. В даному випадку мова йде про енергетичну незалежність нашої країни, а також примушення до прямих переговорів української влади з окупаційними адміністраціями (по суті їх визнання офіційним Києвом). Саме про цей план ішлося в тому самому вирізаному «міністерством інформації «ДНР», але збереженому в скріншотах інтернету відрізку брифінгу О. Захарченка, де він по суті розкриває подальші плани Кремля.

— Ви маєте можливість уявити, скільки мільярдів доларів не отримає бюджет України? Де їм доведеться купувати вугілля? Ви ж зрозумійте, не тільки ми не будемо продавати їм вугілля, а й Росія. Ви розумієте, про що я говорю? Саме так треба ставитися до цього питання (мається на увазі питання «націоналізації». — Авт.), — розпинався Захарченко.

Намагання спровокувати колапс в енергетичній та металургійній сферах України спонукало агресора собі у збиток і з ризиком вагомих репутаційних та фінансових втрат затіяти цю спецоперацію на промислово-енергетичному фронті… Головні цілі: спочатку посадити за стіл прямих перемовин із маріонетковими адміністраціями на окупованих територіях офіційних представників української влади (з подачі власників віджатих підприємств, які мають достатній вплив на українську владу), по суті визнати «ДНР» та «ЛНР», а потім примусити Україну погодитися на умови Кремля щодо «врегулювання» збройного конфлікту на Сході країни під загрозою розвалу енергетичної та металургійної сфер її економіки.

Костянтин МАШОВЕЦЬ

АВДІЇВКА: ЖИТТЯ ПІД ОБСТРІЛАМИ

СІМ РОСІЙСЬКИХ ТАНКОВИХ СНАРЯДІВ ВЛУЧИЛИ В ОСЕЛІ МЕШКАНЦІВ ЦЬОГО МІСТА

Наслідки обстрілів бойовиками жилих кварталів Авдіївки

Не встигли жителі Авдіївки оговтатися від нещодавніх нищівних обстрілів, як російсько-окупаційні війська знову підступно вдарили по житлових районах міста. Сім танкових снарядів улетіли в помешкання мирних містян на початку тижня. Основну частину смертоносних «подарунків» прийняла на себе так звана «дев'ятина». Як стверджують місцеві, саме цей дев'ятиповерховий будинок прикриває місто від обстрілів найманців

Тутешні люди вже давно звикли до цілодобових завивань мін і кулеметних черг. Така постійна атмосфера притупляє в них відчуття небезпеки. Увечері, коли лунає артилерійська або мінометна канонада, вулицями спокійно прогулюються мами з колясками, а школярі безтурботно бавляться на подвір'ях багатоповерхівок.

Місцева влада продовжує робити все можливе для нормального функціонування міста. Останніми днями лише для засклення вибитих унаслідок вибухів вікон було використано понад 300 кв. метрів скла.

Водночас російські окупанти навмисно луплять по лініях електропередач, щоб місто знову залишилось без електроживлення. Останнього разу внаслідок ворожого обстрілу було пошкоджено три прольоти лінії електропередач. Як розповіли електромонтери, з усіх ліній ЛЕП, по яких надходила електроенергія в місто, на сьогодні залишилася тільки одна. Для відновлення решти ліній треба здійснювати щоденні роботи впродовж кількох місяців, але, на жаль, це неможливо.

Під час перебоїв з електроенергією залишилася без електрики й Донецька фільтрувальна станція, проте воду встигли закачати в резервуари. Цього вистачає, щоб хоч якось забезпечити місто водою. Але до людей, які мешкають на верхніх поверхах, вода не доходить. Страждають через брак води й жителі старої Авдіївки, які компенсують його водою з криниць.

Зусилля місцевої влади, військових дають змогу стабільно працювати навчальним закладам міста. Сьогодні в середніх школах відбуваються навчання понад тисячі школярів. Активно проходить підготовка випускників до складання зовнішнього незалежного оцінювання.

Не зупиняє свою роботу й міська лікарня. Перебої з постачанням електроенергії компенсують електрогенератори. Хворим місцевим мешканцям допомагають й військові лікарі. За потреби здійснюють і хірургічні втручання. У критичних випадках налагоджено й евакуацію поранених та хворих у військовий госпіталь у місті Покровську.

Градус напруження зашкалює й на наших позиціях поблизу Авдіївки, окупанти продовжують їх обстрілювати, використовуючи весь наявний арсенал зброї та перетворюючи промислову зону на суцільні руїни.

Треба вже забути про «ополченцев», розповідає боєць із позивним «Пожар»:

— Ми щодня відчуваємо на собі роботу їхньої артилерії та впевнено можемо сказати, що працюють професіонали, а місцевих вони використовують тільки в перших рядах як піхоту.

Укотре переконатися, що «освободители Донбасса» є професійними російськими військовими, змогли й військовослужбовці одного з підрозділів окремої механізованої бригади з Білої Церкви. Їхня пильність та влучний постріл дев'ятнадцятирічного бійця Сашка не дозволили ворогові облаштувати нову снайперську позицію.

— Під час першого ж огляду тіла й спорядження стало зрозумілим, що це професіонал, — розповів командир підрозділу з позивним «Хан». — При ньому було високоякісне, дороге спорядження, особлива карточка вогню тощо.

Якщо снайперську зброю можна віднести до дозволеної відповідно до Мінських домовленостей, то танки — аж ніяк. Як розповідають бійці на передовій, танки виходять на наші позиції практично впритул на відстань від 500 до 800 м, вистрілюють боєкомплект і повертаються. Якщо російським посіпакам здається цього замало, то вони випускають кілька снарядів і по місту. Тоді російське й підконтрольне «ДНР» телебачення починає кричати про «черговий обстріл українськими військовими мирних жителів Авдіївки». На превеликий жаль, українські канали тут не тарнслюються, і для багатьох авдіївців така брехня здається правдою.

Під щоденними обстрілами бійці білоцерківської окремої механізованої бригади продовжують утримувати свої позиції, не даючи ворогові зробити ані кроку вперед. Вони вірять в Україну, у свої сили й пам'ятають про полеглих побратимів.

Аркадій РАДКІВСЬКИЙ

ТРЬОХІЗБЕНКА: ІЛЮЗІЯ ПЕРЕМИР'Я

У центрі прифронтового селища Трьохізбенка, що на Луганщині, спокійно ходять люди, працюють вуличні продавці й поблискують на сонці великі вікна будинку культури. Нібито мирна картина… Та раптом десь у напрямку сусіднього Кримського вибухнув артилерійський снаряд, і всі одночасно повернулися в той бік. «Це не до нас», — каже один із чоловіків і разом з односельцями продовжує свої справи

Артилерист-розвідник спостерігає за місцевістю

Ще до початку бойових дій на Донбасі жителі Трьохізбенки вважали, що їм дуже пощастило з малою батьківщиною. Родюча земля, яку підживлює Сіверський Донець, давала добрі врожаї й непоганий прибуток. Поруч райцентр Слов'яносербськ. У селищі працювали школа й дитсадок. Та з приходом окупантів у травні 2014-го переважна більшість місцевих жителів добровільно прийшла в клуб на так званий «референдум». Із того часу тут відбуваються безперервні бої, затримки із постачанням продуктів. Річка-годувальниця стала лінією розмежування.

Українські воїни, які тут служать, розповідають, що за три роки прагнення місцевих кардинально змінилися: вони вже не хочуть «русского мира», бо від родичів з окупованої території начувані, яке свавілля там нині панує.

— У Трьохізбенці повністю зруйновано шість будинків, зазнали значних пошкоджень двадцять помешкань. Фасад місцевої школи, розташованої за селищем, доводилося двічі ремонтувати й міняти вікна. Також сепари з кавказьким акцентом, який добре чути по рації, постійно використовують куполи православної церкви для тренувальних стрільб із 12,7-міліметрових снайперських гвинтівок. Ось таке в нас перемир'я, — каже командир механізованого підрозділу з позивним «Монгол».

До речі, ще на початку 2016 року під час засідання в Мінську тристоронньої контактної групи активно обговорювали можливе відкриття в цьому регіоні нового пункту в'їзду-виїзду й відбудову зруйнованого мосту через Сіверський Донець. Але ватажків окупованого Слов'яносербська це неабияк злякало.

— У чоловіка моєї сестри, яка живе за річкою, п'яні бандити з автоматами нещодавно відібрали старенькі «Жигулі», — розповідає місцева жителька нашим військовим. — Через день родичі знайшли свою машину на околиці селища повністю розбиту та розкрадену. А яка в Слов'яносербську була гарна районна поліклініка з фаховими медиками! Від неї залишився травмпункт, і то такий, що обслуговує тільки їхніх поранених солдатів. Хлопці, що ж далі буде? Коли настане мир?

— Біля Трьохізбенки я з вересня 2016-го. За цей час лише три доби тут було спокійно: на Покрову та під час новорічних свят. А 23 лютого з того боку по нас із великих калібрів улаштували тригодинну стрілянину, — розповідає військовослужбовець Владислав.

За словами наших воїнів, окупанти зовсім не рахуються зі своїми втратами в живій силі й техніці.

— Узимку я спостерігав: після того як у сепарів згоріли бліндаж, БМП й легковик, вони просто закинули своїх убитих у воронки й засипали їх піском. Хіба ж це люди? Пошкоджену техніку вони відвезли подалі вбік, а натомість поставили новенький бронетранспортер, — каже коректувальник артилерійського вогню Максим.

Через брак правдивої інформації люди переказують одне одному «страшилки» у виконанні рупора Кремля Кисельова. Тож в селищі відчувається певне напруження стосовно військовослужбовців ЗС України.

Отже, у наших воїнів та місцевої влади ще багато спільної роботи як на передовій, так і в тилу.

Дмитро ГОРБУНОВ

ПРОРОСІЙСЬКІ НАЙМАНЦІ ЗРУЙНУВАЛИ НАВІТЬ КЛАДОВИЩЕ У ШИРОКИНОМУ

Ще на під'їзді до Широкиного чутно розкотистий гуркіт вибухів і дріб стрілецької зброї. Десь методично гупає великокаліберний кулемет. Селище зустрічає зяючими проймами вибитих вікон і руйнуваннями. На вулицях можна зустріти лише наполоханих кішок і собак, які боязко озираються навколо від кожного вибуху

Морські піхотинці про обстановку говорять неохоче.

— Яке там перемир'я? Обстріли тут практично не припиняються, — каже «Тімон», командир відділення морської піхоти. — Навіть зараз, як ви чуєте й бачите, наші позиції обстрілюються. Це працюють міномет і танк противника, а на лівому фланзі виразно чути стрілецьку зброю. Із того боку абсолютно не соромляться застосовувати зброю усіх калібрів, які є в їхньому розпорядженні, навіть самохідні артилерійські установки. Вогонь ведеться переважно з боку непідконтрольних Саханки, Дзержинського, Ленінського та Сергіївки.

ШИРОКИНЕ МЕТОДИЧНО СТИРАЄТЬСЯ БОЙОВИКАМИ З ОБЛИЧЧЯ ЗЕМЛІ. З ТІЄЇ СТОРОНИ Б'ЮТЬ НАВІТЬ З САМОХІДНИХ АРТИЛЕРІЙСЬКИХ УСТАНОВОК

Широкине й так уже практично зруйноване, але його продовжують методично обстрілювати. Не припиняють своєї активності й снайпери противника. Мені показують сільське кладовище. Багато могил, що зруйновані вибухами.

— Високодуховний «русский мир» у дії. Нічого святого! — говорять морпіхи. — Днями сепари з БМП били по надгробниках і пам'ятниках, як по мішенях. Ті тільки в друзки розліталися. Для чого вони це робили, там же немає наших позицій? А просто розважалися…

У бригаді морської піхоти, що обороняє Широкине, є й ті, хто свого часу вийшов з окупованого Криму.

Морські піхотинці з позивними «Ельдорадо» і «Француз»

— Колишніх своїх товаришів по службі, які там залишилися, інакше як зрадниками тут не вважають, — ділиться наболілим Олег Ткаченко. — Зрадити Україну, Присягу… Особливо зневажаю тих, хто не був місцевим, адже вони всі залишилися тут банально через обіцяну високу зарплату. За гроші продалися...

Періодично наші морпіхи вмикають сепарам гімн України — для цього в хлопців є потужні колонки.

— Так ми їх на путь істини направляємо. Нехай звикають і слова вчать — весело кажуть бійці. — А їм чомусь це не подобається, починають казитися, вогонь відкривають.

«Тімон» воює з перших днів. Спочатку в кіровоградському полку спецпризначення, а згодом перейшов до бригади морської піхоти.

— Мій перший бій був під Дібровкою, поблизу кордону з РФ. Там російські козачки влаштували нам засідку. Ми спішилися, спочатку укрилися за БТРами, а потім, як оговталися, розосередилися і вступили в бій. Чесно кажучи, було страшно. Руки й ноги — наче ватяні… Перестрілка тривала хвилин 40, а мені здалося — кілька годин. Коли козачки відійшли, ми зібралися біля БТРів, закурили… Тоді в нас один боєць загинув, вісьмох було поранено, — згадує «Тімон». — А невдовзі — друга засідка. Але тоді все було інакше. Ти вже не звертаєш особливої уваги на свист куль, зберігаєш витримку.

Потім було Ізварине, яке ми штурмували тричі. Там загинув наш комбат — майор Коваленко. Але в морській піхоті мені подобається більше. От зараз ми стоїмо в Широкиному і даємо по зубах сепарам. Іноді дивуємося: якого біса лізти до нас, якщо все одно результат відомий? Як кажуть наші хлопці, таке відчуття, нібито там хтось своїх бійців у карти програє, тому й відправляє до нас. А ми ж з ними не панькаємося…

— Але ж із тієї сторони також «морська піхота», «еліта «ДНР»?

— Ви жартуєте? Взагалі незрозуміло, як той набрід може морською піхотою називатися.

Роман ТУРОВЕЦЬ

Протягом тижня одна група інженерного забезпечення ліквідовує до 300 вибухонебезпечних предметів

ВІЙСЬКОВІ САПЕРИ РОЗМІНОВУЮТЬ ЛУГАНЩИНУ

На Луганщині з приходом весни в саперів Збройних Сил України значно збільшилася кількість виїздів на розмінування та знешкодження вибухонебезпечних предметів. Так, на всіх ділянках місцевості біля лінії розмежування зараз працюють групи інженерного забезпечення механізованих бригад чи придані підрозділи інженерних військ.

— Узимку в нас також було чимало роботи: шукали міни й розтяжки, — пояснює командир групи інженерного забезпечення однієї з механізованих бригад. — Проте сніг заважав обстеженню місцевості біля опорних пунктів сил антитерористичної операції. Окрім забезпечення дій піхоти, ми також надаємо допомогу фермерам із прифронтових селищ, які звертаються до офіцерів груп цивільно-військового співробітництва. У середньому протягом тижня тільки наша група ліквідовує до 300 вибухонебезпечних предметів. Як не прикро про це говорити, але ще в лютому ця цифра була вдвічі меншою.

Дмитро ГОРБУНОВ

ПІД МАР'ЇНКОЮ БОЙОВИКИ ЗАСТОСОВУЮТЬ ТАКТИКУ РОЗБІЙНИЦЬКИХ НАБІГІВ

На одній з українських позицій у районі Мар'їнки знайомлюся з Павлом Камишановим. Він старший на цій позиції

Павло показує терикони навпроти:

— Вони он там облаштувалися. Там їхні спостерігачі, звідти працюють снайпери. За териконами облаштували свої позиції. У тому місці вони ховають свої танки, БМП і міномети — із усього цього гатять по будинках мирних мешканців.

Схоже, що недавно на тому боці відбулася ротація, тому що там змінилася тактика. Останніми днями вони частіше здійснюють розбійницькі набіги: на прямий постріл виходить БМП і відкриває вогонь, а коли вона відстрілялася, починають працювати кулемети або зенітка. Потім БМП переїжджає на нову позицію й відкриває вогонь, а кулемети тимчасово замовкають. Ну а насамкінець іще й з міномета по нас кілька разів кинуть. Уся ця «вистава» триває недовго, тому зреагувати не завжди вдається. Правда, такі обстріли істотної шкоди нам не завдають, бо ми надійно вкриті, а от цивільним іноді дістається. Днями міна потрапила в житловий будинок поряд — добре, що в ньому нікого не було.

Під час нетривалого затишшя Павло знайомить зі своїм

Павло Камишанов на взводному опорному пункті

нехитрим побутом. У кімнаті — безліч інструментів:

— Люблю майструвати. У вільний час паяю, ремонтую зарядні пристрої, нескладну електроніку. Ось, приміром, наші хлопці принесли автомобільний приймач. Іноді доводиться ремонтувати електроспуски на бойових машинах. Третій рік триває війна, не можна ж увесь час нею жити! Колись іще малював, але на це зараз бракує часу.

Ми йдемо сусідньою вулицею. Навколо — сліди від обстрілів: вибиті шибки, зрешечені ворота, зруйновані дахи.

— Тут половина будинків покинуті, — розповідає Павло. — Деякі мешканці залишилися, адже їм немає куди їхати. Чим можемо, намагаємося їм допомагати. Ось тут живе родина: чоловік працює, а його дружина й бабуся — пенсіонерки. Господар розводить кролів, то ми йому віддаємо залишки хліба. А он у тому будинку мешкає старенька бабця разом із донькою. Їм також допомагаємо продуктами. Так і живемо.

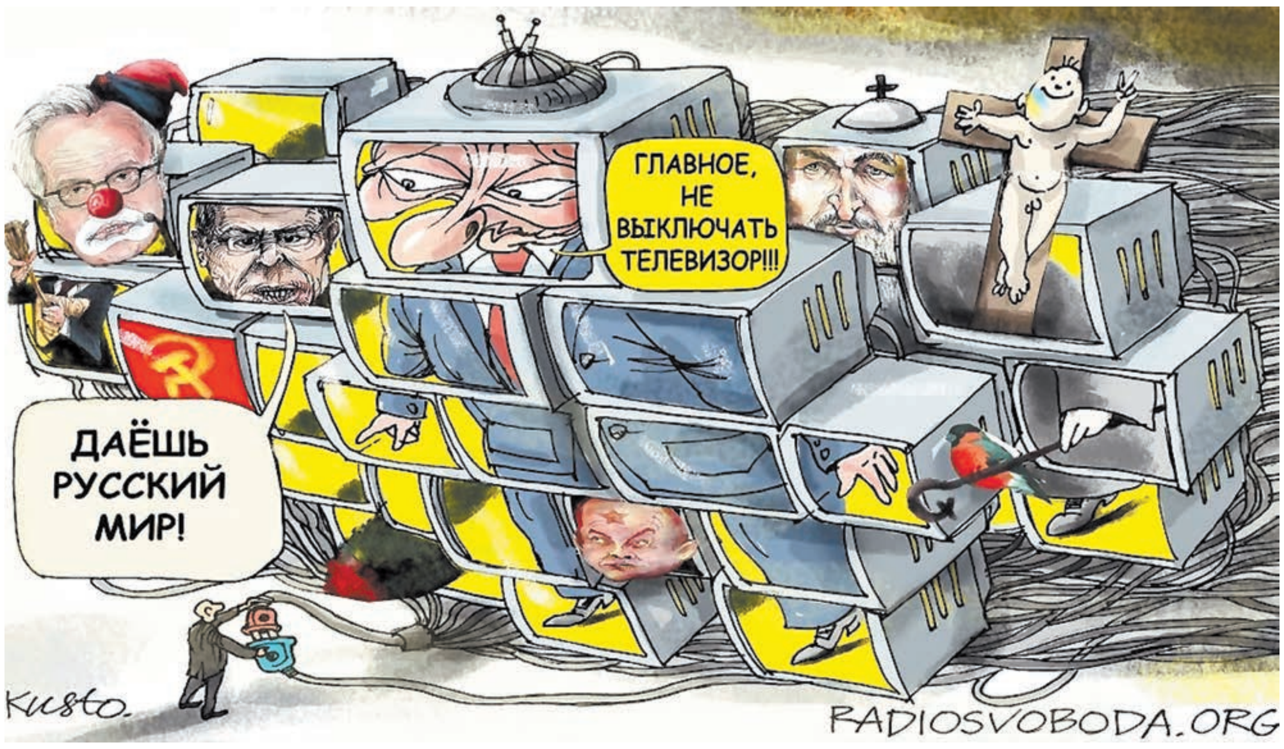
Роман ТУРОВЕЦЬ

Жителі окупованих і прифронтових територій поступово усвідомлюють брехливість проросійських ЗМІ

— Наші шахти віддадуть западенцям, — лунало в березні 2014 року від прибічників «самостійності Донбасу». — До нас їдуть бандерівці, щоб убивати російськомовних. Донбас годує Україну, бо працює, а Україна ледарює…

З'явились навіть білборди «Ми працюємо — вони скачуть», які наводили містян на думку про важливість робітничого класу Донбасу.

Потім були «розіп'яті хлопчики», «епілептичні пенсіонерки, зґвалтовані бійцями ЗСУ» та інші фейки, спрямовані на залякування жителів Донбасу. За час війни інформаційний спрут повністю охопив окуповані території. Це друковані засоби масової інформації, радіо, телебачення. Великий обсяг інформації, розрахований на створення негативного образу України як країни взагалі. І це не лише стосується побуту, цінової або соціальної політики. Насамперед ішлося про українських військовослужбовців. «Каратели», «укрофашисти», «зомбі, яких не можна вбити» — саме таке про солдатів ЗСУ кричать проросійські зомбоінформатори. Навіть постійне порушення Мінських угод проросійські ЗМІ покладають саме на бійців АТО.

Люди кричали: «По нам стреляет Украина», бо це показували по телебаченню

ІНФОРМАЦІЙНУ СКЛАДОВУ ВІЙНИ РОСІЙСЬКІ ОКУПАНТИ ВИКОРИСТОВУЮТЬ НА ПОВНУ: НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ, У СЕРЕДИНІ САМОЇ РОСІЇ ТА НА ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

До певного часу це дратувало та шокувало. Але ті люди, які мають змогу приїхати до родичів в Україну або перетинають лінію розмежування, щоб добратися до пошти, банку, лікарень, мають змогу на власні очі переконатися, що наполегливо створюваний проросійськими телеканалами образ «укрокарателя» не відповідає дійсності. Уже люди на не підконтрольних Україні територіях пишуть у соцмережах, що їх вражає рівень культури, поміркованості та співчуття, які демонструють українські військові. «Ми стояли на блокпосту «ЛНР», щоб потрапити до Станиці Луганської, — пише жінка з міста Ровеньки. — Мати старенька, їй стало погано. «Захисники» з «армії «ЛНР» брутально поводяться, їм байдуже до наших сліз і біди. На блокпостах немає ліків, навіть відмовили у воді. Добралися до «карателів». Отримали допомогу. Прийшла дівчина, військовий лікар, оглянула, поміряла тиск, дала пігулки. Нас не попередили, що в «ЛНР» карантин. Тобто «ЛНР» не дозволяє з України везти м'ясо та сало. А ми купили. Бо сало в «ЛНР» коштує 350 рублів за кілограм, а пенсія матері — 1750 рублів. В Україні дешевше, і пенсія більша. Військові з «ЛНР» почали нас ображати, що ми, мовляв, торгаші, не нажеремося, і змусили викинути три кілограми сала. Ми плакали».

«КОЛИ БУЛИ АКТИВНІ ВІЙСЬКОВІ ДІЇ, МИ ДУЖЕ БОЯЛИСЯ ПРИЇЗДУ ЖУРНАЛІСТІВ «ЛАЙФНЬЮЗ», «ЗВЕЗДА», «РОССИЯ 24», БО ТАМ, ДЕ ВОНИ З'ЯВЛЯЛИСЯ, БУЛА СМЕРТЬ»

Люди читають проросійські газети й дивляться сепаратистські телеканали, де постійно повідомляють, як українські війська обстрілюють Авдіївку, Горлівку, Станицю Луганську… А з вікон своїх квартир вони бачать зовсім інше. Ось іще одна цитата: «Коли були активні військові дії, ми дуже боялися приїзду ЗМІ РФ, таких як «Лайфньюз», «Звезда», «Россия 24», бо там, де вони з'являлись, була смерть». Однак інформація робила свою справу. Люди кричали: «По нам стреляет Украина», бо це показували по телебаченню. І тільки зараз почали з'являтися в соцмережах пости, де жителі Донбасу розповідають правду: «У кінці вулиці Ковпака стояли три машини російських знімальних груп. Із терикону шахти імені Свердлова почали стріляти зенітки. Спочатку черги в поле лягали за вулицею, а потім влучили в крайні хати. Тільки-но це сталося, настала тиша, а машини, що ховалися за рогом, приїхали знімати, ще не прилягла курява від зруйнованої цегли». Тепер, згадуючи це, містяни запитують: як російські журналісти, змогли знайти на околиці міста маленьку вулицю, щоб прибути на місце обстрілу менше ніж через дві хвилини?»

Інформаційну складову війни російські окупанти використовують на повну: на міжнародній арені, у середині самої Росії та на окупованих територіях. Цю шовіністичну й криваву пропаганду спрямовано на розпалення ненависті між людьми. Багато тих, що приїхали «захищати» Донбас із Російської Федерації, кажуть, що повірили у «фашистів», чекали зустріти німецькомовних, як у кіно. Багато хто досі сидить на проросійській пропаганді. Як вплинуть солодко-отруйні «інформаційні цукерки» на подальше життя й психіку людей, які тривалий час їх «споживають»? Це питання, мабуть, до психологів. Водночас чимало людей уже навчилися критично порівнювати телекартинку з реальністю й поступово усвідомлюють брехливість проросійських ЗМІ.

Олена СТЕПОВА

«НА ТЕБЕ ЧЕКАЮТЬ УДОМА!»

Понад 200 наших співвітчизників, які колись піддалися пропаганді «ЛНР»/»ДНР» і входили до складу незаконних збройних формувань, уже повернулися до мирного життя завдяки спеціальній програмі Служби безпеки України

…Микола С. зі зброєю в руках охороняв продовольчі склади на тимчасово окупованій території Донецької області. Бажання вирватися з «деенерівських» кайданів давно не давало йому спокою. Стомившись від брехні та несправедливості, він нарешті остаточно вирішив повернутися додому — на підконтрольну Україні територію. Але як це зробити, він не знав.

Інша історія чимось схожа на попередню. Олександр Л., житель Луганської області, приєднався до одного з загонів «ЛНР» іще наприкінці травня 2014-го. Чоловік стояв на блокпосту, перевіряв документи в громадян, багаж та автомобілі. За роботу отримував не гроші, а цигарки й харчі. Минав час, а разом із ним й ейфорія від такого життя. Сумнівні «перспективи» перебування в «еленерівських військах» примусили задуматись і про те, яке майбутнє чекає на нього. Потайки хлопець залишив лави незаконного збройного формування й тривалий час переховувався в друзів. Боячись покарання від української влади, він не знав, як учинити, але повертатися до бойовиків навіть не думав.

Змінити життя їм удалося, коли вони дізналися про програму «На тебе чекають удома!», яка поширюється на осіб, які добровільно відмовились від участі в діяльності терористичних груп та НЗФ, не брали участі у вбивствах, тортурах, зґвалтуваннях, нападах на підприємства, установи, організації та інших тяжких злочинах, які щиро готові сприяти в розкритті злочинів, скоєних у зв'язку зі створенням або діяльністю такої групи чи формування, і припиненні їхньої діяльності.

Підстави для звільнення від кримінальної відповідальності для учасників терористичних формувань «ДНР»/»ЛНР» передбачено в частині другій статті 258–3 (створення терористичної групи або терористичної організації), частині шостій статті 260 (створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань) та в інших статтях Кримінального кодексу України.

Для того, щоб стати учасником програми, потрібно звернутись до співробітників СБ України безпосередньо або через родичів, знайомих за допомогою одного з доступних засобів зв'язку (контакти зазначено нижче).

Тож якщо близька вам людина просто стояла на блокпосту збройних формувань, була водієм або виконувала адміністративну роботу, переконайте її повернутися додому. Хай скористається цією програмою СБУ й повернеться додому, до своєї сім'ї без будь-якого переслідування з боку держави.

КОНТАКТИ: телефони — (050) 831-26-22 або (073) 042-06-02 (для дзвінків тільки з підконтрольної країні території), e-mail — doroga.mira.sbu@gmail.com

ЗАМІСТЬ АРГУМЕНТІВ — НЕЙМОВІРНІ ВИГАДКИ,

АБО ЯК РОСІЯНИ НА ДОНБАСІ У ШАХТАХ ВИЯВИЛИ ПОКЛАДИ ТАНКІВ ТА СТВОЛЬНОЇ АРТИЛЕРІЇ

Позиція Росії у Міжнародному суді ООН із позову України виглядає вкрай неадекватною

За агресію доведеться відповідати у суді

Як відомо, в Міжнародному суді ООН у голландському місті Гаага з 6 по 9 березня пройшли попередні слухання в справі «Україна проти Росії». Відповідний позов було подано нашою державою 16 січня 2017 року за фактом порушення РФ міжнародних конвенцій, зокрема Конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму (підтримка тероризму на Сході України), Конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (дискримінація етнічних українців і кримських татар в окупованому Криму).

При цьому Українська сторона свідомо не ставила перед Міжнародним судом ООН питань щодо російської агресії й окупації української території, щоб зміцнити свою юридичну позицію, а також уникнути звинувачень у політизації судового процесу. Адже добре відомо, що Міжнародний суд ООН є дуже консервативною установою й при розгляді справ по суті дуже негативно ставиться навіть до натяків на їхній будь-який можливий політичний характер.

Саме про це заявила глава української делегації в Міжнародному суді ООН, заступник міністра закордонних справ Олена Перкаль, у коментарі українському щотижневику «Дзеркало тижня».

— Насправді ми не хочемо, щоб Україну звинуватили в маніпулюванні судом і політизації судового процесу. Це Росія намагається представити процес як політичний, мовляв, Україна звернулася до суду, щоб замінити інші форми пошуку врегулювання конфлікту, — зазначила заступник міністра з приводу її виступу на судових слуханнях у Гаазі.

Цікаво, що тактику, яку в свою чергу обрала сторона-відповідач, тобто РФ, для своєї участі в цьому процесі, адекватною ніяк не назвеш. Принаймні ті тези та аргументи, які висунули в ході слухань представники Росії на свою користь, будь-якій більш-менш розумній людині однозначно здадуться не тільки, м'яко кажучи, чудернацькими, але й по-справжньому неадекватними.

— Головне джерело зброї, яка опинилася в «повстанців», — це запаси з радянських часів, які знаходилися на території України. Велика частина цих запасів була залишена в шахтах Донбасу й потрапила до рук «повстанців», — заявив представник Росії, такий собі пан Роман Колодкін.

За його логікою, «повсталий народ» Донбасу видобував для своїх «повсталих» потреб танки, ствольну й реактивну артилерію, сучасне озброєння ППО та інші продукти радянського ВПК із місцевих шахт (майже копанок), наче вугілля. Так би мовити, йшли, йшли і раптом — бац, знайшли собі Т-72 або гаубицю типу Д-30.

Як на мене, дурнішої нісенітниці з цього приводу годі й видумувати. Цікаво, що верзе це у Високому суді не хто-небудь, а голова російської делегації (40 осіб, які прибули до Гааги «відмазувати» країну-агресора; для порівняння: уся українська команда разом із запрошеними місцевими юристами не перевищує 25 осіб), голова юридичного департаменту МЗС Російської федерації.

Одне з двох: або росіяни заздалегідь вирішили змиритися з вироком Міжнародного суду ООН, тому й не вдавалися до пошуків якихось адекватних пояснень та аргументів на свою користь, або пан Колодкін є прихованим і втаємниченим «бандерівцем і посіпакою фашистського режиму в Києві».

Ще одним «шедевром» міжнародної юриспруденції російська сторона відзначилась на другий день слухань із приводу ЗРК «Бук-М1», за допомогою якого «повсталий народ» Донбасу організував трагедію малазійського пасажирського літака рейсу МН-17. За словами найнятого росіянами для участі від їхнього імені у процесі британського юриста Семюеля Вудсворта, російська влада передала даний зенітний ракетний комплекс «повсталому народу» Донбасу виключно для «…посилення системи ППО ДНР/ЛНР». Мовляв, його цілями повинні були стати виключно літальні апарати українських ВПС… а українська сторона в суді не надала переконливих доказів того, що «повсталий народ» Донбасу намагався навмисно вразити цією системою озброєння пасажирський літак.

Цей зразок юридичної казуїстики, що взяла на озброєння російська сторона, навіть коментувати важко. Виходячи з нього, ми маємо усвідомити, що нічого ганебного в тому, щоб передавати сепаратистам-бойовикам сучасне ракетне озброєння, з якого вони намагатимуться вражати урядові військові літаки в чужому повітряному просторі, немає. Саме так і мало бути з самого початку.

Британський юрист і росіяни, які його найняли, навіть не розуміють, що своїми безглуздими пасажами в суді видають себе з головою. А саме — в тому, що не тільки підтримують сепаратизм на території сусідньої країни, а й напряму чинять проти неї агресивні дії. Принаймні, в її суверенному повітряному просторі, як у даному випадку.

Загалом з приводу всього вищесказаного можу сказати лише одне. Я не знаю, яким буде вирок суду, але те, що озвучують у його стінах російські представники та найняті ними юристи, жодним чином не вкладається в такий термін, як "здоровий глузд». Можна, звичайно, сперечатися з приводу формальних ознак українського позову та рівня юрисдикції самого суду, але те, що по суті позову російська сторона верзе суцільні нісенітниці, зрозуміло будь-кому. І відбувається це лише по одній причині: у нинішнього кремлівського режиму просто відсутня зрозуміла і чітка аргументація своєї позиції. Простіше кажучи, крити український позов по суті їм просто немає чим…

Хоча, звісно, може бути й ще одна причина — прагнення сторони-відповідача перетворити розгляд серйозних звинувачень на її адресу в суді на суцільний балаган і цирк. Але в цьому випадку, думаю, наслідки для неї будуть набагато гірші, ніж це могло би бути, віднесись вона до цієї справи більш відповідально.

Костянтин МАШОВЕЦЬ «НА»

ВЛАСНИКИ ЗРУЙНОВАНИХ БУДИНКІВ В АВДІЇВЦІ НЕ МАЮТЬ ПЛАТИТИ ЗА «КОМУНАЛКУ»

Власники квартир, зруйнованих унаслідок обстрілу, не повинні оплачувати комунальні послуги. Про це повідомляє AVDEEVKA.CITY, посилаючись на слова начальника управління з розвитку міського господарства Олени Самборської.

— Власникам зруйнованих квартир, у яких проживання неможливе, після обстеження приміщень спеціальною комісією КП «Служба єдиного замовника» скасує оплату послуг за прибирання прибудинкової території, квартплату, оплату за опалення, вивезення твердих побутових відходів, — розповіла Самборська.

Службам теплокомуненерго військово-цивільна адміністрація рекомендує також здійснити огляд житлового фонду й не проводити нарахування за водопостачання та стоки, за газ та електроенергію.

ОЩАДБАНК ОГОЛОСИВ ПРО ПОЧАТОК ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ ДЛЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ

Ощадбанк оголосив про початок іпотечного кредитування для переселенців: кредити на купівлю житла будуть видаватися на термін від 1 року до 30 років під 20% річних.

На офіційному сайті банку повідомляється, що переселенці можуть отримати кредит у розмірі до 90% вартості нерухомості, при цьому заставою може виступати як житло, яке купується, так і нерухомість поручителя, наприклад, родича переселенця, передає ІА «Вчасно».

У банку відзначають, що кредит видається в гривнях, а процентна ставка є фіксованою на весь термін кредитування.

Також переселенцям дозволять достроково погасити кредит без будь-яких штрафних санкцій з боку банку.

Військовослужбовці ЗС України зі штурмовою гвинтівкою «Форт-221»

СТРІЛЕЦЬКИЙ АРСЕНАЛ ОНОВЛЮЄТЬСЯ:

СТАВКА НА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИКА

Минулого року, під час святкування 25-ї річниці незалежності України на врочистому параді військ головною вулицею нашої столиці крокували кілька парадних розрахунків підрозділів Збройних Сил України та інших силових відомств нашої держави, особовий склад яких було озброєно дещо незвичною для стороннього ока стрілецькою зброєю. На відміну від звичних, іще радянських автоматів типу АК, до яких звикли в Україні, ця зброя мала вигляд досить сучасний і грізний. Мова йшла про українську версію широковідомої у світі ізраїльської штурмової гвинтівки TAR-21 під назвою «Форт-221»

Робота зі створення власної стрілецької зброї розпочалася ще 2003 року. Тоді Науково-технічний центр точного машинобудування представив скомпонований за схемою «булпап» автомат «Вепр». Його було адресовано насамперед бійцям спецназу й українським миротворцям. Через деякий час одне з українських підприємств розробило новий автомат «Малюк». Він у цілому повторює загальну концепцію «Вепра», але з деякими поліпшеннями в частині ергономіки. Автомат обладнано планкою Пікатінні, і його може бути укомплектовано різними прицільними пристосуваннями.

Однак справжня революція у виготовленні стрілецької зброї в Україні відбулася тоді, коли підприємство «Форт» придбало в Ізраїлі ліцензію на виробництво штурмової гвинтівки «Тавор», що дістала нову назву «Форт-221» калібру 5,56 мм. Зброю виготовлено за схемою «булпап», і з практичного погляду вона демонструє високу купчастість і точність стрільби, відмінну функціональну надійність у надзвичайних умовах, комфорт використання та скритність. Порівняно з АК-74 «Форт-221» більш компактний, ергономічний і придатний для використання як у піхотному строю, так і з транспортних засобів. Наявність сошок забезпечує набагато якісніші умови ведення вогню з укриття (переважно на блокпостах, що актуально в сучасних умовах АТО) або в положенні лежачи. Використання під час виготовлення цієї гвинтівки нових матеріалів відкриває перспективи подальшого зменшення її ваги та в разі потреби — розмірів, без утрати бойових характеристик.

За повідомленнями волонтера Павла Кашчука, який допомагає низці підрозділів ЗС України та інших силових відомств нашої держави в підготовці влучних стрільців і професійних снайперів та є одним із найвідоміших фахівців зі стрілецького озброєння в Україні, новітні українські «Форт-221» уже встигли пройти випробування реальними бойовими діями в АТО.

Штурмова гвинтівка «Форт-221»

НА ВІДМІНУ ВІД РАДЯНСЬКОГО РПК «ФОРТ-401» Є САМЕ РУЧНИМ КУЛЕМЕТОМ. ГОЛОВНА ЙОГО ПЕРЕВАГА — ВИКОРИСТАННЯ НЕ МАГАЗИНА, А СТРІЧКИ НА 150–200 ПАТРОНІВ ЯК ЗІ СТАНДАРТНИХ КОРОБІВ, ТАК І ЗІ ШТУРМОВИХ БАРАБАНІВ

— Не можу не поділитися позитивною інформацією з приводу «Фортів». Кілька автоматів у наших підшефних спецпризначенців добре себе показали в бою під Дебальцевим. Нагадаю, що наші хлопці забезпечували прорив для відходу інших підрозділів. Тож затримок у стрільбі не було, і купчастість вогню автоматів хлопцям сподобалася. Випустили по 30 магазинів, і все було як слід, — зазначив Павло Кашчук.

Одночасно підприємство «Маяк-Зброяр» почало виробляти прийняту на озброєння ЗС України штурмову гвинтівку MZ-15, що являє собою ліцензійну та модернізовану версію американської AR-15/M-16. Гвинтівку виконано за класичною схемою, і вона має цілий ряд переваг, серед яких — невелика маса завдяки використаним композиційним матеріалам, телескопічний приклад, що дає змогу підігнати зброю під конкретного стрільця, сучасні прицільні пристосування, наприклад, коліматорний приціл, який не потребує акумулятора, планка Пікатінні для обладнання зброї додатково різними гаджетами.

Ручний кулемет «Форт-401»

Доповненням системи особистої зброї для Збройних Сил України став і 5,56-міліметровий ручний кулемет «Форт-401», що є ліцензійним варіантом ізраїльського Negev. На відміну від радянського РПК (який за рахунок важчого ствола фактично був лише збільшеним автоматом АК-74), «Форт-401» є саме ручним кулеметом. Головна його перевага — використання не магазина, а стрічки на 150–200 патронів як зі стандартних коробів, так і зі штурмових барабанів. Це дає змогу забезпечити високу скорострільність, дальність і купчастість вогню. А конструкція зброї дає змогу її використовувати як із сошок, так і з рук бійця, а також дає змогу здійснювати монтаж на різних транспортних засобах від мотоцикла до вертольота та з допомогою планки Пікатінні — використовувати будь-які тактичні засоби.

Гвинтівка VPR-308

На озброєні Збройних Сил України з'явилися й снайперські гвинтівки українського виробництва VPR-308 та VPR-338, які не є клоном моделі снайперської зброї світових виробників.

Снайперська гвинтівка VPR-338 призначена для ураження малорозмірних цілей на відстані до 1300 м і матеріальних об'єктів (радіостанцій середньої потужності, літаків і вертольотів на стоянці) на відстані 1500 м. Гвинтівка має ручне перезаряджання. Її вага без патронів становить 9,8 кг, до того ж вона забезпечує темп стрільби в 15 пострілів за хвилину. Гвинтівка VPR-308, окрім того, що відрізняється калібром, значно легша (близько 7 кг) і має меншу прицільну дальність: 900 м.

В українських гвинтівках реалізовано низку нових для України конструктивних рішень. Для прикладу, у них використано планку Пікатінні двох типів (коротку й довгу), яка рухається вперед-назад. Вона дає змогу встановити широку номенклатуру обладнання, яке зазвичай використовують разом із гвинтівкою. Для зручності передбачено установлювати коліматор під 45 градусів разом зі снайперським прицілом. Річ у тім, що під час стрільби на великі дистанції снайперові дуже важко переключитися на вогонь по цілях, які раптово виникають на малих відстанях і до того ж швидко рухаються. Саме для цього в новій українській гвинтівці передбачено коліматор.

Також в українських гвинтівках відповідно до сучасних вимог ергономіки встановлено пристрій регулювання приклада за довжиною та висотою біля щоки. Крім того, для точного прицілювання й зменшення похибки під час стрільби реалізовано винос сошки вперед майже під кінець ствола. І що важливо — наші гвинтівки дійсно мають високу точність стрільби.

Підготував Роман ВУС

ОБЛАДУНКИ БОЙОВИХ МАШИН

СЕРЕД ГОЛОВНИХ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ БРОНЕТЕХНІКИ — ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОГО ЗАХИСТУ ЕКІПАЖУ ТА ДЕСАНТУ

Танк БМ «Булат», оснащений системою динамічного захисту «Ніж»

Світовий досвід локальних збройних конфліктів та проведення антитерористичної операції на Сході нашої країни доводить ключову роль бронетехніки в забезпеченні переваги над ворогом. В умовах застосування противником сучасних засобів ураження на перший план виходить питання про підвищення живучості броньованих машин. Ця їх властивість серед найважливіших факторів підтримання бойового потенціалу підрозділів та військових частин.

За даними журналу Defense Express, уже в перший рік бойових дій на Донбасі на 40% українських танків фіксувалося спрацьовування елементів системи динамічного захисту. При цьому окремі зразки танків витримали по вісім–десять влучань із переносних протитанкових засобів.

Із самого початку антитерористичної операції підприємства вітчизняної оборонки у тісній співпраці з військовими науковцями наполегливо працюють над підвищенням рівня захищеності бронетехніки.

— Серед головних завдань, які сьогодні стоять перед українськими конструкторами та військовими науковцями, — розробка нових, більш ефективних варіантів динамічного захисту, які дозволять значно підвищити рівень захищеності Т-64, Т-72, Т-80 під час проведення їх модернізації, — говорить начальник відділу розвитку озброєння й військової техніки бронетанкових, механізованих та аеромобільних військ Центрального науково-дослідного інституту озброєння та військової техніки ЗС України полковник Олександр Ларін.

Цікаво, що **до 1997 року Україна не мала власних розробок систем захисту бронетехніки, адже тоді на вітчизняних танках активно використовувалися системи динамічного захисту «Контакт-1» та «Контакт-5» — розробки російського «НДІ сталі».**

Згодом Україна уклала контракт з Пакистаном на поставку танків для її збройних сил і раптом отримала від російського розробника систем ДЗ солідний рахунок за використання його запатентованої інтелектуальної власності. Подейкують, що йшлося про суму в 52 мільйони доларів. Це й змусило розпочати роботу над створенням власного динамічного захисту для важкої броньованої техніки. Функції головного розробника взяло на себе Державне підприємство «Базовий центр критичних технологій «Мікротек» (ДП «БЦКТ «Мікротек»). Так у 1998 році було розроблено та запатентовано комплекс динамічного захисту третього покоління «Ніж». Він являє собою спеціальні броньовані модулі, які встановлюються зовні на бронетехніці. Головною складовою динамічного захисту «Ніж» є елементи ХСЧКВ, назва яких визначається за першими буквами прізвищ безпосередніх розробників. В основі ж елементів динамічного захисту — трубки, знаряджені вибуховою речовиною, так звані подовжені заряди. В перетині вони мають серпоподібний профіль, завдяки чому відтворюється принцип кумулятивної воронки. При детонації заряду назустріч засобу враження, що підлітає, під кутом до його траєкторії формується плаский кумулятивний струмінь, який своєю дією нагадує ніж. Саме це й зумовило назву комплексу динамічного захисту. Задля більшого руйнування в кожному з елементів ХСЧКВ є декілька сформованих трубок із вибуховою речовиною (її маса в елементах ХСЧКВ-34 і 19 становить 0,3 та 0,2 кг відповідно). Приміром, в одному окремому модулі ХСЧКВ-34 їх сім. При влучанні снаряда усі подовжені заряди вибухають, утворюючи паралельні лінійні плаські кумулятивні струмені. Вони наче розрізають елемент, що вражає, розосереджуючи його дію по поверхні броні, що значно знижує руйнівні властивості. Результати випробувань довели, що в порівнянні з динамічним захистом, сформованим на основі елементів 4С20 (входять до системи ДЗ «Контакт-1»), використання елементів ХСЧКВ знижує ефективність бронебійних боєприпасів кінетичної дії (залежно від їх типу) на 50–90%, а бронебійних боєприпасів кумулятивної дії — на 90%.

Систему динамічного захисту «Ніж» було прийнято на озброєння Збройних Сил України 2003 року, і зараз нею комплектують танки БМ «Булат». Водночас на українських танках продовжують використовувати й ДЗ «Контакт-1», оскільки, за досвідом АТО, він виявився досить ефективним.

За словами полковника Олександра Ларіна, нині проводиться робота над розробкою нового варіанту комплексу динамічного захисту на основі елементів ХСЧКВ, який за своєю ефективністю щодо протидії засобам ураження буде не гіршим за ДЗ «Ніж», але за вагою значно легшим. Окрім того, розробники працюють і над підвищенням ремонтної придатності спрацьованих модулів ДЗ, адже зараз ремонт або заміна модулів ДЗ «Ніж» танків БМ «Булат» здебільшого можлива лише безпосередньо на танкоремонтному заводі.

Варто нагадати, що виробники кумулятивних боєприпасів не сидять склавши руки. З появою нових тандемних боєприпасів підвищуються й вимоги до системи динамічного захисту бронетехніки. Такі боєприпаси несуть два заряди. Перший, більш слабкий кумулятивний заряд, спрацьовує при безпосередньому контакті з перешкодою й змушує детонувати елементи системи ДЗ, викликаючи оголення певної ділянки броні машини від додаткового протикумулятивного захисту, а другий, потужний заряд, спрацьовує із затримкою у часі й пробиває основну броню.

Відповіддю на цей виклик із боку українських розробників ДП «БЦКТ «Мікротек» **на танку БМ «Оплот» реалізовано багатошарову протитандемну систему динамічного захисту «Дуплет». Цей захист являє собою два-три шари протикумулятивного захисту на основі елементів ХСЧКВ, які розділено демпфером із композитного матеріалу. На відміну від системи ДЗ «Ніж» тут застосовуються елементи динамічного захисту нової конструкції. Зрозуміло, що маса комплекту ДЗ «Дуплет», зважаючи на багатошаровість, суттєво більша за масу ДЗ «Ніж».**

На жаль, динамічний захист, який успішно використовують на танках, виявився непридатним для захисту бойових машин піхоти, бронетранспортерів та іншої легкоброньованої техніки. Все через те, що вибух, призначений для знищення ворожого засобу ураження, настільки потужний, що легко проламує протикульову броню машини, яку повинен захищати. Тому в якості додатково захисту легких бронемашин від ворожого вогню РПГ використовують протикумулятивні екрани.

У результаті вивчення конструкцій гранат РПГ-7 та реактивних протитанкових гранат радянського виробництва науковці помітили важливу особливість, яка дозволяє запобігти штатному спрацюванню цих боєприпасів. Виявляється: при зіткненні з екраном їх головна частина може деформуватися таким чином, що виникне контакт між внутрішнім конусом та зовнішнім обтікачем. При цьому замкнеться електричне коло, за яким передається імпульс від головної частини підривника, п'єзогенератора, до його донної частини. Головне, щоб елементи екрана не контактували з п'єзогенератором до моменту виникнення замикання ланцюга підривника, інакше засіб ураження спрацює на екрані й бронемашина все одно буде вражена.

НА УКРАЇНСЬКИХ БРОНЕТРАНСПОРТЕРАХ БТР-4 ВЖЕ ВИКОРИСТОВУЮТЬ НАКЛАДНІ ПРОТИМІННІ ЕКРАНИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЗАХИСТ ЕКІПАЖУ ТА ДЕСАНТУ ПРИ ПІДРИВІ НА ПРОТИТАНКОВІЙ МІНІ

За словами представника ЦНДІ ОВТ ЗС України, за час, що минув від початку АТО, було проведено випробування більше ніж 30 різних конфігурацій кумулятивних екранів. Найбільш ефективно захисні функції виконують протикумулятивні екрани решітчастої конструкції зі сталевих пластин, які сполучають у собі необхідну жорсткість для деформування головної частини кумулятивної гранати і разом із тим мають найменшу площину можливого контакту з підривником. Залежно від конкретного виду кумулятивної гранати міняється й відстань між горизонтальними пластинами захисної решітки. Внаслідок теоретичних досліджень та численних натурних випробувань співробітниками ЦНДІ ОВТ ЗСУ та волонтерами визначено оптимальні геометричні розміри, матеріали для виготовлення та технологія виробництва решітчастих екранів, що здатні забезпечити найкращий захист від кумулятивних засобів ураження. Наприклад, захистити від гранат РПГ-7, РПГ-18 та РПГ-22 з вірогідністю не менше ніж 0,5.

Не залишилось поза увагою вітчизняних розробників і питання протимінної стійкості. Так, на українських бронетранспортерах БТР-4 вже використовують накладні протимінні екрани, які забезпечують захист екіпажу та десанту при підриві на протитанковій міні.

І на останок ще один важливий нюанс. Конструкцією зразків бронетехніки передбачено лише відносно невеликий запас на збільшення їхньої бойової маси. А це означає, що зайві кілограми броньованого захисту можуть негативно вплинути на бойові характеристики техніки. Вона може втратити в прохідності, швидкості пересування або плавучості, тому розробникам нових зразків ОВТ і науковцям є над чим поламати голову.

Андрій ЛИСЕНКО

УКРАЇНСЬКИЙ ФЛОТ ПОПОВНИТЬСЯ КОРАБЛЯМИ КРАЇН НАТО

АЛЕ ЦЕ НЕ ЄДИНИЙ ШЛЯХ ПІДСИЛЕННЯ КОРАБЕЛЬНОГО СКЛАДУ ВМС ЗС УКРАЇНИ

Катер класу «Айленд»

Тактико-технічні характеристики катерів класу «Айленд»

Катери класу «Айленд» (Island) у кількості 49 одиниць (бортові номери WPB 1301 — WPB 1349) було побудовано на верфі Bollinger Shipyards у Локпорті (штат Луїзіана) протягом 1985–1992 років. Мають повну водотоннажність 168 тонн, довжину 110 футів (34 метри), сталевий корпус та алюмінієву надбудову. Двохвальна дизельна енергетична установка потужністю 6200 кінських сил забезпечує швидкість до 29,5 вузлів. Екіпаж складається з 16 осіб, автономність походу — п'five діб. Катери оснащені радіолокаційною станцією AN/SPS-73, моторним човном. Штатне озброєння — 25-міліметрова автоматична артилерійська установка і два 12,7-міліметрові кулемети.

До кінця 2017 року для Військово-Морських Сил ЗС України буде збудовано наступні чотири одиниці з серії малих броньованих артилерійських катерів проекту 58155, два десантно-штурмові катери проекту 58181 («Кентавр»), а також одне допоміжне судно спеціального призначення. Також на фінішну пряму вийшло обговорення домовленостей щодо передачі вітчизняному флоту 30-метрових патрульних катерів класу «Айленд» зі складу Берегової охорони США

Окрім того, за словами командувача ВМС ЗС України віце-адмірала Ігоря Воронченка, вже прийнято позитивне рішення щодо закупівлі іноземних кораблів, які виконуватимуть завдання мінно-трального забезпечення у визначених районах Чорного моря.

— Виходячи з наявних ресурсів, вирішено придбати кораблі мінно-трального комплексу, які виводяться з активного складу флоту деяких країн НАТО, для забезпечення безпечного судноплавства в Чорному морі. За допомогою одного тільки тральщика «Генічеськ», який було виведено з Криму, Україна не може виконувати подібні завдання у повному обсязі. Також відпрацьовується питання щодо придбання кораблів для прибережної зони. Група офіцерів ВМС ЗС України повернулася з-за кордону, де вже було позитивно розглянуто одне рішення. На вересень ми готуємо другу групу, — підкреслив віце-адмірал Ігор Воронченко.

За словами першого заступника командувача ВМС ЗС України контр-адмірала Андрія Тарасова, є кілька напрямків поповнення корабельного складу Військово-Морських Сил ЗС України. Насамперед це будівництво на власних суднобудівних підприємствах нових кораблів, катерів та суден забезпечення. Сподіваємося, що до кінця року буде спущено на воду та проведено ходові випробування наступних чотирьох малих броньованих артилерійських катерів проекту 58155, планується отримання двох десантно-штурмових катерів, а також введення до складу Військово-Морських Сил одного корабля, який виконуватиме специфічні функції. Ще одним важливим напрямком відновлення боєздатності наших ВМС стане посилення корабельного складу за рахунок країн НАТО. Зокрема йдеться про передачу Україні американських патрульних катерів класу «Айленд». Щоправда, точна дата отримання цих катерів поки не визначена.

Відповідаючи всім скептикам та критикам на запитання про доцільність закупівлі кораблів іноземних флотів, які вже були в експлуатації, контр-адмірал Андрій Тарасов відзначив, що всі вони не втратили своїх бойових спроможностей і цілком органічно вписуються в концептуальну модель розвитку українських ВМС.

— Щоб люди правильно розуміли, поясню: це не якийсь там секонд-хенд. Кораблі, які стояли на озброєнні флотів країн НАТО, перебувають у такому технічному стані, що їх бойові можливості залишаються практично без змін. Наприклад, вік ракетного катера 20 років — це нормально. Він повністю зберігає всі свої бойові можливості, — зазначив контр-адмірал Андрій Тарасов.

Поповнення іноземними катерами класу «Айленд» допоможе ВМС ЗС України реалізувати концепцію розвитку мобільного та боєздатного флоту, в основі якого лежить потужне катерне угруповання із сучасним морським озброєнням, здатне оперативно реагувати на ймовірні загрози, які виникатимуть у виключній (морській) економічній зоні України.

Що стосується технічного обслуговування таких катерів, то вони зазвичай передаються з повним комплектом запчастин. Американці розглядають також кілька варіантів забезпечення підготовки і навчання екіпажу та технічного персоналу. Уряд США або профінансує підготовку українських військових моряків із числа військовослужбовців найбільш підготовленого корабельного складу національних Військово-Морських Сил у себе, на території навчальних центрів і військово-морських баз ВМС США, або повний цикл підготовки безпосередньо здійснюватиметься на катерах класу «Айленд», пришвартованих до української причальної стінки. До речі, подібне було в Грузії, коли США провели для грузинського екіпажу двомісячний курс навчання (минулого року Берегова охорона США передала Грузії катери «Джефферсон Айленд» і «Стейтен Айленд», що експлуатувалися більше ніж 20 років).

Віталій ПАНЧИШИН

Голова Інституту стратегічних досліджень та прогнозів трансатлантичних процесів Олександр Захарія:

— З економічної точки зору, закупівля бойових кораблів, які вже були в експлуатації, вигідна для України. Вони коштують значно менше, ніж нові, й дозволяють закрити пробіли в обороні держави з моря вже зараз, а не тоді, коли відновиться національний кораблебудівний комплекс. Поповнившись іноземними кораблями, ВМС України зроблять іще один важливий крок до посилення своїх оперативних та бойових можливостей у Чорноморському регіоні. За своїми технологічними можливостями кораблі країн НАТО все ж кращі за кораблі українських ВМС, більшість із яких є застарілими, збудованими ще в 1960–1970 роки. Якщо подивитися на бойовий склад того ж Чорноморського, Тихоокеанського, Балтійського, Північного флотів або Каспійської флотилії Росії, то можна побачити, що там на озброєнні стоять кораблі, яким по 40, 50, а то й більше років. І вони спокійно собі служать. Наприклад, флагман Чорноморського флоту ракетний крейсер «Москва», якому більше ніж 30 років, або рятувальне судно «Коммуна» віком 103 роки (!), яке є найстарішим судном не тільки ВМФ Росії, але й світу. І нічого страшного. Про це чомусь забуває наш північний сусід, коли жваво коментує інформацію щодо поповнення складу українського флоту кораблями із Заходу. Хочу підкреслити, що це не тільки сприятиме технічному оновленню, підвищенню бойових спроможностей наших ВМС, але й допоможе швидше досягти сумісності зі стандартами НАТО, що є одним із головних завдань реформування ЗС України. Служба на більш сучасних кораблях є прекрасною можливістю для професійного зростання молодих офіцерів, які розпочинають свій шлях військових моряків. Це також підготовка кваліфікованих кадрів, екіпажів за стандартами НАТО.

Закупівля кораблів, що вже перебували в експлуатації, — звичайна світова практика. Свого часу Польща купила фрегати у США, а Румунія — у Великобританії.

Польські військові зацікавилися двома американськими фрегатами класу «Олівер Хазард Перрі». Вісім кораблів цього ж класу закупили ВМС Туреччини. Головний фрегат цієї серії було спущено на воду ще 1977 року. До 2004-го побудували 71 корабель подібного класу. Потім вони почали поступово виводитися з бойового складу ВМС США.

Румунія 2003-го уклала контракт на придбання двох фрегатів британського флоту — Coventry і London. Кораблі були спущені на воду 1986 року, а 2002-го — виведені зі складу королівського флоту. У Румунії фрегат Coventry отримав назву Regele Ferdinand, а фрегат London — Regina Maria. Чотири кораблі цього класу було продано англійцями в Бразилію, ще один — у Чилі.

Сьогодні будь-який бойовий корабель противника, користуючись нормами міжнародного морського права, може перебувати на відділі 12 морських миль біля наших берегів

НЕБЕЗПЕЧНЕ МОРЕ

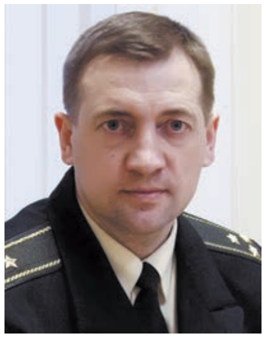
РОСІЯ ДАЛІ НАРОЩУЄ БОЙОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЧОРНОМОРСЬКОГО ФЛОТУ В КРИМУ

У сучасних умовах організація ефективної оборони з морських напрямків має вирішальне значення для незалежності України та розвитку її як морської держави

Наразі ми спостерігаємо стійку тенденцію щодо нарощування спроможностей противника та реалізації його агресивних планів на території Кримського півострова та в прилеглих до нього морських акваторіях. Експерти вважають, що й надалі для досягнення власних довготермінових цілей Росія поширюватиме дестабілізаційний вплив на Україну з використанням морських напрямків, як це було у 2014–2016 роках. Про виклики й загрози на морських рубежах, спроможності України протистояти ворогові розповів кореспондентові «Народної армії» капітан 1 рангу, начальник кафедри Військово-Морських Сил Національного університету оборони України імені Івана Черняховського Степан Яким'як.

— Степане Володимировичу, чи зміниться тактика ворога в морських акваторіях у найближчому майбутньому?

— Пригадаємо, як захоплювали Крим. Використовуючи угоди про базування Чорноморського флоту в Криму та постійно нарощуючи його сили, Російська Федерація здійснила вдалу багаторічну інформаційну кампанію та, перекинувши морем основні запаси й найбільш боєздатні війська, захопила півострів.

Капітан 1 рангу Степан Яким'як

Чи відмовиться вона від такої вдалої тактики в майбутньому? Цілком імовірно, що в разі досягнення успіху в розхитуванні суспільно-політичної обстановки на Одещині, Миколаївщині та Херсонщині противник може знову здійснити блокування наших Військово-Морських Сил уже в нових місцях їхнього базування. Крім того, у разі потреби він може перекинути морем і висадити морську піхоту та інші війська на нашому узбережжі, як це зробили росіяни 2008 року в Грузії.

— Кримський півострів у Чорноморсько-Азовському регіоні займає стратегічне положення. Очевидно, що бойовий потенціал міжвидового угруповання військ і сил у Криму, основою якого є, безумовно, Чорноморський флот, РФ буде нарощуватися?

— У складі Чорноморського флоту є сім великих десантних кораблів проектів 1171 і 775, кожен з яких бере не менше як 12 середніх танків і понад 150 військовослужбовців морського десанту. Також ворог має три десантних катери, із них два — новітнього проекту 11770 типу «Серна». Ці катери спроможні здійснювати перевезення одного танка або понад 100 осіб морського десанту в мілководних районах зі швидкістю 30 вузлів. Також треба мати на увазі, що сім катерів цього типу зі складу Каспійської флотилії будь-якої миті й без зайвих труднощів може бути переведено з Каспію в Азовське море. Таким чином, застосуванням десантних катерів ворог здатний раптово висадити штурмові підрозділи десанту.

Сьогодні до складу цього оперативно-стратегічного об'єднання входить 21 бойовий корабель із керованою ударною ракетною зброєю. Тільки протягом 2015–2016 років Чорноморський флот збільшив свій ударний потенціал щодо ураження берегових цілей більше як удвічі! За згаданий період до складу об'єднання увійшло сім бойових кораблів — носіїв керованої ракетної зброї. Їхній сумарний умовний ракетний залп становить 40 ракет комплексу «Калібр». Цими ракетами, що мають дальність стрільби 1500 кілометрів по наземних цілях, може бути уражено важливі державні та військові об'єкти в будь-якій точці України.

— «Калібр» активно застосовували під час Сирійської кампанії. Наскільки ефективною є ця ракетна зброя?

— Недавні події в Сирії підтверджують значні ударні можливості комплексу «Калібр». Починаючи із жовтня 2015 року Росія неодноразово завдавала удари по наземних об'єктах на території Сирії з акваторій як Середземного, так і Каспійського морів! 2015 року росіяни чотири рази застосовували ракети комплексу «Калібр» по цілях на сирійській території.

Треба зазначити, що кожний такий залп обходиться в кругленьку суму російським платникам податків, адже, за даними контракту з продажу цієї зброї в Індію, вартість однієї ракети становила 6,5 млн доларів США. Окрім того, варто додати, що у фахівців існують значні сумніви стосовно реальної ефективності комплексу «Калібр», який є радянською розробкою 80-х років минулого століття. За даними іноземних експертів, частина ракет залпу, здійсненого 7 жовтня 2015 року з Каспійського моря, взагалі не долетіла до районів розташування цілей і території Сирії, а точність влучання в ціль не досягла й 50 відсотків.

— Чи все так гладенько, як звітують російські пропагандистські ЗМІ, у військах РФ?

— У противника виникали й продовжують виникати проблеми з нарощуванням складу ударного угруповання надводних сил Чорноморського флоту РФ. Наприклад, у травні — червні 2016 року замість прибуття в Севастополь підводний човен «Краснодар» був на ремонті після навігаційної події (натрапив на підводний об'єкт) під час випробувань у Балтійському морі. У жовтні 2016-го фрегат «Адмірал Ессен», замість того щоб здійснювати перехід на Чорне море, зазнав пошкодження гвинтів і валопроводів і перебуває протягом майже двох місяців в судноремонтному підприємстві Балтійського флоту. Наступні три кораблі цього ж проекту, які будували для Чорноморського флоту, планують продати в Індію, що було зумовлено відмовою України надавати головні двигуни для цих кораблів після початку агресії Росії проти України. Навіть, за повідомленням російських ЗМІ, для російських кораблів передбачають закупівлю двигунів… у Китаї! Цей факт є дуже промовистим, адже досі на пострадянському просторі ще не було відомо подібних фактів. Це свідчить про суттєві втрати Росії в суднобудівній галузі, тож виникає питання стосовно можливостей противника із забезпечення замкненого циклу будівництва бойових кораблів.

Однак, бачачи проблеми противника в розвитку спроможностей, не слід недооцінювати такий важливий засіб збройної боротьби на морі, яким є ударна ракетна зброя корабельного базування. Сучасні ракетні комплекси є однією з вирішальних складових перемоги на морі. Слід зауважити, що на сьогодні стан війни з Росією не оголошено, і будь-який бойовий корабель або судно допоміжного флоту противника, користуючись нормами міжнародного морського права, може постійно перебувати зовсім близько коло наших берегів: на віддалі 12 морських миль (трохи більше ніж 22 км) від наших берегів, що становлять ширину смуги нашого територіального моря. Отже, у разі потреби противник може майже миттєво наблизитись до нашого узбережжя й висадити десант або завдати ураження нашим бойовим кораблям і катерам, цивільним суднам і портам. Виникає питання: чи готові ми до цього та як протидіяти такому агресорові?

— Тож якою повинна бути наша відповідь агресивним діям ЧФ РФ на морі?

— Сьогодні вже відновлено технічну готовність значної кількості бойових кораблів, катерів, суден забезпечення, літальних апаратів, іншого озброєння та військової техніки Військово-Морських Сил Збройних Сил України, здійснено інші заходи з нарощування військово-морських спроможностей України для адекватного реагування на загрози з морського напрямку.

Уперше за всю новітню історію України для національних Військово-Морських Сил було закладено, побудовано та 6 грудня 2016 року прийнято до бойового складу флоту два малих броньованих артилерійських катери «Аккерман» і «Бердянськ». 2016 року на ПАТ «Завод «Ленінська кузня» на замовлення Міністерства оборони України було закладено ще чотири таких катери й два десантно-штурмових. Відновлено будівництво корвета, що є локомотивом кораблебудівної промисловості та фундаментом морської могутності держави в майбутньому.

ЕКСПЕРТИ ВВАЖАЮТЬ, ЩО Й НАДАЛІ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ ВЛАСНИХ ДОВГОТЕРМІНОВИХ ЦІЛЕЙ РОСІЯ ПОШИРЮВАТИМЕ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЙНИЙ ВПЛИВ НА УКРАЇНУ З ВИКОРИСТАННЯМ МОРСЬКИХ НАПРЯМКІВ

Однак потрібно визначити, наскільки ефективними та своєчасними є заходи із забезпечення нарощування наших спроможностей щодо здійснення оборони держави з морських напрямків у сучасних умовах.

— І як ви вважаєте, чому треба надавати пріоритет?

— Створенню угруповання сил і засобів ВМС на Азовському морі. Із часу утворення новітньої Української держави й до сьогодні, хоча війна триває вже третій рік, ми не спромоглися створити таке об'єднання сил флоту. Надводний компонент сил там представлено лише катерами Маріупольського загону морської охорони Державної прикордонної служби України.

До складу угруповання мають увійти протидиверсійні катери, рейдові тральщики, гідрографічні катери, бойові катери типу «Гюрза-М», які можна перекинути в Азовську акваторію по внутрішніх шляхах тощо.

До речі, для підвищення ефективності міжвидових дій Чорноморський флот було завчасно оперативно підпорядковано Південному військовому округу. Організовано створення так званої «Азовської військової флотилії» терористичного угруповання «ДНР», яка має у своєму складі низку катерів «з легким озброєнням». Тож створення угруповання сил ВМС ЗС України на Азовському морі має вирівняти градус протистояння на цьому, на мій погляд, найзагрозливішому напрямку.

— Наскільки є важливим потужний бойовий флот для сучасної України?

— У британців є давній вислів «Флот є — і нічого не відбувається!» Він означає: якщо держава ще в мирний час створила військово-морські сили, спроможні відбити напад противника, то державі нічого не загрожує: ні конфлікти, ні війни!

Правдивість цього британського вислову, на жаль, підтвердив і наш досвід сучасної війни з Росією. Допустивши тривале базування російського Чорноморського флоту в Криму та не забезпечивши створення належних військово-морських спроможностей України за два десятиліття незалежності держави, ми не змогли ефективно протидіяти російській агресії на початку 2014 року.

Бесіду вів Руслан СЕМЕНЮК

ЖІНКИ В АРМІЇ:

І ОКО МИЛУЮТЬ, І ПЛЕЧЕ ПІДСТАВЛЯЮТЬ

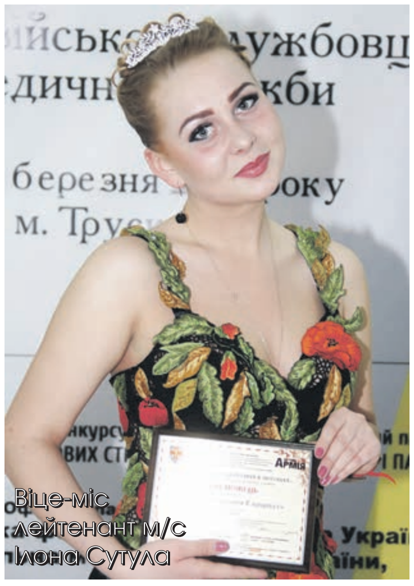
НАГОЛОШУЮЧИ НА РОЛІ ЖІНОК У ВІЙСЬКУ, НА ЇХНЬОМУ ПРАГНЕННІ НАРІВНІ З ЧОЛОВІКАМИ СТОЯТИ НА ЗАХИСТІ НАШОЇ ВІТЧИЗНИ, ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ МО УКРАЇНИ СПІЛЬНО З ГАЗЕТОЮ «НАРОДНА АРМІЯ» ОРГАНІЗУВАЛИ КОНКУРС «БЕРЕГИНЯ В ПОГОНАХ». ТОЙ ФАКТ, ЩО МОЛОДІ ТА ВРОДЛИВІ ПРЕДСТАВНИЦІ ПРЕКРАСНОЇ СТАТІ ПОПОВНЮЮТЬ УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО Є НАЙКРАЩОЮ РЕКЛАМОЮ НАШОГО ВІЙСЬКА

Молодший сержант Олена Крамаревська в районі АТО

Переможниця конкурсу молодший сержант Олена Крамаревська

Перша віце-міс старшина Ольга Бабкіна

Віце-міс старший солдат Мар'яна Горнік

Віце-міс лейтенант м/с Ілона Сутула

Віце-міс старший солдат Валентина Сторчак

На два березневі дні Центр медичної реабілітації та санаторного лікування «Трускавецький» став суцільним подіумом для 27 фіналісток. До санаторію, який помітно оновлюється й повертає собі славу ефективної сучасної оздоровниці, з'їхалися військові лікарі та медичні сестри з багатьох військових гарнізонів.

Директор Військово-медичного департаменту Міністерства оборони України генерал-майор медичної служби Андрій Верба зауважив, що цей конкурс вирізняється серед традиційних конкурсів краси. Бо учасники конкурсу «Берегиня в поганах» — це не перевдягнені в однострої моделі, хоча не менш чарівні, а передусім професіонали своєї справи — військової медицини.

У фіналі конкурсу дівчата складали тести з професійної підготовки та змагалися у фізичній витривалості (плавання й віджимання). А також демонстрували свої творчі здібності, в оригінальній формі презентували свою професію.

Під час творчого конкурсу один із відпочивальників обдаровував солодощами дівчат, чиї виступи мали найбільше оплесків. І варто зауважити, що бурхливі оплески глядачів здебільшого збігалися з високими оцінками журі. Невипадково приз глядацьких симпатій і читачів «Народної армії» отримала фельдшер одного з підрозділів морської піхоти молодший сержант Уляна Березницька.

— Я закінчила медичний коледж, коли війна на Сході вже вирувала, — розповідає Уляна. — А коли за мобілізацією в район АТО під Волноваху вирушив мій батько, я вирішила, що також піду служити. На початку 2016-го підписала контракт.

П'ять тижнів Березницька виконувала свої обов'язки в складі підрозділу морської піхоти на острові Зміїному, а в лютому відбулась перша ротація на передові позиції біля Широкиного.

— Слідом за мною пішов служити за контрактом і мій брат, — продовжує розповідь Уляна. — Тепер він в Авдіївці, служить водієм бензозаправника.

Цього року молодший сержант Березницька вступатиме в Національну академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Свій шлях до військової медицини має й подруга Уляни — переможниця конкурсу «Берегиня в погонах» фельдшер роти вогневої підтримки бригади морської піхоти молодший сержант Олена Крамаревська.

Іще навчаючись у Херсонському медичному коледжі, Олена хотіла поїхати в Київ на Майдан допомагати пораненим, але певні обставини не дозволили. Коли розпочалися бойові дії на Донбасі, дівчина шукала можливості потрапити в АТО як волонтер. Коли й це не вдалося, пішла у військкомат й отримала направлення в бригаду морської піхоти.

— У військкоматі ми заповнювали анкети, і я під-

ПІДСУМКИ ВСЕАРМІЙСЬКОГО КОНКУРСУ СЕРЕД ЖІНОК-ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ «БЕРЕГИНЯ В ПОГОНАХ»

Перше місце й звання *«Міс «Берегиня в погонах»* виборола молодший сержант Олена Крамаревська (м. Миколаїв).

Друге місце й звання *«Перша віце-міс «Берегиня в погонах»* — у старшини Ольги Бабкіної (м. Вінниця).

Третє місце й звання *«Віце-міс»* поділили між собою лейтенант медичної служби Ілона Сутула (м. Київ), старший солдат Валентина Сторчак (м. Житомир) і старший солдат Мар'яна Горнік (м. Старокостянтинів).

«Міс глядацьких симпатій» — молодший сержант Уляна Березницька (м. Миколаїв).

«Міс професійна досконалість» — майор медичної служби Ольга Божицька (м. Київ).

«Міс творчість» — капітан медичної служби Алла Попкова (м. Житомир).

«Міс спортивна досконалість» — солдат Наталія Лебедєва-Черненко (м. Київ).

«Міс фото» — молодший сержант Аліна Стеценко (м. Харків).

«Міс оригінальність» — молодший сержант Наталія Розвадовська (м. Львів).

«Міс грація» — старший лейтенант медичної служби Катерина Кисельова (м. Київ).

«Міс чарівність» — старший лейтенант медичної служби Світлана Зварич (м. Одеса).

«Міс сяюча усмішка» — капітан медичної служби Ірина Мелещенко (м. Київ).

На фінальну частину конкурсу з'їхалися 27 жінок-військовослужбовців медичної служби з різних регіонів

креслила всі види й роди військ, — продовжує розповідь Олена. — Мені було байдуже, де служити. Головне — потрапити в район бойових дій і надавати допомогу нашим бійцям.

Служба в пункті постійної дислокації не влаштовувала дівчину, і вона кілька разів зверталась до командування з проханням перевести її в бойовий підрозділ на передову. Мрія Крамаревської здійснилася, коли її в травні перевели в роту вогневої підтримки і вона вперше потрапила під Широкине.

— Я була дуже шокована побаченим, — ділиться враженнями про руїни селища Олена. — Але страху, а тим паче бажання покинути передову в мене не було. Навпаки, відчувши командирську опіку з боку комбата, підтримку хлопців-побратимів, я була окрилена довірою.

Тільки-но ця тендітна, але сильна дівчина з'явилася серед морпіхів, у підрозділі не було жодного важкопораненого, не кажучи вже про втрати.

— Проводжаючи Уляну й Олену на конкурс «Берегиня в погонах», я була впевнена, що вони достойно презентують морську піхоту, — сказала кореспондентові «Народної армії» начальник медслужби бригади капітан медичної служби Жанна Олещенко. — Дівчата, які на складній навіть для чоловіків смузі перешкод довели, що вони гідні носити чорні берети, не могли виступити погано.

До речі, під час долання водної перешкоди, коли перепливали річку, одному з бійців стало зле, і молодший сержант Уляна Березницька підпливла до хлопця та разом із командиром підрозділу допомогла йому в подоланні дистанції.

Мабуть, найдосвідченішою з професійного погляду серед конкурсанток була головна медсестра Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону старшина Ольга Бабкіна, яка виборола звання першої «Віце-міс» конкурсу. За плечима Ольги — 15 років роботи й служби в клінічному центрі та шлях від постової до головної медсестри. А ще три ротації в район АТО.

— Найбільше запам'яталась друга ротація в червні 2014 року в складі 59-го мобільного госпіталю, — розповідає Ольга. — Нам належало розгорнути госпіталь у селі Оріховому Луганської області. Ми приїхали пізно вночі. А зранку почали розгортатись і після обіду були готові приймати поранених.

Того ж місяця в 59-му госпіталі було здійснено першу операцію в польових умовах. О 5-й ранку в операційну доставили важкопораненого бійця.

— У нього було поламано ребра, осколками посічено печінку, і відкрилася сильна кровотеча, — пригадує Ольга Бабкіна. — Тоді я виконувала обов'язки операційної сестри. Ніякої паніки не було, натомість була дуже висока концентрація зусиль усієї команди, яка перебувала в операційній.

Літо 2014 року видалось і спекотним, і кривавим. Багато поранених доправляли з-під луганського аеропорту, а наприкінці серпня — з-під Іловайська.

— Мені довелося не лише брати участь у порятунку наших бійців в операційній, а й евакуйовувати їх із передової, — розповідає Бабкіна.

Якось на вертольоті Ольга в складі евакогрупи вилетіла по поранених на передову.

— Тільки-но ми сіли, як ворог відкрив вогонь у наш бік, — згадує медсестра. — Завантажували поранених під свист куль. А льотчики дивовижними маневрами уникнули влучання у вертоліт.

За професійне виконання своїх обов'язків у районі АТО та виявлену відвагу старшину Ольгу Бабкіну нагороджено орденом «За мужність».

А медична сестра-анестезист із Білоцерківського військового госпіталю старший сержант Валентина Підгаєцька вирішила пов'язати своє життя з військовою медициною за порадою брата-офіцера.

— Після закінчення Білоцерківського медичного коледжу пішла служити у військовий госпіталь, — розповідає медсестра. — Коли настала моя черга їхати на ротацію в АТО, без вагань погодилася. Тим паче що там уже третій рік служить брат.

Валентина сама виховує п'ятирічну донечку, тому на час поїздки в район антитерористичної операції довелося відвезти її на Черкащину до батьків.

— Щодня телефонувала їй, заспокоювала, — продовжує Валентина. — А доця розповідала, які подарунки вона мені готує до дня мого повернення.

«Віце-міс» конкурсу медсестра з 95-ї аеромобільної бригади старший солдат Валентина Сторчак теж пройшла через випробування службою в районі антитерористичної операції.

— Після закінчення коледжу прийшла ставати на облік у військкомат, і мені одразу вручили повістку, — всміхається Валентина. — Довелося всі ази військової служби та медичної практики опановувати з коліс. Важко було, але поруч працювали досвідчені лікарі й медсестри. Я зрозуміла, що не помилилася з вибором професії та місця служби.

Гадаємо, що навіть таке коротке знайомство з фіналістками конкурсу «Берегиня в погонах» дає нашим читачам уявлення про патріотизм, професіоналізм і творчий талант наших жінок-військовослужбовців медичної служби. Незважаючи на кількість набраних балів і зайняте місце, вони всі заслуговують на повагу та вдячність за віддані своїй професії, врятовані життя наших бійців, прояви мужності й, звісно, за чарівність та привітні усмішки.

Олександр ТЕРЕВЕРКО

ВІЙНА НАВЧИЛА: ЯК ПІДГОТУЄШ БІЙЦЯ, ТАК І ВОЮВАТИМЕШ

АБО ОДИН ДЕНЬ ІЗ ЖИТТЯ АРТИЛЕРІЙСЬКОГО З'ЄДНАННЯ, ЯКЕ З ПЕРШИХ ДНІВ АТО БЕРЕ УЧАСТЬ У БОЙОВИХ ДІЯХ НА ДОНБАСІ

Житомирщина, Бердичів. До артилерійської бригади, що тут дислокується, я приїхав напередодні візиту до військової частини уповноваженого в справах людини. До війни такі візити зазвичай сприймалися, як стихійне лихо. Нині ж — жодної метушні, ніхто не білить, не фарбує і не намагається видати бажане за дійсне. Якщо коротко — ніякої показухи

— А кому вона сьогодні потрібна? Що є, нехай і дивляться. Порядок, якого вимагає Статут, у нас є, — кажуть офіцери.

Бригада воює з перших днів війни на Сході країни. Спочатку в повному складі, пізніше, коли обстановка стабілізувалася, кілька підрозділів повернулися в пункт постійної дислокації.

— Як виглядало сезонне обслуговування до 2014 року? За того забезпечення, яке було до війни, помили машини, щось там підфарбували, колеса протерли. А технічний стан — вже як складеться, — говорить прапорщик Руслан Рода. — Нині ж на зовнішній вигляд особливої уваги ніхто не звертає, головне, щоб техніка була справна.

— Те ж саме і з бойовою підготовкою, — підхоплює розмову молодший лейтенант Руслан Розієв. — Зараз усі — від командира бригади до командира гармати — розуміють: як навчиш підлеглих, так і воюватимеш. Тому якщо заняття з виїздом у поле, то все має бути по-чесному. Війна навчила. За період АТО наша бригада втратила 25 воїнів. Можливо, для когось це статистика, але ж втрата кожного життя — це трагедія для рідних, для товаришів.

Гордість бригади — малий артилерійський полігон. Як не дивно це звучить, він знаходиться у приміщенні.

— По суті це тренажер, де офіцери підрозділів навчаються управлінню вогнем артилерії на макеті місцевості. Той, хто виконує вправу, отримує координати цілі, проводить усі необхідні обчислення і дає дані для ведення вогню. А потім виконується постріл, — пояснює командир дивізіону.

Почувши про постріл, я ніяк не міг усвідомити, про що йдеться — не з гармати ж артилеристи тут стріляють! Потім мені пояснили, що тут гармату імітує… пістолет! Закріплений на спеціальному станку, він наводиться на місце, визначене на основі отриманих даних. А за фонтанчиком від кулі спостерігач фіксує точність влучання «снаряда».

Особлива увага приділяється виконанню вогневих завдань із використанням технічних засобів розвідки та в складі розвідувально-вогневого комплексу. Начебто все просто, але офіцери запевняють: це ефективна методика навчання. Тренуватися на цьому макеті не цураються навіть ті, хто тривалий час успішно знищував ворожі цілі на Сході України.

Після того як звільнилися останні мобілізовані, для поповнення бригади залучили також строковиків. Тут їх — не більше 10% від загальної чисельності частини.

Охорона об'єктів, несення внутрішньої служби — це в основному на плечах строковиків. Таким чином вони вивільняють контрактників від головного завдання в ППД — бойової підготовки.

У казармах, де живуть строковики, звичайний армійський порядок, на термометрах — не менше 18 «статутних» градусів.

Ставлю одному з присутніх банальне запитання:

— Дідівщина у вас є?

Хлопчина дивується:

— Яка дідівщина? Тут люди дорослі, наймолодшим по 20 років, у декого вже діти є… Звідки вона візьметься, та дідівщина.

Протягом часу, який я провів у бригаді, ще не раз намагався дізнатися про проблеми цих хлопців, але щоразу чув тільки позитивні відгуки про частину.

— От тільки шапки… — уже наостанок сказав один строковик. — У контрактників шапочки в'язані, гарні, а у строковиків цигейкові, старого зразка. Кажуть, така норма забезпечення, а хотілося б, щоб ми не відрізнялися він контрактників.

Заняття з бойової підготовки проходить у протитанковому дивізіоні

Офіцери-артилеристи виконують вогневі завдання на малому артилерійському полігоні

ГОРДІСТЬ БРИГАДИ — МАЛИЙ АРТИЛЕРІЙСЬКИЙ ПОЛІГОН, ВІН ЗНАХОДИТЬСЯ У ПРИМІЩЕННІ. ПО СУТІ ЦЕ ТРЕНАЖЕР, ДЕ ОФІЦЕРИ ПІДРОЗДІЛІВ НАВЧАЮТЬСЯ УПРАВЛІННЮ ВОГНЕМ АРТИЛЕРІЇ НА МАКЕТІ МІСЦЕВОСТІ. ТРЕНУВАТИСЯ НА ЦЬОМУ МАКЕТІ НЕ ЦУРАЮТЬСЯ НАВІТЬ ТІ, ХТО ТРИВАЛИЙ ЧАС УСПІШНО ЗНИЩУВАВ ВОРОЖІ ЦІЛІ НА СХОДІ УКРАЇНИ

Перебуваючи в бригаді й спілкуючись із офіцерами та солдатами, неодноразово чув слова: «Командир у нас хороший!» І це при тому, що полковник Андрій Маліновський, якого знаю особисто, за характером досить суворий і за потреби на стягнення не поскупиться. Проте справедливий і просто так ніколи не карає.

Командиру тут довіряють, адже ще з перших днів війни звикли бачити свого комбрига не десь у тилу, а на позиціях. Одна з численних історій, яку охоче розповідають підлеглі Андрія Маліновського, про те, як 2014-го він разом із офіцерами, засукавши рукави, облаштовував бліндаж. «Якщо ми маємо тут разом жити, то й працювати мусимо разом», — згадують його слова.

Надзвичайно важливою рисою комбрига вважають те, що до нього можна звернутися з будь-яким запитанням — службовим чи особистим.

Комбриг на посаді вже чотири роки, і в бригаді розуміють: не за горами той час, коли він може піти на підвищення, й сприймають це без ентузіазму. Сам же полковник з цього приводу говорить:

— Звичайно, якщо доручать будь-яку іншу справу, я буду її ретельно виконувати, але хотілося б закінчити війну разом із бригадою, з якою три роки тому виїхав на Схід країни.

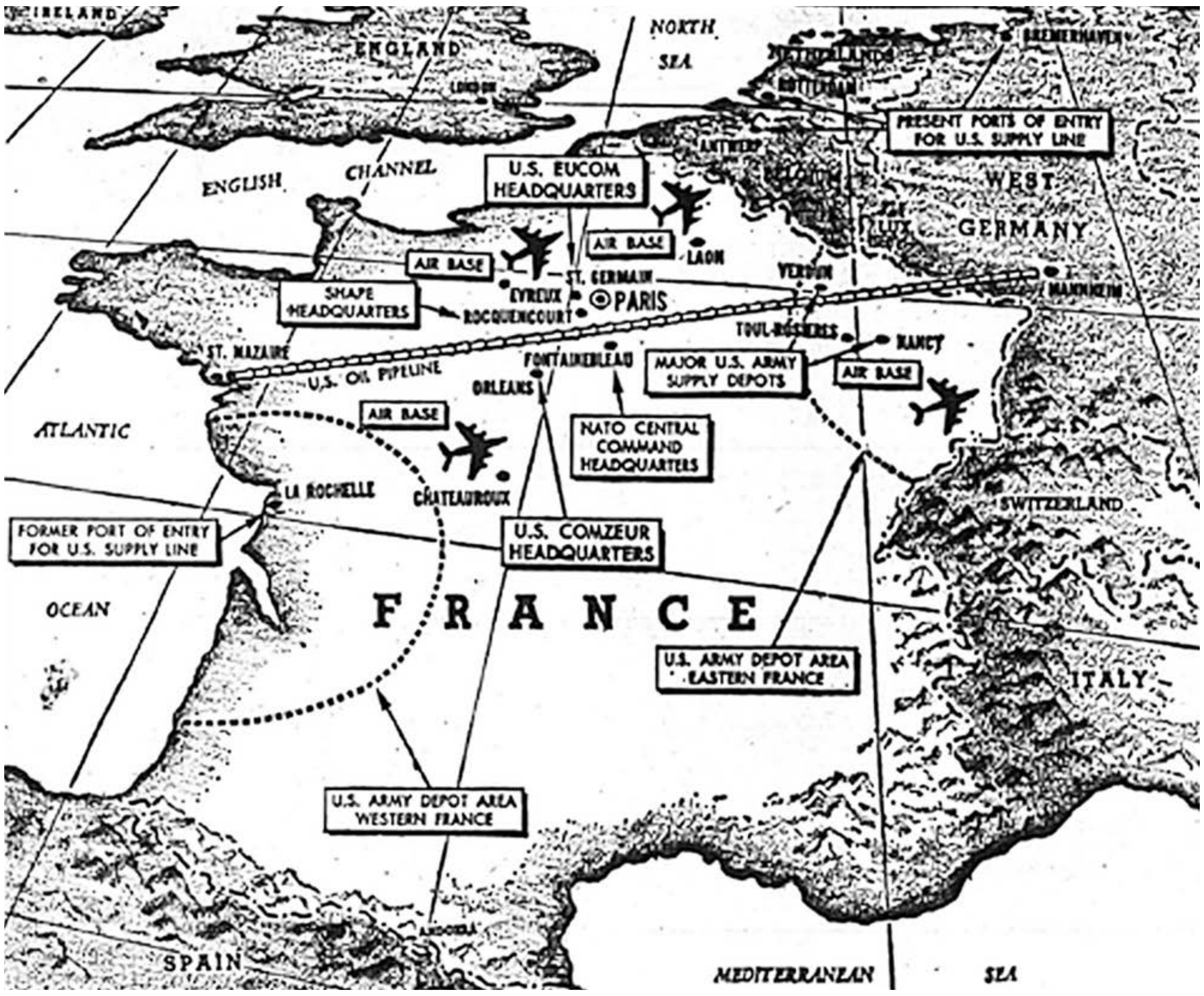
Де знаходиться артилерійська бригада в Бердичеві, знають усі. І це не дивно, адже життя невеликого міста й військової частини тут нерозривно пов'язані.

2014 року місцева влада Бердичева першою прийшла на допомогу частині. Не припиняється ця допомога й зараз: за кошти місцевих органів влади тут відремонтували дахи кількох казарм, санвузли, виконали інші роботи.

— Проблеми нашої частини характерні для будь-якої іншої, — говорить комбриг. — Військовослужбовців треба забезпечувати житлом, необхідно ремонтувати техніку, утримувати казармений фонд. Порівняно з довоєнним часом ситуація змінилася, але закрити всі проблеми поки що, на жаль, не можемо. Частину з них вдається вирішувати за допомогою району та міста. За 2016 рік допомога, до якої долучилися також Ружинський та Андрушівський райони, склала близько 400 тисяч гривень. Зараз постало питання забезпечення учасників АТО земельними ділянками. І в цій ситуації районна та міська ради проявили себе з кращої сторони. Хлопцям не треба самостійно відшукувати собі ділянки, достатньо лише написати заяву, і місцева влада сама запропонує наділ.

Увесь час, поки я знаходився в бригаді, мене не залишало відчуття спокою й діловитості. Коли одна частина перебуває в районі проведення АТО, інша займається мирною службою. Але безтурботною її назвати не можна — кожного дня про війну нагадують тривожні звістки зі Сходу України, також стела, встановлена біля входу в частину, з прізвищами 25 загиблих бійців.

Роман ТУРОВЕЦЬ

Карта розташування основних американських військових об'єктів у Франції (1966 рік)

ОБОРОННІ ВИТРАТИ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ НАТО ЗРОСЛИ ВПЕРШЕ ЗА СІМ РОКІВ

Про це йшлося в звіті Альянсу за 2016 рік. Окрім того, генсек Альянсу Єнс Столтенберґ повідомив, що НАТО й надалі підтримуватиме Україну.

«Оскільки Україна продовжує йти шляхом реформ, НАТО продовжуватиме надавати їй допомогу та підтримуватиме її суверенітет і територіальну цілісність у зусиллі країни щодо створення кращого майбутнього для всіх українців», — йдеться в повідомленні й зазначається, що Альянс надаватиме також консультації на стратегічному рівні в ключових областях реформи в галузі безпеки та оборони.

Окрім того, у звіті зауважується, що в інтересах Європи — витрачати більше на оборону. Зокрема оборонні витрати держав-членів НАТО зросли вперше за сім років, говориться в звіті Альянсу за 2016 рік.

Витрати 2016 року склали 2,43% ВВП держав-членів Альянсу, хоча в 2015-му дорівнювали 2,4%. «Спостерігається прогрес, але робота ще до кінця не виконана. До цього часу витрати серед країн-членів НАТО не є справедливими. Реалістично домогтися від усіх союзників показника в 2%», — наводяться в звіті слова генерального секретаря Альянсу Єнса Столтенберґа.

2016 року лише чотири члени Альянсу — Естонія, Греція, Польща та Великобританія — витратили на організацію очікувані 2% свого ВВП. Франція внесла на потреби НАТО 1,79%, а Німеччина — лише 1,2%. Європейські члени НАТО 2016 року в цілому внесли в бюджет організації 1,47% свого загального ВВП. Роком раніше цей показник склав 1,44%.

АСОЦІАЦІЯ ВІЛЬНИХ ДЕРЖАВ

ІСТОРИЧНЕ СТАНОВЛЕННЯ НАТО В 1956–1967 РОКАХ

НАТО було головним оплотом оборони Заходу проти СРСР під час холодної війни. Незважаючи на майже постійні внутрішні розбіжності з питань військової політики та розподілу зобов'язань, Альянс виступав єдиним фронтом, що протистояв радянському політичному й військовому тиску

Період становлення НАТО у 1956–1967 роках експерти характеризують розвитком політичних консультацій між країнами-членами із широкого спектра питань щодо відносин між Сходом і Заходом. Його початком вважають схвалення в грудні 1956 року Північноатлантичною радою рекомендацій про невійськове співробітництво в межах НАТО. Консультації, починаючи з найпростіших форм — обміну думками та інформацією — і закінчуючи відвертими дискусіями в керівних органах Альянсу, поступово переросли в безперервний процес і забезпечили високий рівень взаєморозуміння та врахування інтересів кожного учасника договору ще на стадії розробки політичних рішень. Таким чином формувався основний принцип ухвалення рішень в Альянсі — шляхом консенсусу з урахуванням специфіки позицій кожної держави — члена організації.

Одночасно цей період було позначено кризою відносин Франції та НАТО, яку започаткував тодішній Президент Франції Шарль де Голль, котрий, не заперечуючи значущості Північноатлантичного альянсу, виступав за його реорганізацію для обмеження домінування в ньому США з одночасним посиленням французьких позицій. Зокрема, він закликав до створення спільного разом зі США та Великою Британією тріумвірату для керівництва Альянсом і попросив надати Франції допомогу в створенні ядерної зброї.

Діставши рішучу відмову, французький уряд ухвалив рішення про поступовий вихід Франції з військової організації блоку, про що було остаточно оголошено на початку 1966 року. Згідно із заявою Франції, усі об'єкти Альянсу, а також об'єкти ОЗС НАТО на ЦЄ ТВД повинні були залишити територію країни до квітня 1967 року.

Увесь французький персонал в об'єднаному командуванні було відкликано. Верховне головнокомандування об'єднаними збройними силами НАТО в Європі та інші стратегічно важливі установи Альянсу готувалися до повного виведення з французької території. Паралельно з переміщенням усіх об'єктів Альянсу вирішували й питання виведення американських військ із Франції. Водночас президент США висловив згоду Держдепартаменту, що це потрібно зробити якнайскоріше. Міністр оборони США Роберт Стрейндж Макнамара запевнив президента, що 90% персоналу буде виведено у визначений термін, як того й вимагає Франція, а решту — до середини літа.

ПІСЛЯ КАРИБСЬКОЇ КРИЗИ 1963 РОКУ НА ЗАХОДІ ТА СХОДІ ПОЧАЛО ФОРМУВАТИСЯ РОЗУМІННЯ, ЩО ГЛОБАЛЬНА ЯДЕРНА ВІЙНА НЕ МАТИМЕ ПЕРЕМОЖЦЯ

Наслідком цього рішення стало переведення всієї американської авіації (близько 200 винищувачів-бомбардувальників) із території Франції до Великої Британії й Західної Німеччини. Всього було переміщено 800 тис. тонн військових матеріалів і демонтовано всі повітряні бази. Згодом генерал де Голль видав указ, яким було заборонено інтегрувати протиповітряну оборону Франції в систему Північноатлантичного альянсу, а також наказав вивести весь французький середземноморський флот з-під контролю Альянсу.

Північноатлантична рада ухвалила рішення щодо переведення всіх стратегічних об'єктів із Франції в інше місце. Допомогу миттєво запропонувала Бельгія. У вересні того ж року 14 країн-членів Комітету оборонного планування вирішили, що штаб Верховного головнокомандувача об'єднаними збройними силами НАТО в Європі буде перенесено з Парижа в містечко Касто, поблизу Монса (Бельгія). На будівництво нового приміщення для штабу було відведено вкрай мало часу, проте будівництво було завершено у визначений термін, і 31 березня 1967 року відбулась офіційна церемонія відкриття штабу.

Залишалась не розв'язаною проблема розміщення штаб-квартири Альянсу. Відбувалися дискусії стосовно переміщення штаб-квартири з Парижа в Рим, Амстердам, Лондон, але після довгих суперечок між країнами, які хотіли залишити штаб-квартиру Альянсу в Парижі, й тими, що підтримували ідею її переміщення, 26 жовтня 1966 року було ухвалено рішення розмістити штаб-квартиру в Брюсселі.

Водночас вихід Франції з військової структури НАТО не означав виходу її з оборонного Альянсу або дистанціювання від його стратегії й мав у своїй основі цілу низку важливих саме для Франції причин. Та все ж таки цей крок Франції засвідчив про дещо відмінні підходи до актуальної конфігурації післявоєнної системи міжнародних відносин і початку нового етапу в історії НАТО.

Звідтоді стосунки між Альянсом і Францією були доволі напруженими. Тільки 2009 року, після 42-річної перерви, Франція повернулася до лав військового союзу.

Після Карибської кризи 1963 року на Заході та Сході почало формуватися розуміння, що глобальна ядерна війна не матиме переможця. Обидві сторони демонстрували готовність до порозуміння у сфері деескалації ядерного протистояння. Важливе значення в цьому напрямі мали Московська угода США, СРСР та Великої Британії 1963 року про заборону випробувань ядерної зброї в атмосфері, космічному просторі й під водою та переговори про нерозповсюдження ядерної зброї, які завершились підписанням відповідного договору в липні 1968 року.

Підготував Вадим КОВАЛЬОВ

ЛІДЕРИ КРАЇН НАТО НА САМІТІ В ТРАВНІ ОБГОВОРЯТЬ АДАПТАЦІЮ ДО НОВИХ ЗАГРОЗ

Глави держав та урядів країн-членів НАТО зберуться наприкінці травня на саміт, щоб обговорити адаптацію військово-політичного блоку до нових викликів. Про це заявив генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберґ у Брюсселі, повідомляє Укрінформ.

«Ми проведемо зустріч на рівні глав держав та урядів наприкінці травня в Брюсселі. Її буде прив'язано до зустрічі G7 («Великої сімки». — Ред.) в Італії. Це не буде повномасштабним самітом. Метою є проведення церемонії відкриття нової будівлі (штаб-квартири НАТО. — Ред.). Під час робочої сесії ми обговоримо питання адаптації НАТО до нових безпекових викликів та боротьби з тероризмом», — розповів глава Альянсу.

ІСТОРІЯ «ОПТИМІЗАЦІЇ»

1992 РОКУ ЗА КІЛЬКІСНИМИ ПОКАЗНИКАМИ ВІЙСЬКОВА АВІАЦІЯ УКРАЇНИ ПОСТУПАЛАСЯ ТІЛЬКИ АВІАЦІЇ США, РОСІЇ ТА КИТАЮ, А ЗА ЯКІСНИМИ — ТІЛЬКИ США

У повітрі Су-27

У січні–лютому 1992 року особовий склад авіаційних частин, які перебували на території України, було приведено до присяги на вірність народові України. 25 років тому, 17 березня 1992 року, було розпочато створення Військово-Повітряних Сил

Окремим наказом Міністра оборони України № 28 від 5 березня 1992 року всі частини, з'єднання та об'єднання ВПС СРСР, які дислокувалися в Україні, було введено в склад Збройних Сил України. На їхній основі було сформовано ВПС України.

Датою створення Військово-Повітряних Сил України вважають 17 березня 1992 року. Цього дня, згідно з директивою начальника Головного штабу Збройних Сил України, на базі штабу 24-ї Повітряної армії у м. Вінниці було розпочато формування Командування ВПС. Першим командувачем ВПС України було призначено генерал-лейтенанта Валерія Васильєва (23.04.1992–18.02.1994), який 5 травня 1992 року доповів Міністрові оборони України Костянтину Морозову про виконання завдання з формування Командування ВПС.

У подальшому ВПС України очолювали генерал-полковник Володимир Антонець (18.02.1994–19.05.1999), генерал-полковник Віктор Стрельников (19.05.1999–29.07.2002), генерал-лейтенант Ярослав Скалько (29.07.2002–13.12.2004).

Саме цим генералам-льотчикам разом із колективом Командування й штабу ВПС України належало привести авіаційне угруповання, що дісталося Україні від СРСР, до стану, який би забезпечував надійний захист повітряних рубежів і відповідав фінансовим можливостям молодої незалежної держави.

На початок 1992 року ВПС України мали 10 авіаційних дивізій, 22 окремих авіаполки, 9 окремих ескадрилій. Усього — близько 700 військових частин, 2800 літальних апаратів (серед них майже 1700 бойових, із 42 новітніми стратегічними бомбардувальниками включно) і близько 150 тис. чоловік особового складу. Ще одна дивізія ракетоносців (Ту-22М3 й Ту-16К), п'ять окремих полків і п'ять ескадрилій були в морській авіації. За кількісним показником військова авіація України 1992 року поступалася тільки авіації США, Росії та Китаю, а за якісним (ураховуючи наявність 19 Ту-160, 23 Ту-95МС, 43 Ту-22М3, 22 Ту-22М2 й 33 Ту-22КД з ядерними крилатими ракетами Х-55 і Х-22) — тільки США. Для країни з 52-мільйонним населенням і територією 603,6 тис. кв. км, яка проголосила без'ядерний статус і не мала глобальних амбіцій, така повітряна міць була явно надмірною.

НА ПОЧАТОК 1992 РОКУ ВПС УКРАЇНИ МАЛИ 10 АВІАЦІЙНИХ ДИВІЗІЙ, 22 ОКРЕМИХ АВІАПОЛКИ, 9 ОКРЕМИХ ЕСКАДРИЛІЙ. УСЬОГО — БЛИЗЬКО 700 ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН, 2800 ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ

Розпочався процес реорганізації та скорочення військової авіації до меж оборонної достатності. До кінця 1993 року авіація зменшилася на сотню військових частин і 50 тис. чоловік особового складу. Повітряних армій було залишено тільки дві (5-ту й 14-ту), переформовано низку об'єднань і з'єднань, утворено авіаційні групи дальньої (АГр.ДА) та військово-транспортної авіації (АГр.ВТА). У Криму створили Державний авіаційний науково-випробувальний центр — ДАНВЦ, що включав у себе знаменитий комплекс «НИТКА». До складу ВПС передали також армійську авіацію Сухопутних військ.

У травні–вересні 1992 року, на запрошення української діаспори, у турне по Канаді й США вирушила група льотчиків на винищувачах МіГ-29. Їхній показовий пілотаж на авіашоу в 30 різних містах став для громадян США й Канади своєрідним відкриттям молодої Української держави.

Перший досвід організації та здійснення миротворчих операцій ВПС України (крім вертольотів ВПС, у місії брали участь вертолітники ВМС України) здобули в жовтні 1993 року, надаючи допомогу народові Грузії в евакуації та порятунку мирного населення під час першого грузинсько-абхазького конфлікту.

У 1993–1996 роках було знято з озброєння всі застарілі типи літаків. Парк фронтової авіації становили бомбардувальники Су-24М, винищувачі Су-27 і МіГ-29, штурмовики Су-25, розвідники Су-24МР. У дальній авіації зберегли тільки ракетоносці Ту-22М3.

В оборонну доктрину держави «не вписалися» стратегічні бомбардувальники Ту-160 і Ту-95МС. Без ядерних боєголовок до крилатих ракет Х-55СМ, які в 1992–1995 роках було передано Росії, вони стали просто надзвичайно дорогими «військовими іграшками». Тому управління АГр.ДА було ліквідовано, підрозділи передано до складу 13-ї важкої бомбардувальної авіаційної дивізії (вбад), а літаки поставлено на консервацію.

АГр.ВТА переформували в 7-му військово-транспортну авіадивізію (втад). Зі складу військ ППО та ВМС Військово-Повітряні Сили взяли частини винищувальної (МіГ-29, Су-27) і штурмової (Су-25) авіації. Одночасно підрозділи армійської авіації було передано назад до складу Сухопутних військ.

До середини 1990-х було завершено формування ВПС і розпочато процес їхньої реорганізації: повітряні армії було переформовано в авіаційні корпуси. Їм, як і раніше, підпорядковувалися авіаційні дивізії, до складу яких уходили авіаполки, бази та підрозділи зв'язку й забезпечення.

Льотний склад для ВПС стали готувати в Харківському інституті льотчиків, створеному на базі трьох авіаційних училищ, а інженерно-технічний — у Київському інституті ВПС. 1994-го Центр бойової підготовки морської авіації в Миколаєві було передано ВПС і перетворено на 33-й Центр бойової підготовки ВПС України.

Загальна кількість ВПС за п'ять років скоротилася до 60 тис. осіб.

На початку серпня 1996 року на авіаційному полігоні «Києво-Олександрівка» було проведено перші в історії ВПС України великі льотно-тактичні навчання з участю всіх родів авіації (96 бойових літаків). На них відпрацьовували удари звичайною та високоточною зброєю, повітряні бої й пошуково-рятувальні операції.

З 1996 року українські пілоти вже регулярно брали участь у великих авіаційних святах у Європі. Полковник Микола Коваль виборов перехідний титул «Суперкінг повітря» за пілотаж на винищувачі Су-27 на Королівському міжнародному авіашоу Air Tattoo'96 у Великобританії. На Air Tattoo'98 нагороду за пілотаж отримав екіпаж військово-транспортного Ан-72 льотчика-випробувача полковника Олексія Ванєєва. Неодноразовими призерами різних шоу були також пілоти Су-27 Іван Черненко й Федір Тищук.

ВІЙСЬКОВОЇ АВІАЦІЇ

24 серпня 2001 року над Києвом — в парадному строю літаки ВПС України на честь десятиріччя незалежності української Держави

Момент утилізації бомбардувальника Ту-22М3

24 серпня 1997 року над аеродромом київського аероклубу «Чайка» відбувся перший повітряний парад, присвячений Дню незалежності. Уперше перед глядачами виступила пілотажна група ВПС «Українські соколи» в складі шести винищувачів МіГ-29, які пілотували льотчики-випробувачі. Група підкорила серця мільйонів глядачів під час виступів у Великобританії, Чехії, Словаччині, Румунії, Туреччині, і її було удостоєно багатьох нагород.

Микола Коваль отримав першу нагороду на авіашоу в Фейрворді (Великобританія), 1996 р.

У червні 1998 року в рамках програми «Авіабази-побратими» український військовий льотчик підполковник Іван Черненко на винищувачі Су-27 здійснив трансатлантичний переліт у США — з Миргорода на базу Сеймур-Джонсон 4-го винищувального авіакрила ВПС США.

Улітку 1999 року п'ятірка МіГ-29 85-го вап на чолі з генералом Віктором Стрельниковим здійснила посадку на ділянку автостради. 2000 року два екіпажі 831-го вап із Миргорода на літаках Су-27 виконали бойові пуски ракет класу «Повітря — повітря» по повітряних мішенях на полігоні Ашулук в Астраханській області. А Іл-76 25-й втап десантував українських спортсменів на Північний полюс під час першої національної експедиції «Україна — Північний полюс-2000». Українські «Бекфайри» Ту-22М3 2000 року виконали бойові пуски крилатих ракет Х-22: два екіпажі 185-го вбап із Полтави подолали понад 4000 км й уразили навчальні цілі в Баренцовому морі.

24 серпня 2001 року над Києвом у парадному строю ВПС України на честь десятиріччя незалежності Української держави пройшли всі типи бойових літаків і вертольотів, авіація ВМС і літаки ОКБ ім. О. Антонова.

З 1993 року тривали переговори щодо передання Росії стратегічних ракетоносців. Зважаючи на відсутність результату, уряд України 1997-го звернувся до США з проханням фінансувати ліквідацію літаків у рамках «Програми спільного зменшення загрози». Утилізація потребувала величезних грошей: на кожен Ту-160 — близько 200 тис. дол., на Ту-95МС — 167 тис. дол. Лише після того, як перші вісім літаків пустили під ніж, 8 жовтня 1999 року в Ялті було підписано міждержавну угоду з РФ про передання ракетоносців у рахунок погашення газових боргів України. Вісім Ту-160, три Ту-95МС і 575 крилатих ракет Х-55СМ було за 285 млн дол. передано Росії.

На жаль, більшу частину могутніх «стратегів» (11 Ту-160 і 23 Ту-95МС, а також 483 крилаті ракети Х-55 до них) довелося утилізувати через брак коштів на їх утримання. Процес було завершено в травні 2001-го. Один Ту-160 та один Ту-95МС було передано в музей Дальньої авіації в Полтаві.

Недостатнє фінансування Збройних Сил змусило в 1999–2003 роках здійснити чергове їх скорочення. Дивізійні ланки ліквідували, і з 2001 року система управління Військово-Повітряними Силами мала тільки три рівні: Командування ВПС — авіаційний корпус — авіаційні бази (авіаційні полки). Було сформовано 35-ту АГ(ОП) — авіагрупу (оперативного призначення), зі штабом у Полтаві та Навчальне авіаційне командування (НАК), зі штабом у Харкові. Створили єдиний військовий навчальний заклад — Харківський інститут ВПС. А Київський інститут ВПС ліквідували, і на його базі створили авіаційний факультет Національної академії оборони.

ВІСІМ ТУ-160, ТРИ ТУ-95МС І 575 КРИЛАТИХ РАКЕТ Х-55СМ БУЛО ЗА 285 МЛН ДОЛ. ПЕРЕДАНО РОСІЇ

Протягом 2002 року з бойового складу вивели 170 літаків, а 2003-го на бази зберігання відправили ще 120. Було розформовано чимало авіаполків та окремих ескадрилій.

Однак чергове скорочення не привело до поліпшення фінансування бойової підготовки військ, і військове керівництво країни спробувало знайти вихід у створенні Об'єднаних сил швидкого реагування (ОСШР). До їхнього складу ввійшли найбоєздатніші частини, яких мали забезпечувати в бойовій підготовці на рівні, близькому до стандартів НАТО. Решту підрозділів забезпечували пальним і запасними частинами за залишковим принципом.

2003 року до складу ВПС України входило 10 авіаполків: чотири винищувальні (на Су-27 і на МіГ-29), два бомбардувальні (на Су-24М), два штурмові (Су-25), транспортний (Іл —76МД) і розвідувальний (Су-24МР), усього 392 бойових літаки, а також окремий полк ДПЛА, оснащений безпілотними розвідниками ВР-2 «Стриж».

Рішення про поступове виведення з бойового складу Ту-22М3 було ухвалено в жовтні 2000 року. До квітня 2006-го було ліквідовано всі 60 «Бекфаерів» та утилізовано 423 ракети Х-22 до них. Роботи відбувалися в рамках «Програми спільного скорочення загрози» з допомогою американської фірми «Рейтеон» і за фінансування США.

У грудні 2004 року Збройні Сили України перейшли на тривидову структуру, що включає в себе Сухопутні війська, ВМС і Повітряні Сили. Тож подальша історія військової авіації України триває в складі новоствореного виду. Але це вже зовсім інша історія...

Володимир АЛЕКСЄЄВ

Олег та Оксана Мамошини під час лікування в Національному військово-медичному клінічному центрі «ГВКГ» МО України, березень 2017 року

У ВАС БОЙОВЕ ПОРАНЕННЯ? А ДОВІДКА ДЕ?

БАЙДУЖІСТЬ ОКРЕМИХ КОМАНДИРІВ ЩОДО СВОЄЧАСНОГО І ПРАВИЛЬНОГО ОФОРМЛЕННЯ ВІДПОВІДНИХ ДОКУМЕНТІВ ІНОДІ СТАЄ ПРИЧИНОЮ ПОРУШЕНЬ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ДЛЯ ПОРАНЕНИХ У БОЮ

ЧЕРЕЗ ВІДСУТНІСТЬ ДОВІДКИ ПРО ОБСТАВИНИ ПОРАНЕННЯ ФРОНТОВИКИ МОЖУТЬ БУТИ ВИЗНАНІ ОСОБАМИ, ЯКІ ОТРИМАЛИ ІНВАЛІДНІСТЬ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ. І НЕ МАТИМУТЬ УСІХ ПІЛЬГ ТА ПРАВ НА ВИПЛАТИ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ ВІЙНИ

Зима 2016-го року, Луганський напрямок. Солдат Олег Мамошин навколішки довбає киркою промерзлий на три долоні ґрунт — його відділення зайняло нову позицію. Місцина цього разу дісталася, у сенсі тактичних вигод, просто чудова — ворожі диверсійні групи звідси можна зупиняти ще метрів за 400 від взводного опорника. Проте добре облаштуватися на позиції не вдається вже котрий день, міномети й «стрілкотня» противника не дають бійцям підняти голови. Але хлопці ще впертіше вгризаються в землю, тільки робити це доводиться лежачи, або, як зараз Мамошин, навколішки.

Інтенсивність обстрілів зростає година за годиною. Глухе відлуння від ударів кирки по твердій землі не дає бійцю почути свист чергової міни. Вона вибухає буквально біля його колін…

Три місяці потому, Київ. Днями Мамошин обвінчався в госпітальному храмі. Я зустрів подружжя в палаті Олега в Національному військово-медичному клінічному центрі «ГВКГ» МО України.

— Чоловіка врятували шолом та бронежилет, — схвильовано говорить дружина Олега Оксана. — Десятки осколків посікли йому руки та обличчя, серйозно пошкодили очі. Днями приходили Олегові побратими, казали, що з ним сталося диво Господнє, бо тільки від вибухової хвилі там можна було загинути. А він не тільки вижив, а вже на ногах.

Лікарі кажуть, що — попереду в Олега декілька операцій та тривале лікування. А надія хоч на часткове відновлення зору слабка. Зараз він не бачить нічого, і дружина повсюди водить його за руку.

А ще Олег дуже нервує через те, що не може отримати із бригади довідку про обставини його поранень.

— Ви ж знаєте, що від неї залежать розміри разової виплати за поранення та пенсії за ступенем інвалідності… Скоро його звільнять із військової служби, і нам треба буде вже найближчим часом на якісь кошти лікуватися та й просто існувати. Вчора попросила родичку виставити на продаж мою однокімнатну квартиру, — зізнається Оксана.

Схожа ситуація виникла і в молодшого сержанта Рустама Бабешка, який отримав поранення 29 січня у бою під Авдіївкою. Надворі вже березень, а довідки йому досі не оформили.

Знаю про ще кілька подібних проблемних ситуацій. Питання із довідкою для Мамошина вдалося швидко вирішити, зробивши кілька телефонних дзвінків у його бригаду — спрацював авторитет «Народної армії». Однак там так і не спромоглися пояснити, чому при наявності свідків так затягнулася ця справа.

Намагаючись розібратись у першопричинах виникнення тривалих затримок в оформленні довідок та можливих наслідків цього, йду до керівництва Центральної військово-лікарської комісії МО України та Управління правового забезпечення Генерального штабу ЗС України.

Віктор ШЕВЧЕНКО

Начальник Центральної військово-лікарської комісії МО України полковник медичної служби Романа Шевчук:

— Це серйозна проблема. При невчасному або неналежному оформленні довідки про обставини отримання поранення чи травми існує висока вірогідність порушення соціальних гарантій для фронтовиків. Щонайменше — вони можуть втратити право на разову виплату за поранення. Саме через відсутність довідки комісія не зможе встановити взаємозв'язок між фактом отримання травми та виконанням цими людьми службових обов'язків при захисті Батьківщини. У такому разі фронтовики можуть бути визнані особами, які отримали інвалідність під час проходження військової служби. Але вони не матимуть усіх пільг та прав на виплати, передбачених для інвалідів війни. Як не прикро це визнавати, але, на жаль, проблема саме в байдужості чи некомпетентності окремих командирів, від яких це залежить.

Я переконаний, що людський фактор головує в подібних неприємних ситуаціях. Дивуюся, невже таких горе-командирів не цікавить, що буде з їхніми підлеглими в подальшому, що подумають про це інші бійці, якої думки про армію будуть у тилу?

Офіцер Управління правового забезпечення Генерального штабу ЗС України полковник юстиції Олександр Приходько:

— Службове розслідування обставин отримання поранення, травми — трудомісткий і тривалий процес. У ньому на рівні бригади задіяні командири та штаби — від ротної ланки до окремої частини включно, кілька медичних підрозділів та військові юристи.

Офіцеру, якого призначили для його проведення, доводиться опитувати самого пораненого та виїжджати на місце події для опитування свідків. І те, і те потребує часу й не завжди можливе в конкретний момент.

Саме тому, за розпорядженням начальника Генерального штабу ЗСУ, ще в березні 2015 року наше Управління значно спростило обов'язкову процедуру встановлення обставин отримання поранення. У випадках, коли в командира окремої частини немає підстав сумніватися в обставинах поранення військовослужбовця, розслідування необов'язкове. Це в рази скоротило строки видачі довідок.

Командир частини має право у найкоротший термін видати наказ про обставини поранення, ґрунтуючись на рапортах командирів рот і батальйонів, доповіді медичного працівника та мінімуму звітних документів. Саме такий наказ, а не матеріали службового розслідування, і є юридичною підставою для оформлення згаданих довідок та винесення рішень ВЛК. Проте часто командири підрозділів і частин із незрозумілих причин нехтують такою можливістю й призначають розслідування в 100% випадків отримання поранень, травм та захворювань. Можливо, у такий спосіб перестраховуються…

Раджу всім військовослужбовцям, чиї законні права порушені, негайно звертатися до органів військової прокуратури та на гарячі телефонні лінії оборонного відомства.

Юридичною підставою для скарги може бути навіть невчасна або неналежним чином оформлена відповідь військової частини на запит медиків про довідку обставин отримання бійцем поранення. За чинним законодавством, військова частина має для цього один календарний місяць із моменту отримання запиту.

Наостанок хотів би згадати пункт статті 59 Статуту внутрішньої служби, де кожному командиру визначається «виявляти чуйність та бути уважним до підлеглих, поєднувати вимогливість і принциповість із повагою до їхньої честі й гідності, вникати в проблеми їхнього побуту, забезпечувати соціальну та правову захищеність». Дбати про підлеглих — не виявлення доброти командирів, а їхній обов'язок.

ДЕРЖСЛУЖБОВЕЦЬ ІЗ «ТРИВОЖНОЮ» ВАЛІЗОЮ НАПОГОТОВІ

ЙОГО ТЕПЕРІШНЯ УНІФОРМА — КЛАСИЧНИЙ КОСТЮМ, АЛЕ В КАБІНЕТІ ЗАВЖДИ НАПОГОТОВІ «ТРИВОЖНА» ВАЛІЗА, ДЕ ЧЕКАЄ СВОГО ЧАСУ БІЛЬШ ЗВИЧНИЙ ЙОМУ «МУЛЬТИКАМ» І «ТІЛЬНИК»

До речі, єдиною умовою, яку Віктор Міщишин висунув під час співбесіди перед призначенням його на посаду голови адміністрації, було право за необхідності безперешкодно переміститися з чиновницького крісла до лав Збройних Сил України. Причому незалежно, чи то на навчальні збори, чи то на війну

— Інакше й бути не могло, адже я український патріот, який завжди залишається вірним своїм поглядам, — наголошує Віктор.

На державну службу він потрапив після Помаранчевої революції, з перших днів Революції гідності був на Майдані.

ЗАВДАННЯ ВИКОНУВАЛИ РІЗНІ: «НА НУЛІ», В «СІРІЙ» ЗОНІ ТА «В МІНУСІ». КОЖНОГО ДНЯ БУЛА РОБОТА — ПЕРЕВІРИТИ, ЗНАЙТИ, ВІДКОРИГУВАТИ АРТВОГОНЬ, ВЛАШТУВАТИ ЗАСІДКУ, ЗАКЛАСТИ МІНИ ТОЩО. П'ЯТЬ-ШІСТЬ ДНІВ ТИ НА ВИХОДІ, ТРИ-ЧОТИРИ — НА БАЗІ

— На цій війні для мене першим боєм став бій 20 лютого 2014-го — трагічний день, коли відійшла у вічність Небесна сотня, а з нею й двоє моїх друзів, — згадує Віктор Міщишин. — Минув час, трохи відновившись від контузії, повернувся на роботу. І тут… Крим забрали, згодом запалав Донбас.

У червні 2014-го на час відпустки держслужбовець пішов воювати в складі одного з добровольчих підрозділів. Після повернення одразу звернувся у військкомат і, незважаючи на «броню», домігся призову до лав Збройних Сил України, щоб служити в бригаді спецпризначення.

— За два з половиною місяці на полігонах ми набули повноцінного бойового злагодження, — пригадує Віктор Міщишин свої перші враження від служби в армії. — Це були десять тижнів достойної підготовки до виконання бойових завдань, справжня школа виживання. Щодня з 6 ранку до пізнього вечора — тактико-спеціальна, вогнева, інженерна, гірська підготовка, топографія, тактична медицина, коригування вогню. А на завершення курсу — комплексне тактико-спеціальне навчання.

Перед відправкою в АТО — десятиденні заняття з гірської підготовки. Спочатку 19-кілометровий марш-кидок у гори лише з одним привалом, а далі в шаленому темпі — відпрацювання виходів, налагодження пошуку, облаштування засідок, реагування на ввідні, робота в складі групи вдень і вночі. Плюс — підготовка з тактичної медицини за програмою «Захист патріотів» від Світового конгресу Українців за участі іноземних інструкторів.

— У нашій групі були звичайні хлопці різних професій, різного статусу та віку. Наймолодшому — 23 роки, найстаршому — 45. Відставний оперативник, майор міліції, таксист, колишній (іще радянських часів) командир розвідувальної роти танкового полку, підприємець, різноробочий-будівельник, суддя адмінсуду, безробітний, енергетик підприємства... Усі разом ми стали єдиним цілим — групою «Бізона» (за позивним командира), — знов поринає в спогади мій співбесідник. — Завдання виконували різні: «на нулі», в «сірій» зоні та «в мінусі». Кожного дня була робота — піти подивитися, перевірити, знайти, підтвердити, відкоригувати артвогонь, зробити засідку, закласти міни тощо. Тож п'ять-шість днів ти на виході, три-чотири — на базі.

Група спецпризначенців виконувала майже весь спектр завдань армійського спецназу. Виявлення ворожих укріпрайонів та вогневих позицій, і мінування-розмінування об'єктів, і диверсії на об'єктах ворожої інфраструктури. Бійці проводили зачистки населених пунктів, снайперські дуелі, в результаті чого ворог зазнавав втрат у живій силі й техніці; здійснювали протидиверсійні заходи, внаслідок чого було затримано й передано СБУ ворожих агентів, а також перекрито нелегальний трафік контрабандного коксового вугілля.

— Звісно, якби продовжувалася активна фаза війни і була така необхідність, то я, як і більшість моїх друзів, залишився б на службі в діючій армії. А поки що ми — в оперативному резерві, однак будь-якої миті готові повернутися! — говорить Віктор Міщишин.

Міщишин Віктор Володимирович

Народився на Тернопільщині. Вік — 44 роки. У 16 — перший стрибок із парашутом. Займався дзюдо, самбо, карате. Працював інструктором із рукопашного бою у спортклубі. Строкову проходив у підрозділі морської піхоти ВМФ СРСР. Діючий позивний «Філ» (від «філософ» — Авт.).

Посада: на війні — головний сержант роти окремого полку спецпризначення, розвідник; у мирний час — із 2009 року заступник начальника Міжрегіонального управління Нацдержслужби України в Вінницькій, Житомирській та Хмельницькій областях, у грудні 2016-го переміг у конкурсі на посаду голови Ярмолинецької райдержадміністрації Хмельницької області.

Нагороди: орден «За мужність» III ступеня, медаль УПЦ КП «За жертовність і любов до України».

Спеціалізація: на війні — підривна справа, мінування-розмінування; у мирний час — державний службовець, магістр політології.

Риси характеру: працьовитий, товариський, творчий, гордий, відповідальний, ініціативний, наполегливий, справедливий.

Сімейний стан: одружений, двоє дітей (21-річна дочка та семилітній син).

Хобі: виноробство.

Андрій АГЄЄВ

«СІМЕЙНИЙ ПІДРЯД», АБО ЯК ЧОЛОВІКИ З ОДНІЄЇ РОДИНИ БОРОНЯТЬ УКРАЇНУ

Три представники однієї родини: батько, син і шурин — служать на одному з ВОПів на Луганському напрямку

Кулеметник Сергій Унгурян уже кілька місяців разом зі своїм сином Дмитром перебуває на передовій на Луганському напрямку. Згодом до них приєднався брат його дружини Юрій Пєшков. Сергій не новачок у військовій справі: він уже встиг свого часу повоювати й навіть дістав два поранення.

— В армію призивався під час четвертої хвилі мобілізації, після дембелю поїхав додому, відпочив десь із півроку та й знову повернувся на службу, адже захищати рідну землю пішли син і брат дружини, — каже Сергій. — Мене одразу направили у військову частину, а Дімку та Юрія спочатку в «учебку» в Старичі, і нині ми всі в одному взводі воюємо.

Сергій Унгурян

Сергій признається, що після того, як він уже побував на війні, постійно відчував бажання повернутися, бо впевнений: його знання та навички тут потрібні більше, як удома.

— Під час мобілізації служив у цій же бригаді, тоді я був сапером у групі інженерного забезпечення, тож постійно працював на передовій, — розповідає Сергій. — Знімали розтяжки, накривали нас часто, адже дистанція від наших до сепарських позицій іноді сягала лише кількох сотень метрів. Одного разу мінували поля між Бутівкою та Зенітом, і по нас почали гатити зі 120-міліметрових мінометів. Нас тоді добряче пошматувало, восьмеро зазнали поранення, а один загинув. Моєму командирові, хлопчині 25 років, осколок уразив у спинний мозок. На жаль, ходити він уже не зможе. Мені осколки влучили в плече та ногу.

Коли рани загоїлися, Сергій знову повернувся на передову.

Син Дмитро пишається своїм батьком, каже, що тільки через нього вирішив стати військовим.

— Батько завжди допомагає, підказує, а ще він прискіпливіший за командира взводу. Тим паче що його в підрозділі поважають, адже в нього чималий бойовий досвід, — розповідає Дмитро. — Звісно, я постійно хвилююся за батька, утім, поруч із ним мені спокійніше, хоча він завжди рветься в найнебезпечніші місця.

Дмитро Унгурян

Дмитро планує згодом навчатися у вищому військовому навчальному закладі. Він сподівається, що армійська кар'єра дасть йому змогу повністю розкрити свій потенціал. І якщо справдиться задумане, то Дмитро стане першим офіцером у своїй родині.

Юрій Пєшков у бригаді з грудня минулого року. Строкову він проходив іще в Радянській армії. Юрій — у цивільному житті будівельник, тобто людина працьовита й не боїться навіть найважчої роботи. У військовому колективі він адаптувався швидко: пригадати військову справу було неважко. На окопний побут перестав звертати увагу вже за кілька тижнів.

Юрій Пєшков

— Дивився я на брата (саме так він називає чоловіка сестри) і племінника та й вирішив приєднатися до них, бо разом легше й веселіше, — усміхаючись, каже Юрій.

Історія Сергія, Юрія й Дмитра — це історія багатьох українців, яка вкотре доводить, що з такими людьми нас не здолати жодному ворогові.

Олександр ЗАВТОНОВ

«УКРАЇНЦІ НЕ ХОДИТИМУТЬ ВУЛИЦЯМИ, НАЗВАНИМИ ІМЕНАМИ КАТІВ...»

ДЕКОМУНІЗАЦІЮ В УКРАЇНІ, РОЗПОЧАТУ 2015 РОКУ, ЗАВЕРШЕНО. ПРО ЇЇ ПЕРЕБІГ, ПРОБЛЕМИ, З ЯКИМИ ДОВЕЛОСЯ ЗІТКНУТИСЬ ПІД ЧАС ЦЬОГО ПРОЦЕСУ, РОЗПОВІДАЄ ГОЛОВА УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ, КАНДИДАТ ІСТОРИЧНИХ НАУК ВОЛОДИМИР В'ЯТРОВИЧ

Голова Українського інституту національної пам'яті, кандидат історичних наук Володимир В'ятрович

— Декомунізаційні закони, які ухвалила Верховна Рада, почали діяти з 21 травня 2015 року, — говорить Володимир Михайлович. — За час, що минув відтоді, ми зробили набагато більше в подоланні спадщини тоталітарного минулого, аніж за весь час незалежності!

— Деякі політики, пересічні громадяни кажуть, що спочатку треба було братися за інші, нагальніші, проблеми. Наприклад, соціальні…

— Одне іншому не заважає. Донедавна ми ходили вулицями, відпочивали у скверах, названих на честь катів українського народу, руки яких по лікті в крові. Наприклад, у Смілі, Житомирі, Харкові, Полтаві, Чернігові та інших містах були вулиці імені Петра Вуйкова. Чим же він прославився? А тим, що брав безпосередню участь у вбивстві останнього російського царя, особисто добиваючи багнетом його неповнолітніх доньок і розчленовуючи їхні тіла. У 30-ті роки, особливо в розпал сталінських репресій, він теж «прославився» пошуком «ворогів народу».

Пам'ять таких вуйкових було увічнено в назвах багатьох вулиць, сіл і міст! А скільки об'єктів названо на честь злочинців, винних у смерті десятків, а то й сотень тисяч людей? Ленін, Дзержинський, Чубар, Петровський звели з цього світу мільйони українців. Чого вартий лише один Голодомор 1932–1933 років! Ви особисто хотіли б жити, скажімо, на вулиці, Косіора?

— Ні.

— Отож-бо. Не хочуть ходити такими вулицями тисячі наших співвітчизників, батьки, діди яких згинули на Колимі чи в катівнях КДБ. Ми маємо почути насамперед їхній голос.

— Назвіть, будь ласка, конкретні цифри, які відображають процес декомунізації.

— Станом на кінець грудня минулого року 51 493 вулиці, сквери, площі та інші об'єкти топоніміки змінили свої назви. Демонтовано 2389 пам'ятників і пам'ятних знаків, які символізували тоталітарне минуле. Не стовбичитимуть і 1320 пам'ятників «вождю світового пролетаріату», не «прикрашатимуть» наші міста й села більше як тисяча пам'ятних знаків іншим «видатним» діячам радянської епохи.

Змінювали назви міст і сіл згідно з визначеною процедурою, відбувалися громадські слухання. Організувати їх мала місцева влада. Зважаючи на результати слухань, вона ухвалювала відповідне рішення. Зокрема, щодо надання селу або місту історичної, докомуністичної чи нової назви усе вирішували пересічні громадяни.

Спираючись на їхні рішення, місцеві ради подавали пропозиції в парламент, який ухвалював остаточні рішення.

— І всі це зробили?

— Ні, деяким можновладцям «не вистачило часу». Деякі переконували місцеву громаду, що закон необов'язково виконувати. У таких випадках парламентарі ухвалювали ті чи інші рішення, керуючись рекомендаціями Українського інституту національної пам'яті. Так було, наприклад, із таким населеним пунктом, як Горішні Плавні (колишній Комсомольськ).

Іще раз хочу наголосити, що перейменуванню підлягали й підлягають лише ті назви, які безпосередньо пов'язані з комуністичним тоталітарним режимом, мають імена його діячів і прославляють дати, пов'язані з тоталітаризмом.

— Якими засадами керувалися фахівці вашого інституту, рекомендуючи назву того чи іншого села, міста?

— Пропозиції готували на основі кількох ключових засад. Зокрема, ідеться про відродження давніх історичних назв, урахування географічних, економічних та етнічних особливостей населених пунктів, ушанування історичних подій і постатей. Приміром, відродилися давні історичні назви: Олешки (замість Цюрупинська) на честь Олешківської Січі Запорізького козацтва) та Бахмут на Донеччині (замість Артемівська). З'явилися й нові назви сіл: Синьожупанники (на честь Синьожупанної дивізії військ УНР) та Гордієнківці — на честь кошового отамана Запорізької Січі Костя Гордієнка, який виступив разом з Іваном Мазепою за волю України проти московського царату.

— Але деякі політики процес декомунізації охрестили бандеризацією…

— Ви не російських політиків маєте на увазі?

— І їх також.

— Не витрачатимемо час на дискусію з ними: вони того не варті. Відповім вам як історик, який тривалий час займається темою українського визвольного руху в XX столітті: вважаю Степана Бандеру одним із визначних діячів нашого минулого, вартим ушанування. Проте спроби творити «культ Бандери», як це зробили з Леніним, є шкідливими і для розуміння його місця та ролі в нашій історії, і для адекватного вшанування.

За час декомунізації демонтовано 1320 пам'ятників «вождю пролетаріату» й встановлено чотири пам'ятники провідникові ОУН (усі в Західній Україні й усі зусиллями громадськості та місцевого самоврядування). Із-понад 50 тисяч перейменованих вулиць лише 34 стали називатися ім'ям Бандери за рішенням місцевої влади.

— І всі, звісно, у Західній Україні?

— Не лише. У Закарпатській, Полтавській, Сумській областях та місті Києві — по одній, на Київщині, Миколаївщині та Івано-Франківщині — по три, на Хмельниччині — чотири, на Черкащині — вісім, на Буковині — десять.

— З якими найбільш характерними проблемами довелося зіткнутися під час декомунізації?

— Розпочавши цей процес, ми, тобто наш інститут, уважно відстежували, як він відбувається в усіх регіонах — за винятком Криму та непідконтрольних українській владі територій Донбасу. Відбувався він не скрізь однаково, але, за великим рахунком, особливих проблем не було.

— Після ексгумації останків відомого поета Олександра Олеся заговорили про спорудження пантеону героїв України. Хто, на вашу думку, мав би там бути?

— І процес декомунізації, і будівництво пантеону слід було розпочати ще на початку 90-х років. Тоді б ситуація в країні була іншою. Але краще пізно, як ніколи. Я вважаю, що там повинні знайти свій останній прихисток найвизначніші діячі української історії, військово-політичні, письменники та поети.

Наш інститут провів низку громадських обговорень концепції такого пантеону. Гадаю, що найближчим часом ми вийдемо на певні законодавчі рішення, бо, на нашу думку, Національний пантеон має бути під охороною спеціального закону.

— Ще позаминулого року було рішення про створення Меморіалу українських героїв…

— Так, у січні 2015-го Верховна Рада ухвалила постанову «Про увіковічення пам'яті Героїв України, які віддали своє життя за свободу і незалежність України». Цим документом передбачено «створення у центральній частині столиці України міста-герої Києві Українського національного пантеону (Меморіального комплексу)». У серпні того ж року Президент підписав Указ «Про заходи щодо створення меморіалу українських героїв». Уряду доручено розробити й затвердити конкретні заходи зі створення в столиці меморіалу українських героїв. Але ж не забувайте, що сьогодні Українська держава витрачає колосальні кошти на відбиття російської агресії. Лише цим я можу пояснити зволікання з його створенням.

— Де, на вашу думку, його має бути розташовано?

— Звісно, у Києві. Щодо місця розташування, то це має бути десь у центрі. Наприклад, на дніпровських пагорбах, поблизу арки Дружби народів, це не є головною проблемою…

Інтерв'ю провів Сергій Зятьєв

ЧИ ПОТРІБЕН НАМ ПАРК ТОТАЛІТАРНОГО МИНУЛОГО?..

Не виключено, що в недалекому майбутньому символи тоталітарного компартійного минулого України буде зібрано в одному місці.

Яка ж доля пам'ятників, яких було «знято з п'єдесталів» задовго до Революції гідності й під час декомунізації? Різна. Наприклад, чимало пам'ятників, які демонтували стихійно, без участі органів місцевої влади, зникли «в невідомому напрямку».

У чинному законодавстві, яке регламентує процес декомунізації, передбачено збереження тих із них, які мають мистецьку цінність: їхню подальшу долю мають вирішити органи місцевої влади. Наприклад, їх може бути розміщено в музеях або заповідниках. У тих випадках, якщо ніякої, крім матеріальної, цінності вони не становлять, їх можна продати. Або ж переплавити на інші. І такі випадки вже є.

Сьогодні представники деяких громадських організацій пропонують створити парк тоталітарного минулого, акцентуючи увагу на тому, що експонатів для нього хоч греблю гати. На думку директора Українського інституту національної пам'яті Володимира В'ятровича, то цікава думка.

— Нас часто звинувачують у тому, що ми намагаємося вирвати ці сторінки з нашого минулого, насправді — ні, — пояснює Володимир Михайлович. — Наше завдання — у тому, щоб того минулого в нас не було в нашому сьогоденні, щоб його не було на наших вулицях, щоб його не було в наших головах. Але це не означає, що ми повинні забути про це. Ми повинні про це пам'ятати, це минуле має бути десь у наших підручниках, наших книжках, воно має бути в музеї, щоб ми могли показати, чим насправді був цей тоталітарний режим. Тому я позитивно ставлюсь до створення такого парку.

Сергій ЗЯТЬЄВ

«СТРАТИ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛОНЕНИХ БЕЗ СУДУ

ПЕРЕТВОРЮВАЛИСЯ НА ПРОСТЕ КРОВОЖЕРЛИВЕ ВБИВСТВО…»

ПОПРИ ІСТОРИЧНІ ФАКТИ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ БІЛЬШОВИКІВ ПІД ЧАС ПОДІЙ В УКРАЇНІ ПЕРІОДУ 1917–1921 РОКІВ, ДЕЯКІ РОСІЙСЬКІ ІСТОРИКИ ПРОДОВЖУЮТЬ СТВЕРДЖУВАТИ, ЩО БІЛЬШОВИЦЬКУ ВЛАДУ В УКРАЇНІ ВСТАНОВЛЮВАЛИ САМІ УКРАЇНЦІ

Червоний терор — комплекс каральних заходів, що проводилися більшовиками протягом 1917-1923 років

Перші два походи більшовицьких військ в Україну зазнали поразки. Це сталося насамперед завдяки активному опорові окупантам із боку українського війська та значної частини населення. Але ворог і не думав зупинятися…

Розпочинаючи третій похід в Україну, більшовики не афішували своїх справжніх намірів, які полягали в окупації її території та подальшому підпорядкуванню кремлівським ватажкам. Наприклад, у наказі голови революційної військової ради РРФСР Л. Троцького напередодні вторгнення більшовицької орди було сказано: «Трудові маси України самі вирішать своє ставлення до радянської Росії».

5 листопада 1919 року більшовики окупували Чернігів, а 16 грудня — Київ. Червоноармійці з волі своїх командирів усіляко знущалися з полонених українських вояків. Цей факт визнавав у своєму наказі й один із керівників окупаційних військ М. Подвойський: «Страти українських полонених без суду перетворювалися на просте кровожерливе вбивство… Такі випадки трапляються доволі часто».

Однак найбільше кривди завдавали війська радянської Росії беззбройному мирному населенню України. Ось як згадувала перші дні перебування червоноармійців у місті киянка Євдокія Малуш: «З історії ми знали, як дико поводилися, увірвавшись до міста, монголо-татари. Але ж то було майже 700 років тому! А що роблять наші російські «браття» сьогодні? Грабують, навіть серед білого дня, побачивши на комусь річ, яку вподобали, можуть відібрати. Кому скаржитись? Начальство покриває своїх підлеглих…»

До речі, ще перед тим як розпочати похід, Ленін звернувся з листом до українських робітників і селян, зазначивши, що «незалежність України визнано Всеросійським Центральним виконавчим комітетом і Російською комуністичною партією». І пропонував, щоб подальшу долю українсько-російських відносин визначив «усеукраїнський з'їзд робітників і селян». Та як засвідчили подальші події, усі ці обіцянки не варті були й ламаного гроша. Адже Росія продовжувала завойовувати Україну, уважаючи себе тут повноправною господаркою. Зважаючи на обмаль сил, уряд Директорії уклав договір із Польщею про надання допомоги.

Однак, як згодом виявилося, польські можновладці розпочали подвійну гру, намагаючись не допустити відновлення військового потенціалу України. Як потім зізнавався один із них, «сильна Україна нам була непотрібна». Тому, маючи вдосталь зброї та військового спорядження, які дісталися їм від країн Антанти, поляки погодилися озброїти лише три українські дивізії, чого було замало.

8 травня 1920 року було визволено від більшовиків Київ. Але невдовзі поляки зазнали поразки від кіннотиників Семена Будьонного й відступили в глиб Польщі — аж до Варшави. Тоді подальший наступ росіян на Польщу спинили українські дивізії. Однак Червона армія все-таки дійшла до Варшави, де її було розгромлено.

Після цього почався черговий наступ польсько-українських військ, які, відтиснувши більшовиків, дійшли на Поділлі до лінії Яруга — Шаргород — Бар — Літин. Але в жовтні Україна дістала удар звідти, звідки не очікувала: було підписано польсько-російське перемир'я! За його умовами, Польща не лише відрікалася від УНР, а й зобов'язувалася роззброювати українські частини, які опинилися на території, яку вона контролювала.

Через такі дії польських союзників Армія УНР зазнала остаточної поразки. 21 жовтня 1920 року вона змушена була перейти Збруч, опинившись на землях, які контролювала польська влада. За спогадами Симона Петлюри, українські солдати сподівалися, що, попри всю напруженість в українсько-польських відносинах, там вони почуватимуться в безпеці. Натомість їх роззброїли й помістили в спеціально обладнані табори. Невдовзі після цього, 1921 року, у Ризі було підписано мирний договір між більшовицькою Росією та Польщею. Він перекреслив усі політичні та воєнні плани уряду Української Народної Республіки.

Після закінчення російсько-української війни 1917–1921 років радянська Росія та Польща поділилися українськими землями. До речі, за своїм змістом укладений договір нагадував так званий Андрусівський договір від 30 січня 1667 року між Московською державою й Річчю Посполитою. Зокрема, однією з його умов став поділ Гетьманщини між цими державами по Дніпру: Правобережжя відходило до Речі Посполитої, а Лівобережжя з Києвом — Московії.

НАПРИКІНЦІ 1920-го — НА ПОЧАТКУ 1921 РОКУ ЗАГАЛЬНА ЧИСЕЛЬНІСТЬ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСЬК, ЯКІ ПЕРЕБУВАЛИ В УКРАЇНІ, СТАНОВИЛА ПОНАД МІЛЬЙОН ОСІБ. ЦІЄЇ СИЛИ БУЛО ДОСТАТНЬО, ЩОБ ТРИМАТИ В СТРАХУ ВСЮ УКРАЇНУ…

Лев Троцький досить відверто висловився з приводу того, як відбувалась більшовизація України: «Радянська влада на Україні змогла втриматися лише завдяки силі Росії, великоросійських комуністів і Червоної армії».

Наприкінці 1920-го — на початку 1921 року російські війська, які перебували в Україні, увійшли до складу новостворених військових округів — Київського й Харківського. Їхня загальна чисельність становила понад мільйон осіб. Цієї сили було достатньо, щоб тримати в страху всю Україну…

І сьогодні окремі російські історики стверджують, що радянську владу в Україні встановлювали самі українці, які рішуче виступали проти «буржуазного націоналізму». Але факти свідчать про інше. У доповіді, яку виголосив командувач більшовицької армії на теренах України Михайло Фрунзе на V Всеукраїнському з'їзді Рад, чітко було зазначено, що 85% особового складу частин Червоної армії становили росіяни, а українці — лише 9%. Решта — білоруси, поляки, німці та євреї. То хто ж установлював цей кровожерний більшовицький режим в Україні? Відповідь очевидна.

ГОЛОВНИМИ КРИТЕРІЯМИ ВІДБОРУ БІЛЬШОВИКІВ НА КЕРІВНІ ПОСАДИ БУЛИ ЖОРСТОКІСТЬ І НЕНАВИСТЬ ДО ВСЬОГО УКРАЇНСЬКОГО

Почуваючись на українській землі господарями, більшовики не надто довіряли українцям, зокрема й своїм соратникам з-поміж них.

Лев Троцький писав: «Посилюйте армію нашими людьми, тобто російськими революціонерами-більшовиками. Це віддані нам люди, які ні перед чим не зупиняться». Тому національний склад командування армії, яка окупувала наші землі, був здебільшого неукраїнським.

Тільки з Петроградського окружного військового комісаріату в Україну на керівні посади було направлено 314 осіб, із Вологди — 35, Воронежа — 21. У волосні комісаріати направлено 151 особу, у Херсонську губернію — 41, Чернігівську — 18, окружні штаби — 10. Забракне часу перелічувати політпрацівників, яких було направлено в Україну з Росії. Вражає, що на керівні посади призначали осіб, які до цього були експедиторами, артистами й навіть кучерами! Очевидно, що головними критеріями відбору та призначення були жорстокість і патологічна ненависть до всього українського, що невдовзі відчули на собі мільйони українців.

Військові частини, дислоковані в Україні, формувалися на теренах Росії. Якщо в поодиноких випадках і вдавалося сформувати підрозділ тільки з етнічних українців, то його одразу відправляли в Росію.

Військові комісаріати теж формували росіяни. Як свідчать архіви, попервах після окупації цей процес відбувався в Петроградському, Московському, Приуральському, Заволзькому та інших округах, а також у Калузі, Москві, Іваново-Вознесенську, Костромі, Саратові, Самарі та інших містах імперії.

Матеріали сторінки підготував Сергій ЗЯТЬЄВ

ОЛЕНА ТЕЛІГА — СИМВОЛ ГІДНОСТІ ТА ЧЕСТІ

В історії України жінки завжди відігравали надзвичайно велику роль. Княгиня Ольга — перша християнка, одна з найвизначніших діячів Київської Русі, видатні літератори Леся Українка, Ольга Кобилянська, Марко Вовчок, Ліна Костенко, всесвітньовідома співачка Соломія Крушельницька, актриса Марія Заньковецька, художниця Тетяна Яблонська, зрештою, снайпер часів Другої світової війни Герой Радянського Союзу Людмила Павличенко — усі вони й багато інших своїм життям прославили українську націю. Незалежність України відкрила нам ім'я ще однієї героїні — видатної поетеси, патріотки своєї держави Олени Теліги

Олена Теліга (дівоче прізвище Шовгенова) народилася 21 липня 1906 року в місті Ільїнську, що під Москвою, в інтелігентній родині. Мати майбутньої поетеси Уляна Степанівна була родом із Поділля із сім'ї православного священика, батько Іван Опанасович був відомим гідротехніком-практиком.

Коли Олені виповнилося п'ять років, Шовгенови з трьома дітьми (дочкою й двома старшими братами Андрієм та Сергієм) 1911 року переїхали в Санкт-Петербург, а 1918-го перебралися в Київ, де Іван Опанасович почав працювати професором Київського політехнічного інституту на гідротехнічному та меліоративному відділенні інженерного факультету.

У Києві Шовгенових застала українська революція. Вперше у XX столітті постала Українська держава. Сім'я приєдналася до активного українства. Батько став міністром уряду Української Народної Республіки (УНР). Старший брат Сергій — вояком армії УНР. Після поразки УНР батько й старший брат змушені були податися в еміграцію.

У липні 1922 року Олена з матір'ю та братом Андрієм теж вирушили в еміграцію до Чехословаччини, де Іван Опанасович уже був першим ректором Української Подебрадської господарської академії. Закінчивши курси в Подебрадах, Олена стала студенткою історико-літературного відділу Українського вищого педагогічного інституту імені Миколи Драгоманова в Празі. Поринувши в бурхливе студентське життя, дівчина брала активну участь у літературних вечорах і диспутах, спілкувалася з Наталією Лівицькою-Холодною, Євгеном Маланюком, Юрієм Дараганом, Олегом Ольжичем, Леонідом Мосендзом. Але з невідомих причин вона з однокурсниками так і не отримали диплома.

На одній із літературних вечірок Олена познайомилася з Михайлом Телігою, високим вродливим юнаком, який походив із Кубані й був старшиною армії УНР. Їхнє знайомство переросло в кохання, і невдовзі вони побралися.

Навчаючись у Празі, Олена Теліга розпочала свою літературну діяльність. Її вірші з'являлися на сторінках «Літературно-наукового вісника» та інших часописів.

Подружжя переїхало у Варшаву. Тоді ж настали злидні й нестатки. У деяких джерелах є відомості, що поетесі доводилося працювати з музичними номерами в нічних кабаре або навіть манекенницею, аж поки не вдалося влаштуватися вчителькою початкових класів. У ці роки вона активно друкувала у «Віснику» й інших журналах не тільки свої вірші, а й прозу та публіцистику. Так 1933 року з'явився фрагмент оповідання «Або-або», в основу якого було покладено її враження від пережитого в Києві за часів радянської влади. Олена відгукувалась на появу творів інших письменників, намагалася по-своєму інтерпретувати актуальні, на її думку, теми та образи.

У грудні 1939 року Теліги переїхали в Краків, де Олена зустріла свого давнього знайомого Олега Ольжича — відомого поета й вченого, громадського та політичного діяча, одного з керівників націоналістичного руху. Розмова з ним стала визначальною в її подальшій долі, бо саме відтоді вона взялася до активної роботи в ОУН.

Пам'ятник Олені Телізі на території Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр»

І В ПАВУТИННІ ПЕРЕХРЕСНИХ БАРВ, Я ПАЛКО МРІЮ ДО САМОГО РАННЯ, ЩОБ БОГ ЗІСЛАВ МЕНІ НАЙБІЛЬШИЙ ДАР: ГАРЯЧУ СМЕРТЬ, НЕ ЗИМНЕ УМИРАННЯ

У Кракові Теліга очолила мистецьке товариство «Зарево», яке шукало нові шляхи для українського мистецтва, гуртувало навколо себе творчу молодь, вирішувало чимало практичних питань, пов'язаних із функціонуванням українських культурних і наукових установ.

Хоч і бурхливим було життя Олени в Польщі, у її душі постійно жило якесь нездоланне тяжіння до Києва, і вже в липні 1941 року в складі однієї з похідних груп вона разом із письменником Уласом Самчуком перейшла Сян і вирушила до Львова, а 22 жовтня прибула в окупований фашистами Київ. Так здійснилась її мрія.

«Проїздила знайомим Святошином, — писала поетеса, — але… не було знайомих облич; усі обличчя сумні й замкнуті, замість радісної батьківщини — почорнілі й похилені Караваєвські дачі, як символ загальної опущености. Обшарпана Політехніка, неплеканий парк, де проходили дитячі забави. Усе не так… Усе нове…»

Не шкодуючи сили, Олена Теліга й сотні інших її побратимів узялися за налагодження громадського, політичного й культурного життя в Києві. Згодом вона організувала Спілку українських письменників, відкрила пункт харчування для своїх соратників. А щоб ширше реалізувати свої завдання, Олена Теліга почала редагувати літературний тижневик «Литаври».

НЕ ТРЕБА СЛІВ

«Не треба слів. Хай буде тільки діло.
Його роби — спокійний і суворий,
Душі не плутай у горіння тіла,
Сховай свій біль. Стримай раптовий порив».

Але для мене — у святім союзі
Душа і тіло, щастя з гострим болем.
Мій біль бринить. Зате, коли сміюся,
І сміх мій рветься джерелом на волю.

Не лічу слів. Даю без міри ніжність.
А може, в цьому й є моя сміливість:
Палити серце — в хуртовині сніжній,
Купати душу — у холодній зливі.

Вітрами й сонцем Бог мій шлях намітив,
Та там, де треба, я тверда й сувора:
О краю мій, моїх ясних привітів
Не діставав від мене жодний ворог.

Газета торкалася різноманітних питань і мала яскраве антиімперське забарвлення. Деякі автори приносили статті, у яких славили фюрера та його «новий порядок». Олена Теліга відмовлялася їх друкувати навіть попри те, що це дуже часто ставало приводом для доносів у гестапо.

Соратники неодноразово робили спроби переконати Телігу в необхідності якнайскоріше залишити Київ. Вона категорично відмовлялася. Фатального 9 лютого 1942 року Олена Теліга пішла в Спілку українських письменників, де вже чатували гестапівці. За годину туди прийшов її чоловік Михайло.

Поетесу та інших націоналістів було розстріляно у 20-х числах лютого (вважають, що 22-го) у «Бабиному Яру». Розповідають, що в камері, де перебувала Олена Теліга перед розстрілом, знайшли напис, зроблений її рукою: «Тут сиділа і звідти йде на розстріл Олена Теліга».

Зверху було викарбувано стилізований під меч тризуб.

За свої 35 років поетеса не встигла видати жодної власної книжки, усі вони вийшли посмертно: «Душа на сторожі» (1946), «Прапори духу» (1947), «На чужині» (1947), збірка «Олена Теліга» (1977). Більша частина її віршів загубилася.

25 лютого 2017 року на території Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр» у Києві визначній діячці національно-визвольного руху поетесі Олені Телізі було відкрито пам'ятник.

Олександр ТЕРЕВЕРКО

КАНАДСЬКІ ХІРУРГИ

ПОВЕРТАЮТЬ НАШИМ БІЙЦЯМ ОБЛИЧЧЯ

У КИЄВІ ЗАВЕРШИЛА РОБОТУ П'ЯТА МІСІЯ МЕДИКІВ ІЗ КАНАДИ ТА США

26 іноземних медичних працівників — цивільних хірургів, анестезіологів, медсестер та фізіотерапевтів — уже вкотре прибули в Україну для надання медичної допомоги пораненим бійцям АТО

Із Василем Суслинцем ми зустрілися через кілька годин після проведеної йому операції в Національному військово-медичному клінічному центрі ЗС України. Він мене одразу впізнав, хоча й спілкувалися ми з ним рік тому, коли лікарі з Канади робили йому першу операцію.

— Загалом мені було проведено шість операцій, три з яких виконували канадські лікарі, — розповів Василь. — Вони запевнили, що обличчя повністю поновлять, отож і моє життя налагодиться.

Василь Суслинець — кадровий військовий. У районі АТО з 2014-го. Воював на Донецькому напрямку. У жовтні того ж року його група натрапила на засідку, і внаслідок перестрілки його було поранено в обличчя. Куля влучила в підборіддя і заділа шию. За рік після кількох операцій його обличчя суттєво змінилось на краще. Щиро радію за нього.

П'ята місія канадських медиків цього разу вперше поповнилася шістьма представниками медичної служби Збройних сил США. Усі — на волонтерських засадах.

— Українські військові ризикують своїми життями, тож ми робимо все можливе, щоб їх підтримати, — зазначила директор гуманітарних ініціатив Канадсько-української фундації Христина Валер.

Зазначу, що ця місія здійснюється за рахунок пожертвувань приватних донорів. Проводяться операції з реконструкції черепа, обличчя та верхніх кінцівок. Протягом двох перших днів тривав відбір кандидатів.

— У першу чергу оперуватимуть тих, хто цього конче потребує, — підкреслив начальник клініки щелепно-лицевої хірургії та стоматології Національного військово-медичного клінічного центру «Головного військового клінічного госпіталю» Міністерства оборони України полковник медичної служби Ігор Федірко. — Абсолютна більшість — учасники бойових дій.

Серед них — Юрій Шумейко з позивним «Британець», який ліг під скальпель іноземців уперше. У район АТО він потрапив у складі батальйону ОУН. Пішов захищати Україну добровольцем. Разом із батальйоном 2015 року став до лав 93-ї омбр. Поранення Юрій дістав на шахті Бутівка в лютому 2016 року, внаслідок чого фактично втратив зір на одному оці.

«Британець» каже, що лікарі зробили все дуже якісно, але детально говорити на тему операції не хоче. Натомість із задоволенням розповів історію свого позивного.

— Якось попросив до чаю додати молока. Побратими одразу й видали: «О, так ти справжній англієць!» Це слово по рації не звучало, тож я й став «Британцем».

Канадські лікарі разом з українськими фахівцями оперують пораненого бійця АТО

Настрій у Юрія чудовий. Після операції його хворе око вже розрізняє світло й тінь, з'явилася перспектива на повне відновлення зору.

ЗА ЧОТИРИ ПОПЕРЕДНІ МІСІЇ КАНАДСЬКІ ЛІКАРІ ПРОКОНСУЛЬТУВАЛИ БІЛЬШЕ НІЖ 300 І ПРООПЕРУВАЛИ 127 ПАЦІЄНТІВ. У РАМКАХ ТРЕТЬОЇ ТА ЧЕТВЕРТОЇ МІСІЙ В УКРАЇНУ ПРИВЕЗЛИ МЕДИКАМЕНТИ ТА ОБЛАДНАННЯ ЗАГАЛЬНОЮ ВАРТІСТЮ БЛИЗЬКО 700 ТИСЯЧ ДОЛАРІВ

У кожного пацієнта, якого прооперували канадські лікарі, на руці червона бірочка з його ім'ям та прізвищем англійською мовою. Саме завдяки їй я познайомилася з Сергієм Веремком. Він теж доброволець, воював у 43-му батальйоні територіальної оборони. Починав на найгарячішому — Дебальцівському напрямку, згодом стояв під Горлівкою, де й отримав кульове поранення голови. Канадські лікарі добряче потрудилися, роблячи Сергієві операції.

— Операції (а їх було чотири) — дуже складні. Свого часу в Україні лікарі не хотіли навіть братися за такі, — зауважив Сергій. — Дуже вдячний канадцям.

Зі своїми рятувальниками він розмовляє українською, адже майже всі вони нею володіють.

Запитую військовослужбовця, чи страшно йому на хірургічному столі, а він посміхається і каже: «Страшно — це коли на нашу землю прийшли непрошені зайди».

Окрім військовослужбовців, канадці та американці консультували і оперували цивільних пацієнтів.

Керівник програми черепних травм Наукового центру здоров'я у Саннібруці (Канада) професор пластичної хірургії Університету Торонто Олег Антонишин розповів, що за чотири попередні місії канадські лікарі проконсультували більше ніж 300 і прооперували 127 пацієнтів. У рамках третьої та четвертої місій, які частково фінансувалися Міністерством міжнародних справ Канади, в Україну привезли медикаменти та обладнання загальною вартістю близько 700 тисяч доларів. Усе це використовуватиметься в Національному військово-медичному клінічному центрі ЗС України.

Олена КРУГЛЄНЯ

ОГОЛОШЕННЯ

Інформацію про оголошення конкурсу з відбору суб'єктів оціночної діяльності нерухомого військового майна, яке перебуває на балансі та обліковується в КЕВ м. Запоріжжя

№ з/п	Найменування об'єкта оцінки, площа, розташування (адреса, в/м), балансоутримувач (назва, код за ЄДРПОУ, контактний телефон)	орієнтовна дата оцінки	Мета проведення оцінки
1.	Нежитлова будівля за ГП № 304 (КПП) площею 2 кв. м військового містечка № 3, м. Мелітополь, що перебуває на балансі КЕВ м. Запоріжжя.	30.03.2016	Визначення вартості об'єкта з метою укладання договору оренди

Відповідно до Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 06.04.2015 № 156 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11.06.2015 під № 699/27144, по кожному об'єкту оцінки окремо претенденти на участь у конкурсах подають до КЕВ м. Запоріжжя конкурсну документацію в запечатаному конверті з описом документів, що в ньому містяться. Копії документів, які подають у складі конкурсної документації, завіряють позначкою «Згідно з оригіналом» із зазначенням назви посади, ініціалів та прізвища особи, яка завіряє копію, її особистого підпису, дати завірення копії, засвідченої печаткою (за наявності).

Конкурсна документація повинна надійти до комісії не пізніше ніж за чотири робочі дні до оголошеної дати проведення конкурсу (включно).

Конкурсна документація включає в себе: заяву про участь у конкурсному відборі суб'єктів оціночної діяльності; копії установчих документів суб'єкта оціночної діяльності (для юридичних осіб); копії кваліфікаційних свідоцтв оцінювача; копії сертифіката суб'єкта про включення інформації про оцінювача до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності; конкурсну пропозицію.

Конкурсну пропозицію претендента подають в окремо запечатаному конверті з позначкою «Конкурсна пропозиція», і вона має містити пропозиції щодо вартості виконання робіт, калькуляції витрат, пов'язаних із виконанням робіт, а також щодо терміну виконання робіт, якщо його не визначено в інформації про проведення конкурсу; умови розрахунків (відстрочення платежів).

У разі якщо два або більше учасників конкурсу отримають однакову кількість балів, комісія для визначення переможця конкурсу враховує додаткові критерії, до яких належать: досвід учасника конкурсу з оцінки подібного майна; кількість та якість виконаних учасником конкурсу договорів на проведення оцінки майна, укладених з орендодавцями.

Конкурс відбудеться в КЕВ м. Запоріжжя за адресою: м. Запоріжжя, вул. Земського лікаря Лукашевича, 4, об 11.00 через 14 днів після опублікування цієї інформації.

Телефон для довідок: (061) 764-20-52.

***

Українська військово-медична академія оголошує конкурс на заміщення вакантних посад військовослужбовців:

Старший викладач кафедри авіаційної, морської медицини та психофізіології факультету перепідготовки та підвищення кваліфікації, ШПК «підполковник медичної служби», посадовий оклад — 1380–1460 грн.

Науковий співробітник Науково-дослідного відділу (профілактичної медицини) Науково-дослідного інституту проблем військової медицини, ШПК «майор медичної служби», посадовий оклад — 1180–1250 грн.

Умови конкурсу

Старшого викладача кафедри:

особи офіцерського складу, які мають ступінь вищої освіти «магістр» та стаж військової служби на відповідних посадах за фахом або які мають вчене звання доцента (старшого наукового співробітника) або науковий ступінь, чи викладач без наявності наукового ступеня, вченого звання, який має стажем військової служби на посадах науково-педагогічних працівників не менше як 5 років та видані методичні посібники, наукові праці.

Наукового співробітника науково-дослідного відділу:

висококваліфіковані фахівці офіцерського складу без наукового ступеня та вченого звання, які мають рівень вищої освіти не нижче як другий (магістерський) та досвід науково-дослідної роботи не менше ніж 2 роки.

За усіх інших рівних умов перевагу надають кандидатам, які мають досвід участі в бойових діях.

Термін подання документів — до 18.04.2017.

Для участі в конкурсі надсилають такі документи (матеріали): рапорт по команді (вказати свій контактний телефон, ШПК займаної посади та посадовий оклад), автобіографію, завірені копії документів про освіту та кваліфікацію (дипломи та додатки до дипломів), копії документів про науковий ступінь, вчене звання, список наукових праць, винаходів, публікацій, інші документи, які свідчать про професійний рівень претендента, довідку про проходження військової служби, медичну книжку та медичну характеристику, службову характеристику, копію службової картки, витяг із Резерву кандидатів для просування по службі, завірений згідно зі встановленим порядком (якщо особа офіцерського складу бере участь у конкурсі на заміщенння вакантної посади, вищої, ніж та, на якій перебуває).

Документи оформлюють і подають у вигляді конкурсної справи із супровідним листом на адресу: 04655, м. Київ, Мельникова, 24А, начальникові Української військово-медичної академії.

***

На виконання Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках відчуження військового майна, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 20 січня 2015 року № 29, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 лютого 2015 року під № 202/26647 (далі — Наказ), Міністерство оборони України інформує про результати проведення конкурсного відбору суб'єктів оціночної діяльності у випадках відчуження окремо визначеного військового майна, що відбувся 10 березня 2017 року за адресою: 03113, м. Київ-113, просп. Перемоги, 55/2, Головне управління майна та ресурсів, каб. 223 (інформацію про проведення конкурсного відбору суб'єктів оціночної діяльності було розміщено на офіційному веб-сайті Міністерства оборони України 23 лютого 2017 року та опубліковано в друкованому виданні «Народна армія» #8 (5488) від 23 лютого 2017 року).

За результатами наданих конкурсних пропозицій та відповідно до критеріїв, визначених Наказом, рішенням комісії переможцем оголошено наступного суб'єкта оціночної діяльності:

за лотом 1 переможець — Фізична особа-підприємець СНЄГУРОВА Ю.Б.

***

Умови набору до ад'юнктури Української військово-медичної академії

Ад'юнктура

До ад'юнктури на конкурсній основі приймають офіцерів Збройних Сил України, які перебувають на військовій службі, мають повну вищу медичну освіту з освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» або «магістр», виявили здібності до педагогічної або науково-дослідної роботи та мають досвід служби у військах (силах) не менше як 2 роки.

До ад'юнктури приймають офіцерів, не старших за 45 років (на 31 грудня року вступу).

Рапорт про вступ до ад'юнктури подають за підпорядкованістю до 15 квітня 2017 року. Разом із рапортом, у якому вказують спеціальність ад'юнктури, а також іноземну мову, з якої складатимуть іспит, подають: список опублікованих наукових праць і винаходів, їх фотокопії, які не містять таємну та службову інформацію (не завіряють), а також розгорнутий огляд праць з обмеженим доступом (у разі їх відсутності подають наукові доповіді або реферати з обраної спеціальності); копію диплома магістра (спеціаліста) із зазначенням здобутої спеціальності (кваліфікації); особи, які здобули відповідну освіту за кордоном, подають копію нострифікованого диплома; службову характеристику; копію службової картки; для офіцерів, які вступають до ад'юнктури безпосередньо після закінчення навчального закладу, що здійснює підготовку за оперативно-стратегічним та (або) оперативно-тактичним рівнем, — витяг із протоколу засідання вченої ради ВВНЗ.

Для вступу до ад'юнктури за спеціальностями медичного спрямування вступник подає диплом магістра (спеціаліста) із зазначенням відповідної спеціалізації медичного спрямування.

Диплом про вищу освіту та медичну книжку подає вступник особисто під час прибуття до ВВНЗ (НДУ) для складання вступних іспитів.

Вступники до ад'юнктури складають конкурсні іспити зі спеціальності, філософії та однієї з іноземних мов (англійської, німецької, іспанської, італійської, французької) в обсязі чинних програм для вищих навчальних закладів.

Копії рапортів кандидатів надсилати безпосередньо начальникові УВМА на адресу: 04050, м. Київ-50, вул. Мельникова, 24, Начальнику Української військово-медичної академії, тел/факс (044) 489-16-34.

***

Умови набору до клінічної ординатури Української військово-медичної академії

До клінічної ординатури на конкурсній основі приймають офіцерів Збройних Сил України, які перебувають на військовій службі, мають повну вищу медичну освіту з освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» або «магістр», виявили здібності до клінічної роботи та мають досвід служби у військах (силах) не менше як 3 роки До клінічної ординатури приймають офіцерів, не старших за 45 років (на 31 грудня року вступу).

Рапорт про вступ до клінічної ординатури подають за підпорядкованістю до 15 квітня 2017 року. Разом із рапортом, у якому вказують спеціальність клінічної ординатури, подають: список опублікованих наукових праць і винаходів, їх фотокопії, які не містять таємну та службову інформацію (не завіряють), а також розгорнутий огляд праць з обмеженим доступом (у разі їх відсутності подають наукові доповіді або реферати з обраної спеціальності); копію диплома магістра (спеціаліста) із зазначенням здобутої спеціальності (кваліфікації). Особи, які здобули відповідну освіту за кордоном, подають копію нострифікованого диплома; службову характеристику; копію службової картки; для офіцерів, які вступають до клінічної ординатури безпосередньо після закінчення навчального закладу, що здійснює підготовку за оперативно-стратегічним та (або) оперативно-тактичним рівнем, — витяг із протоколу засідання вченої ради ВВНЗ.

Для вступу до клінічної ординатури за спеціальностями медичного спрямування вступник подає диплом магістра (спеціаліста) із зазначенням відповідної спеціалізації медичного спрямування.

Диплом про вищу освіту та медичну книжку подає вступник особисто під час прибуття до УВМА для складання вступних іспитів.

Вступники до клінічної ординатури складають конкурсні іспити зі спеціальності, в обсязі чинних програм для вищих навчальних закладів.

Копії рапортів кандидатів надсилати безпосередньо начальникові УВМА на адресу: 04050, м. Київ-50, вул. Мельникова, 24, Начальнику Української військово-медичної академії, тел/факс (044) 489-16-34.

***

Квартирно-експлуатаційний відділ м. Мукачевого оголошує конкурс з відбору суб'єктів оцінної діяльності, яких буде залучено до проведення незалежного оцінювання нерухомого військового майна

Об'єкт оцінювання: частина вбудованого приміщення поз. 2–8 та вбудованих приміщень поз. 2–9, 2–10, 2–11, 2–12, 2–16, 2–17, у будівлі № 19 (літ. Б).

Розташування об'єкта оцінювання: Закарпатська область, м. Мукачеве, вул. І. Зріні, 153.

Об'єкт оцінювання: частина вбудованого приміщення № 2–8 та вбудованих приміщень № 2–1, 2–2, 2–3, 2–4, 2–5, 2–6, 2–7 будівлі їдальні № 19 (літ. Б-І)

Розташування об'єкта оцінювання: Закарпатська область, м. Мукачеве, вул. І. Зріні, 153.

Балансоутримувач: КЕВ м. Мукачевого. (м. Мукачеве, вул. Берегівська- об'їзна, 1А), тел./факс: (03131) 2–12-04.

Мета проведення незалежного оцінювання: визначення ринкової вартості для розрахунку орендної плати для продовження договору оренди.

Орієнтовна дата оцінювання: 31.03.2017.

До участі в конкурсі залучають суб'єків оцінної діяльності — суб'єків господарювання, які виконали вимоги пункту 9 розділу І Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 06.04.2015 № 156 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції 11.06.2015 під № 699/271443. Для участі в конкурсі учасники надсилають (або подають особисто) до комісії конкурсну документацію в запечатаному конверті з описом документів, що в ньому містяться. Копії документів, які подають у складі конкурсної документації, завіряють позначкою «Згідно з оригіналом» із зазначенням назви посади, ініціалів та прізвища особи, яка завіряє копію, її особистого підпису, дати завірення копії, засвідченої печаткою (за наявності).

Конкурсна документація включає в себе: заяву про участь у конкурсному відборі суб'єктів оцінної діяльності (додаток 1 до Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках оренди нерухомого військового майна); копії установчих документів суб'єкта оцінної діяльності (для юридичних осіб); копії кваліфікаційних свідоцтв оцінювача; копію сертифіката суб'єкта оцінної діяльності; копію свідоцтва про включення інформації про оцінювача до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оцінної діяльності; конкурсну пропозицію.

Конкурсну пропозицію подають в окремо запечатаному конверті з позначкою «Конкурсна пропозиція», і вона має містити пропозиції щодо вартості виконання робіт, калькуляцію витрат, пов'язаних із виконанням робіт, терміну виконання робіт, який не повинен перевищувати 7 календарних днів, а також умови розрахунків (відстрочення платежів).

Конкурсна документація повинна надійти до КЕВ м. Мукачевого не пізніше ніж за чотири робочі дні до оголошеної дати проведення конкурсу (включно).

Конкурс відбудеться о 10-й год. 00 хв. через 14 календарних днів після опублікування цієї інформації в офіційних друкованих засобах масової інформації за адресою: 89600, м. Мукачеве, вул. Берегівська-об'їзна, 1А, каб. 310.

Документи надсилати поштою на адресу: 89600, м.Мукачеве, вул. Берегівська-об'їзна, 1А, КЕВ м. Мукачевого; подавати особисто за адресою: м. Мукачеве, вул. Берегівська-об'їзна, 1А, каб. 310. Телефон для довідок: (03131)21204, електронна адреса: kevmuk@ukr.net

***

На виконання статті 7 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 року № 1919 «Про порядок відчуження та реалізації військового майна Збройних Сил» (із змінами) та наказу Міністерства оборони України від 20 січня 2015 року № 29, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 лютого 2015 року за № 202/26647 «Про затвердження Положення про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках відчуження військового майна» (далі — Наказ), Міністерство оборони України інформує про проведення конкурсного відбору суб'єктів оціночної діяльності у випадках відчуження рухомого військового майна.

Конкурс відбудеться 30 березня 2017 року о 10.00 за адресою: 03113, м. Київ-113, проспект Перемоги, 55/2, Головне управління майна та ресурсів, каб. 223.

Об'єкти оцінки. лот (додаток 1).

Кінцевий термін подання документів: 29 березня 2017 року до 10.00.

Для участі в конкурсному відборі суб'єкти оціночної діяльності подають: заяву про участь у конкурсному відборі суб'єктів оціночної діяльності (додаток 2); копії установчих документів учасника конкурсу (для юридичних осіб); копії кваліфікаційних свідоцтв оцінювача; копію сертифіката суб'єкта оціночної діяльності; копію свідоцтва про включення інформації про оцінювача до Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності; конкурсну пропозицію.

Конкурсна пропозиція суб'єкта оціночної діяльності подається в запечатаному конверті на кожний лот окремо та формується відповідно до критеріїв, визначених у додатку 2 до Наказу.

Документи подати на реєстрацію до комісії на ім'я голови конкурсної комісії в запечатаному конверті з описом документів, що в ньому містяться, та обов'язково зазначити дату проведення конкурсу. Копії документів, що подаються, завіряються відміткою «Згідно з оригіналом» із зазначенням назви посади, ініціалів та прізвища особи, яка завіряє копію, її особистого підпису, дати завірення копії, засвідченої печаткою (за наявності).

Умови конкурсу визначені Положенням про конкурсний відбір суб'єктів оціночної діяльності у випадках відчуження військового майна, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 20 січня 2015 року № 29.

Визначення переможця проводиться комісією за критеріями з визначення кращої конкурсної пропозиції з оцінки військового майна (додаток 2 до Наказу).

Результати конкурсу оголошуються в тому ж порядку, в якому його було оголошено.

З переможцем конкурсного відбору укладається договір на проведення незалежної оцінки рухомого військового майна протягом п'яти робочих днів з моменту визначення результату конкурсу.

Додаток 2

Голові комісії з відбору суб'єктів оціночної діяльності ____________________

Реєстраційний №______
"___" ________ 20___ р.
(дата реєстрації заяви)

ЗАЯВА
про участь у конкурсному відборі суб'єктів оціночної діяльності

Заявник____
(найменування заявника або прізвище, ім'я, по батькові (для фізичної особи))

Керівник____
(прізвище, ім'я, по батькові, посада)

Ідентифікаційний код заявника за ЄДРПОУ, реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку в паспорті)____________________

Місцезнаходження (місце проживання) ____________________

-------------- (телефон) -------------- (телефакс) -------------- (телекс) ---------------------- (адреса електронної пошти в мережі Інтернет)

Просимо дозволити взяти участь у конкурсному відборі суб'єктів оціночної діяльності на право проведення незалежної оцінки окремо визначеного військового майна.

"___"_________ 20___ р. (дата заповнення заяви) ____________________ (підпис керівника) М.П.

Конкурсна комісія знаходиться за адресою: 03113, м. Київ-113, проспект Перемоги, 55/2, Головне управління майна та ресурсів.

Телефон для довідок: 454-73-90, 454-73-82.

Додаток 1

ЛОТ № 1

Перелік списаного військового майна, яке планується для реалізації (на внутрішньому ринку) та підлягає незалежній оцінці

№№ п/п	№ п/п переліку списаного військового майна	Найменування військового майна	Одиниця виміру	Кількість	Рік виготовлення	Термін використання (зберігання)	Залишкова (балансова) вартість, тис. грн. одиниці	разом	Місце знаходження
1	73	Р-118БМ-3 авто	комплект	3	1966	37-48	6,7835	20,3505	в/ч А4167 м. Сміла
2	252	ТЗ-2-66Д	одиниць	4	1978-1986	30-38	12,95	51,8	в/ч А3476 с. Костянтинівка Миколаївської обл.

«ТЕРЕБОВЛЕ, КОХАНА МОЯ...»

Місто Теребовля на Тернопільщині дуже давнє, відоме ще із часів Давньої Русі. Його назва, як припускають учені, походить від слова «теребити», що має кілька значень, зокрема, «очищати», «викорчовувати». Гадають, що перші поселенці могли тут викорчовувати ліс, і саме тому виникла така назва.

Теребовля належить до літописних міст. Уперше його під такою назвою зафіксовано в «Повісті минулих літ» під 1097 роком. За князівських часів місто було значним центром економічного й суспільного життя краю. Навіть сьогодні в приватних обійстях під час будівництва люди знаходять черепки посуду епохи трипільської культури.

Із входженням Тернопілля до складу Польщі місто залишило за собою високий адміністративний статус. Було відбудовано Теребовлянський замок, який знищили орди хана Батия, а 1389 року Теребовля отримала Магдебурзьке право.

Найголовніша пам'ятка міста — руїни Теребовлянського замку, який вражає п'ятиметровою товщиною стін. Цікавою є й міська забудова. У центрі міста — давня Миколаївська церква XVI ст., привертає увагу комплекс будівель кляштору кармелітів (католицького монастиря) і Петропавлівський костел.

Кляштор побудовано 1624 року з ренесансним костелом Успіння Діви Марії. Це друга після замку за розмірами та значущістю історична споруда в Теребовлі. І хоча монастир не міг бути відчутною перешкодою для ворогів, його цілком можна назвати невеликою фортецею.

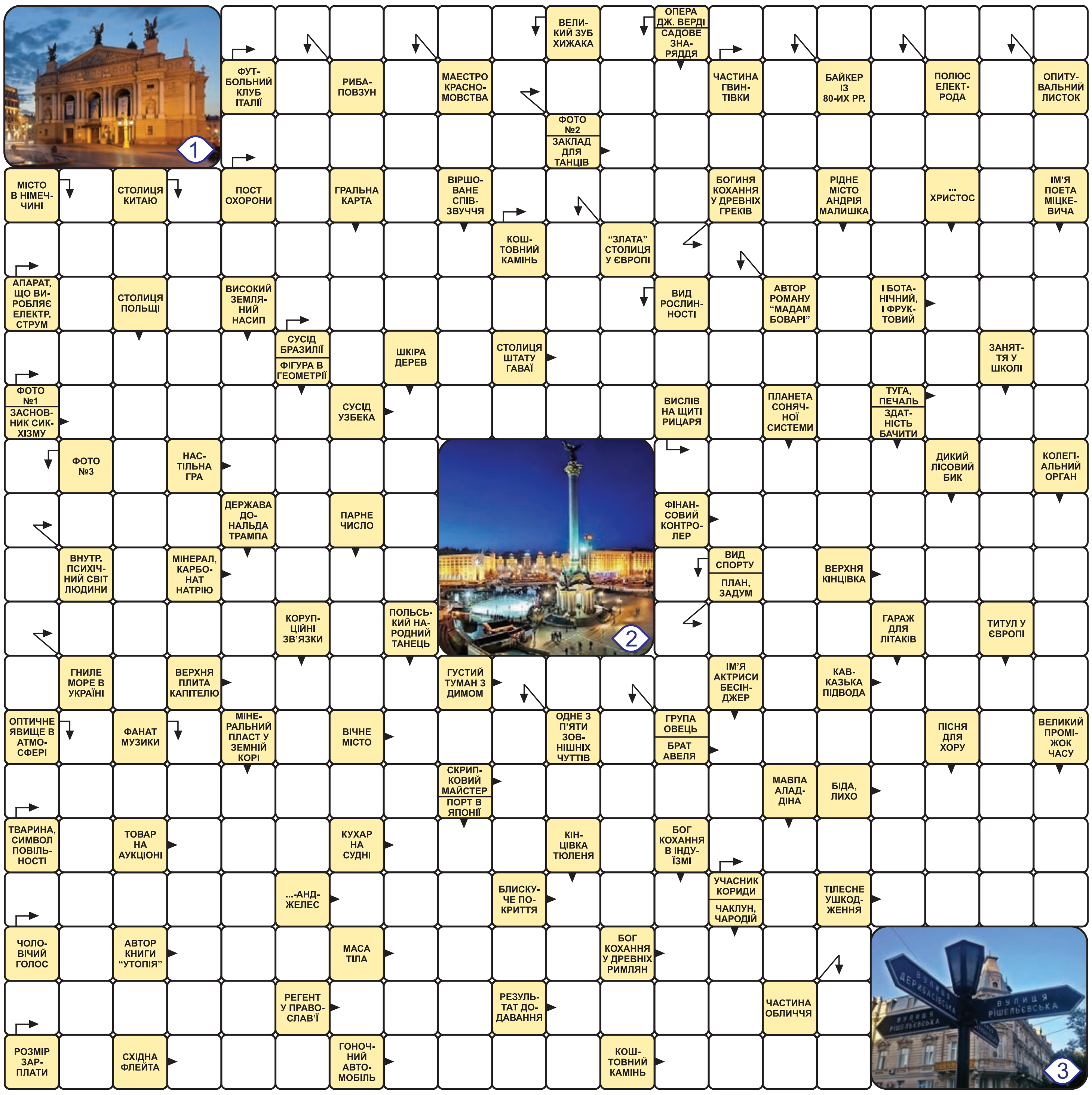
Костел Успіння Діви Марії

Річка Гнізна ділить Теребовлю на Старе й Нове місто, які поєднуються мостами, деякі з них зведено ще за австрійських часів. Саме в Новому місті нині можна побачити більшу частину пам'яток Теребовлі.

Найвідоміший уродженець сучасної Теребовлі — український співак та актор народний артист України Віктор Павлік розпочинав свою співочу кар'єру в рідному місті. Серед інших відомих діячів мистецтва, які родом із Теребовлі, треба згадати композитора Юрія Кіцилу й скрипаля-віртуоза заслуженого артиста України Олега Кульчицького — президента Західноукраїнської мистецької асоціації «Муза».

Характерно, що своє рідне місто теребовляни називають не інакше, як коханим.

Володимир КОРНІЯКА

Сканворд підготував Василь СОЛТИС, Тернопіль

ГОВОРІМО ПРАВИЛЬНО!

БЕЗ ДЕСЯТИ СІМ ЧИ ЗА ДЕСЯТЬ СЬОМА?

На позначення годин використовуємо порядковий числівник *(котра година?)*, а не позначення хвилин — кількісний *(скільки хвилин?)*.

Подивіться на годинник і скажіть, котра година? *(П'ятнадцята година десять хвилин або п'ятнадцята десять).*

А як називати час неформально, спрощено? Усе залежить від того, у якій частині циферблата знаходиться саме хвилинна (велика) стрілка.

Коли хвилинна стрілка знаходиться в правій частині, то вживайте прийменник **на: десять на четверту.**

Також можливий варіант із прийменником **по: десять по третій.** А якщо хвилинна стрілка — у лівій частині циферблата, то вживайте на початку прийменник **за: за десять четверта.**

Отже, права частина циферблата — **на** або **по**, а ліва — **за**! Потренуйтеся!

СМІЄМОСЬ, ОТЖЕ, НЕ ЗДАЄМОСЬ!

— Ах, синку, крок, іще крок. Молодець! Галю, неси швидше камеру: син із випускного повернувся.

***

Студентське весілля:

— Стривайте, а чому наречена не п'є?

— Так вона ж на випивку не скидувалася!

***

— Куме, я чув, що ви відкрили власну фірму, то, може, візьмете мене на роботу?

— Без проблем! Із вас, куме, резюме, знання англійської та володіння комп'ютером.

— Е-е, куме, як ви мене хитро відшили!

РЕДАКЦІЙНА КОЛОНКА

НАРОДНА АРМІЯ

ЗАСНОВНИК – МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Реєстраційне свідоцтво
КВ № 2026 від 25.06.1996 р.

Газета надрукована у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф» (вул. Марка Вовчка, 12/14, м. Київ, 04073).

Наклад 28064 Замовлення 52913

Ціна вроздріб – договірна

Головний редактор Роман ДРАПАК

Чергові по номеру — Руслан ТКАЧУК, Андрій ЛИСЕНКО

Провідний літературний співробітник — Наталія ШАРОЙКО

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 24, м. Київ, 04050

e-mail: n_army@army.kiev.ua

http://www.na.mil.gov.ua

Відділ передплати: тел.: (044) 489-50-12

Рр — Реклама редакції (подається безкоштовно)

Р — Реклама платна

Листування з читачами тільки на сторінках газети. Відповідальність за достовірність інформації та реклами несуть автори та рекламодавці. Редакція може не поділяти погляди автора. При передруку матеріалів посилання на «Народну армію» обов'язкове.

ISSN 1029-9114